"cogito ergo sum"

HAYAL ET

Haziran 2021

Para ile Satılmaz. Resimli Mecmua

#sosyalmesafeyikoru

SAGLIKLI KAL!

Sokaktaki canlar için
kapınızın önüne
bir kap yemek ve
su koymayı da unutmayınız.

Fakabasmaz Zihni
Kanlı Balta
Tüm Heyecanı ile
Devam Ediyor.

Bir Tarihçinin Kitaplığından
Anekdotlar
N-ÖDÜL
Sidera'nın Dünyası
Kelimelerin Arka Yüzü
Olgu ile Algı
Comic Sohbet
ÇİZGİLİ ŞİİR
SEYAHAT TEFRİKA
BABİL KÜTÜPHANESİ
Osman Nuri Eralp
ÇİZGİ ROMAN
ÖYKÜLER

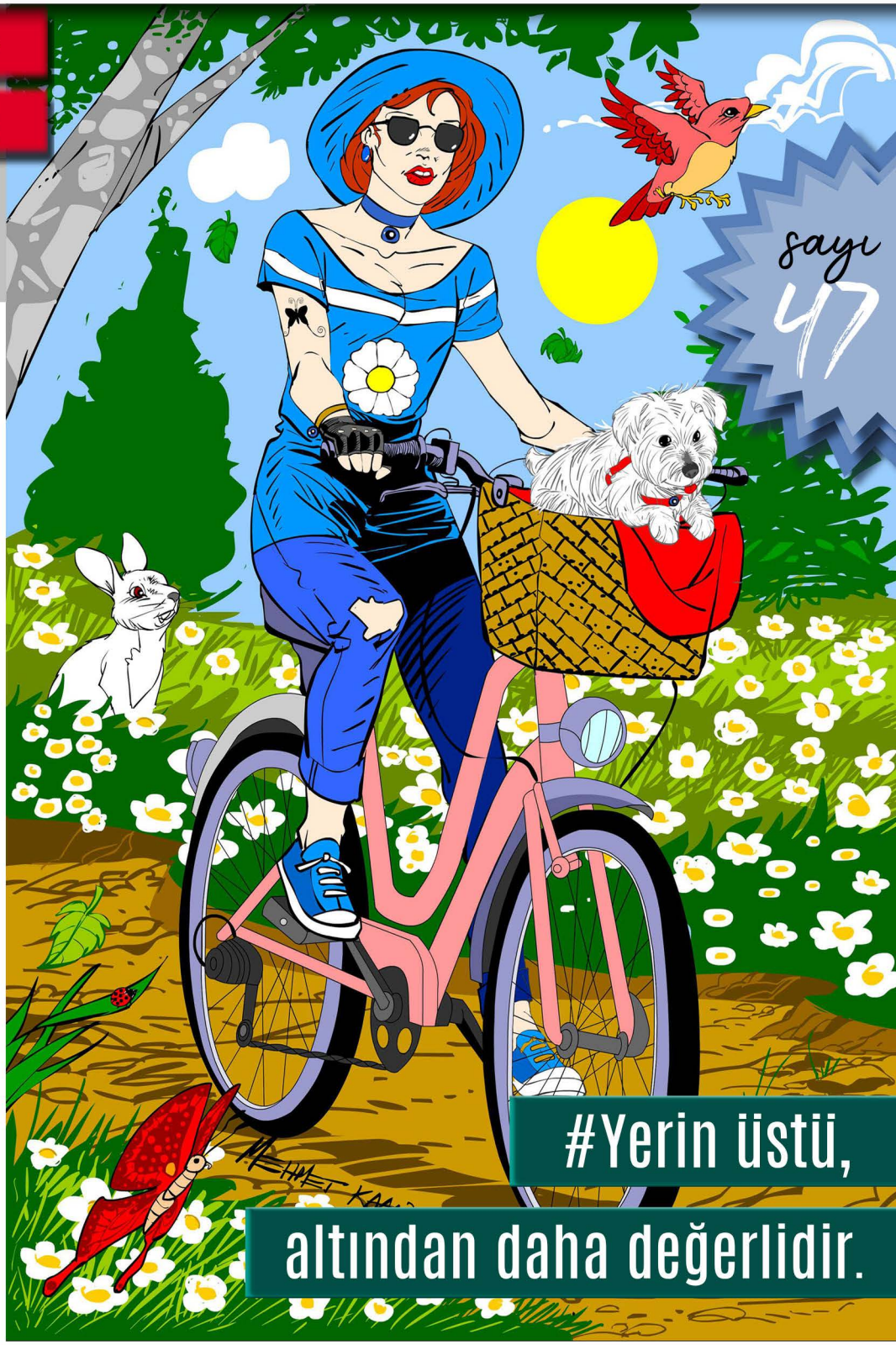

Atilla Bilgen, Bünyamin Tan, Gülhan D Sevinç, İsmet Buğra Haşlamacı,
Korkmaz Uluçay, Mehmet Kaan Sevinç, Murat Yapıcıer, Nevra Çelikel,
Selcan Aktaş, Sevcan Mutlu, Sibel Çelikel, Züleyha Ekici

Hayal'et Resimli Mecmua Haziran 2021

Sayı: 47

Kurucu-Yayın Yönetmeni-Editör
Mehmet Kaan Sevinç

Yayın Danışmanı
Süheyl Toktan

Yayın Kurulu
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Elvan Adıgüzel - Gülhan D Sevinç
Mehmet Dal- Mesut Ekener
Murat Yapıcıer -Sibel Çelikel

"47'inci Sayının İşlerinin Oluşturulmasında Emeği Geçen Arkadaşlarımız"
Atilla Bilgen - Bünyamin Tan
Gülhan D Sevinç
İsmet Buğra Haşlamacı -Korkmaz Uluçay
Mehmet Kaan Sevinç - Murat Yapıcıer
Nevra Çelikel - Selcan Aktaş
Sevcan Mutlu - Sibel Çelikel
Züleyha Ekici

Kapak İllüstrasyonu
Mehmet Kaan Sevinç

Grafik Tasarım
Gülhan D Sevinç

e-Mail
hayaleteposta@gmail.com

Hayal'et Resimli Mecmua
imece usul ile bila bedel hazırlanmaktadır.

Para ile satılmaz.

Editörden

Merhaba,

Hazirana benzemeyen bir haziran ayı içindeyiz. Bir önceki aylar ve mevsimler de pek kendi gibi değildi. Esasen tüm yıl alıştığımız biçimde değildi. Bu şartlarda hangi mevsim, hangi ay, hangi gün bizim kodlanmış olduğumuz formatta oldu ki bu haziran ayını beğenmiyoruz? Belki de hevesle beklediğimiz yaz mevsimi gibi davranmadığı için ona darılıyor, sitem ediyoruz. Belki de bol güneşli ve mavili bir yaza hepimizin çokça ihtiyacı var ve buna kavuşmak için acele ediyoruz. Ancak biraz daha sabır…

Bence çok da yüklenmeyelim hazirana… Tüm dünya gerçek bir değişim halindeyken haziranın suçu ne? Tüm dünya, içinde olduğumuz salgın durumu kontrol altına alındıktan sonra bile, yaşanmış ve yaşanabilecek olan sosyal, psikolojik ve ekolojik değişimleri konuşurken o ne yapsın? Su ve toprak gibi hava koşulları da bir tepki verecekti tabi ki kendi dilinde…

Esasında biz eskisi gibi miyiz? Siz aynı mısınız sevgili okurlar? Her gün, her an değişimin detaylarını hissederek bugünlere gelmedik mi? Hava, su ve toprakla birlikte ne mutlu kendini de değiştirebilene… Her gün okuyarak, yeni bir detay öğrenerek, bir güzelliği fark ederek ne mutlu kendini bir özellik katabilene… Dünyanın değişimine direnmeyerek "Nerede o eskiler…" diye serzenişte bulunmak yerine ne mutlu kendini güncelleyebilene… Özünü koruyarak, köklerini sağlam tutarak ne mutlu dallarını gökyüzüne yükseltebilene…

Değişim doğanın ve hayatlarımızın doğal bir parçası… Bazıları olumlu bazıları o an için olumsuz olsa da her değişimi kendi lehimize dönüştürmek de yine kendi elimizde. Haziran ayı gibi sağanaklarla gelen bir değişimde bile ne mutlu kendine yeni güneşler katabilene… Mecbur kalmayı beklemeden çevredeki değişimi gözlemleyerek ne mutlu eğer gerekiyorsa kendini yeniden inşa edebilene…

Hayal-et Resimli Mecmua da her ay değişerek gelişerek sizlerle buluşmaya devam ediyor. Ne mutlu bu renkleri bizlerle paylaşabilene… Ne mutlu o renkli okurlara ulaşabilen bizlere… Değişimle gelen renklerimizin bol olmasını diliyorum.

Sibel ÇELİKEL

İçeri...

İllüstrasyon- Mehmet Kaan Sevinç

Demir'in 10 cilt ve 5 bin sayfadan oluşan 'Anadolu Türk Halk Masalları' kitabında 1638 masal yer aldı. Demir, "Son bileni ile beraber mezara gidecek masalları kurtarmış olduk.

35 YIL BOYUNCA GEZEREK MASALLARI TOPLADI

35 yılda 81 ili köy köy gezerek Anadolu masallarını kitaplaştırdı

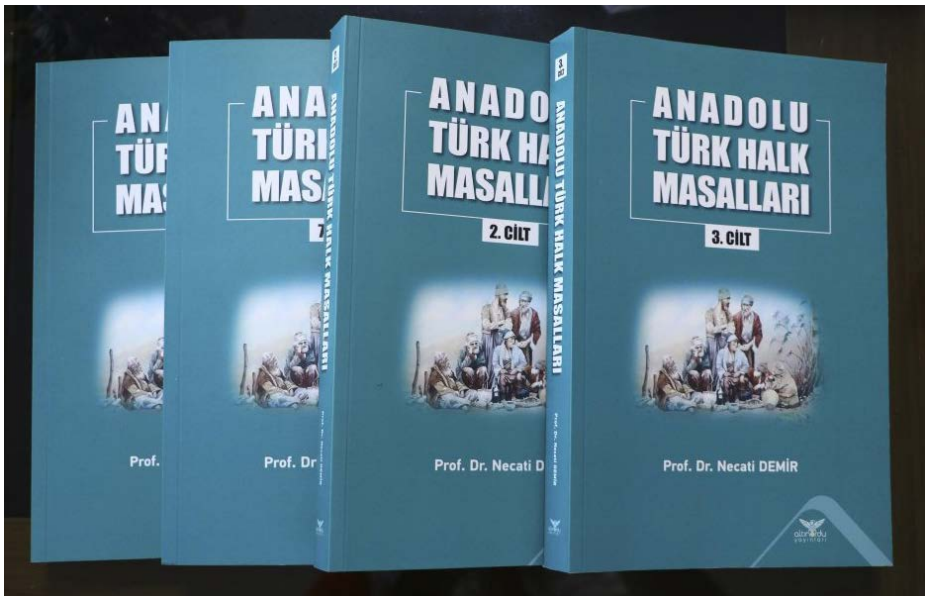

Prof. Dr. Necati Demir, derlediği masalları kitap haline getirdi.

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Necati Demir, öğrencilik yıllarından başlayıp, 35 yıl boyunca 81 ili köy köy gezerek, dinlediği masalları kitapta topladı.

Demir'in 10 cilt ve 5 bin sayfadan oluşan 'Anadolu Türk Halk Masalları' kitabında 1638 masal yer aldı. Demir, "Son bileni ile beraber mezara gidecek masalları kurtarmış olduk. Bu dünya rekorudur. Çalışma ile Guinness Rekorları Kitabı'na başvuracağım" dedi.

Prof. Dr. Necati Demir, 1985'te öğrenciyken, önce anne ve babasından dinlediği masalları not etmeye başladı. Mezun olduktan sonra görev yaptığı yerlerde masala olan ilgisi daha da artan Demir, ilçe ilçe, köy köy dolaşarak, evlere misafir oldu. Kimi zaman ahırda kimi zaman dere kenarında kimi zaman bankta sohbet ederek, masalları derledi. Demir, 35 yılda yaptığı alan araştırmalarını önce deftere ardından derleyip çözümleyerek bilgisayara aktardı. Demir, yaptığı çalışmayı bu yıl 'Anadolu Türk Halk Masalları' adıyla kitaplaştırdı. 10 cilt, 5 bin sayfadan oluşan çalışmada 1638 masal yer aldı.

"Bir değer olduğunu o zaman bilmiyordum"

Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Demir,

çocukluğunda insanların birbirlerine sözlü olarak anlattığı masalların kitle iletişim araçlarının çoğalmasıyla ihmal edilmeye başlandığını fark edince masal derlemeye geçtiğini anlattı. Ordu'da doğduğu köyün Doğu Karadeniz'in dağlarının en yüksek yerlerinden birinde olduğunu belirten Demir, "Köyümüze araba yolu ben lise mezunuyken geldi; ulaşım zor. Bizim çocukluğumuzda televizyon yok, herhangi bir vakit geçirme aracı yok. Gün batınca normal işler biter, eve çekiliriz. Ondan sonra evde evin büyükleri güzel hikayeler anlatırlar, onu dinleriz. Onun bir değer olduğunu o zaman bilmiyordum. Üniversiteye gittiğimde bunların çok kıymetli olduğunu fark ettim" dedi.

"GUINNESS REKORLARI KİTABI"na başvuracağım

Prof. Dr. Demir, çalışmaya 1985 yılında öğrenciyken, önce annesinin, babasının bildiği masalları, manileri, ninnileri, sözlü kültür unsurlarını deftere geçirerek başladığını belirtti. Demir, daha sonra komşu köylerdekilerin anlattıkları masalları ses kaydına aldığını dile getirip, "Mezun oldum. Antep'e bir köy okuluna Türkçe öğretmeni olarak gittim. Orada da bu çalışmalarıma devam ettim. O gittiğim yer sanki masalın kaynağıydı. Hatta bir masal derleme yarışması yapmışlardı Malatya İnönü Üniversitesi'nde yarışmaya girip oradan ödül bile almıştım. Ninni, mani, çocuk oyunları, bir yandan yazılı kaynakları, destanları bir yandan efsaneleri bir yandan masalları kaydettim toparladım. Geçen yıl pandemi başlayıp sokağa çıkma yasağı ilan edilince bir türlü zaman olmadığı için cesaret edemediğim arşivimde ne kadar masalım varsa hepsini götürdüm, çalışma odama yığdım. Sonuç itibarıyla ben 1 yılda bu masalları bu hale getirdim.

1638 masal derlemişim ki bu dünyada eşi benzeri olmayan bir çalışma. Yani bu bir dünya rekorudur. Ayrıca yine bununla ilgili Guinness Rekorları Kitabı'na başvuracağım" dedi.

"Mezara gitmeden kurtarmış olduk"

Türkiye'nin hemen her iline gittiğini, masal bilenlerle oturup, günlerce sohbet ettiğini anlatan Prof. Dr. Demir, derleme çalışmalarının 35 yıl sürdüğünü kaydetti. Demir, "Toparlamasaydık ne olurdu? Bunun tamamı unutulur giderdi. Çorum'da bir öğretmen arkadaşım benim yaptığım işin güzel olduğunu düşünerek, masal derleme kampanyası düzenledi. 2 yıl uğraştılar, bir masal bile derleyemediler.

Demek ki zamanı geçmiş. Bunu şu anda derlemeye kalksak demek ki böyle bir hakkımız ve imkanımız yok. Bunları zamanında yakalamak lazımdı. Benim yaptığım şey şu; son bileni ile beraber mezara gidecek olan masalları, kaynak şahıs mezara gitmeden önce yakalayıp, kayda aldım ve kurtarmış olduk. Mezara gitmekten kurtarmış olduk. Şimdi böyle bir çalışma yapmak mümkün değil çünkü masal bilenlerin çoğu dünyasını değiştirdi, onlar ebedi dünyaya gittiler. Anadolu'da Hakkari dahil Artvin dahil Edirne dahil Muğla dahil köşeleri söylüyorum; Türkiye'deki her 5 köyden 3'üne bizzat gittim. Uzun bir hikaye ve çok meşakkatli bir iş. Hiçbir kurum ve kuruluştan da ne maddi yardım ne manevi yardım almadım" diye konuştu.

90 yaşında hafızasını kaybetmiş, 10 masal anlattı.

Masal anlatanlarla çok güzel dostluklar kurduğunu söyleyen Prof. Dr. Demir, alan araştırmalarından anısını anlatarak, "Bir keresinde bir köye gittik. 'Köyün üst tarafında masal bilen bir teyze var' dediler. Kadıncağız 90 yaşının üzerinde; ama hafıza kaybı var. '90 yaşını geçmiş bir hanımefendi ve hafızasını kaybetmiş hanımefendi ne masalı anlatacak?' diye düşündüm. Ben önce yokluyorum 'Kaç yaşındasınız, eşiniz nerede?' diye. 'Eşim 1 hafta önce öldü' dedi. 'Adı neydi?' dedim 'Adını hatırlamıyorum' dedi; ama sonra hiçbir olay örgüsünü atlamadan 10'un üzerinde masal anlattı bize. Çok şaşırmıştım. Hafıza kaybına uğramış bir insan bile bu şekliyle 10'un üzerinde masal anlatabiliyorsa demek ki bizim doku uyumluluğumuz da var" dedi. (DHA)

AVRUPALI ASTERIX MALBROUCK'A YERLEŞTİ

2017 yılından beri Fransa'nın Moselle ilinde yer alan Malbrouck Şatosu kapılarını çizgi roman dünyasına açarak çeşitli sergilere ev sahipliği yapıyor. Süper kahramanların yaratıcısı Jack Kirby'den, Tenten'in yaratıcısı Hergé'den sonra şato Galyalıların en ünlüsü Asteriks'i ağırlıyor.

2017 yılından beri Fransa'nın Moselle ilinde yer alan Malbrouck Şatosu kapılarını çizgi roman dünyasına açarak çeşitli sergilere ev sahipliği yapıyor. Süper kahramanların yaratıcısı Jack Kirby'den, Tenten'in yaratıcısı Hergé'den sonra şato Galyalıların en ünlüsü Asteriks'i ağırlıyor. Pandemi nedeniyle iki kere ertelenen Avrupalı Asteriks sergisi 19 Mayıs'ta kapılarını ziyaretçilere açtı. Serginin 28 Kasım'a kadar sürmesi bekleniyor.

Fransa, Almanya ve Lüksemburg'un sınırlarının kesiştiği noktada yer alan şatonun Avrupalı Asteriks sergisine ev sahipliği yapmak için seçilmesi Avrupa Birliği'nin temelini oluşturan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nu kuran Paris Antlaşması'nın 70'inci yılının kutlandığı 2021 yılında bu ufak tefek Galyalının maceraları ile Avrupa Birliği'nin kurulması açısından bir paralellik yaratılmak istendiğini akla getiriyor.

Eşsiz eserler ve özgün çizimler

Sergiye girilir girilmez ziyaretçiler Asteriks'in kökenlerini, iki

babası René Goscinny ve Albert Uderzo'nun tanıtımlarıyla keşfetmeye başlıyorlar.

Birkaç eşsiz eser serginin önemli unsurlarını oluşturuyor. Serinin ikincisi "Asteriks ve Altın Orak" albümünün özgün çizimleri Fransa Millî Kütüphanesi tarafından ödünç verilerek sergiye getirilmiş. Bu özgün çizimler nadiren ziyaretçilere açılır. Serginin bitiminde yine Millî Kütüphane'ye dönecek olan bu çizimler koruma amaçları olarak en üç yıl gözlerden ırak saklanacak.

Bu eşsiz eserlere eşlik etmek üzere Büyüfiks'in kulübesinin içi gerçek boyutlarda canlandırılmış. Böylece ziyaretçiler yakından deve gücü tazı hızı şerbetini görebiliyorlar. Sergide aynı zamanda Fransa'nın Roma dönemi tarihine ait nesneler de görülebiliyor. 19. Yüzyıl sonunda bir ulusal kimlik oluşturmak gayesiyle Fransa tarihinin bu döneminin romantik bir anlatıma büründürülmesi ve "Atalarımız Galyalılar" tanımlaması şüphesiz Asteriks'in bu romantik tarih anlatımını mizah ile birleştirmesiyle birlikte Fransa'da büyük bir üne kavuşmasında etkili olmuştur.

Galyalıların dünyasının içinde

Avrupa Birliği'nin değerlerine Piktlerden Gotlara ve elbette Roma'ya kadar kıtada yaşamış karakterlerin bıraktığı izlerden rastlıyoruz. Aslında sergide sizi Asteriks'in farklı diyarlarda yaptığı yolculuklar gibi bir yolculuğun içine sürüklüyor. Galyalıların dünyasına ayrılmış bir salonda köylerinin içine giriyor ve ünlü miğfer ile bir fotoğraf çektirebiliyorsunuz.

Daha sonra İtalya, ufak tefek Galyalının en çok ziyaret ettiği ülke. En basit lejyonerden Jül Sezar'a kadar Asteriks'in maceralarında karşılaştığı her farklı Romalı karakterini sergide bulabilirsiniz.

Sonraki salonlarda Asteriks ile can dostu, yol arkadaşı Oburiks'in ziyaret ettiği diğer Avrupalı halkları görebilirsiniz. Kanunlarını ve yaşam tarzını mecbur bırakan işgalci Romalıların karşısında Brötonlar, Korsikalılar, Helvetler ya da İberikler Galyalılar ile müttefik olmuşlardı. Günümüz Avrupa'sının mottosuna atıfta bulunan bir "Çeşitlilik içinde Birlik". Avrupa uygarlığının beşiği sayılan Antik Yunanistan'da bu gezide kendine ait bir yere sahip. Asteriks'in Olimpiyat Oyunlarında keşfettiği anıtlar ile Atina demokrasisinin kurumlarını görebiliyorsunuz.

Asteriks'in merceğinden Avrupa'nın antik dönemlerini izlediğiniz gezi bitince Goscinny ve Uderzo'nun eserinin mizahtan daha da derinlere, Avrupa'nın kuruluşunu irdelediğine ve günümüz yaşamını tiye aldığını anlıyorsunuz.

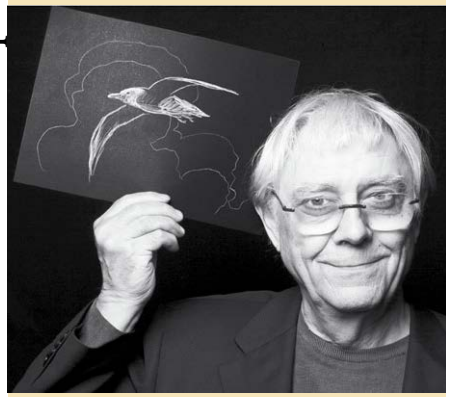

YENİ BİR MİLO MANARA SERGİSİ HAZİRAN AYINDA BELÇİKA'DA AÇILDI.

Koronavirüs nedeniyle yaşanan kapanma sırasında yeni kadın desenleri üzerine çalıştığını ve bunların özellikle de bu kapanmadan etkilendiğini görebiliriz. Belçika'da Breyne & Huberty Galerisi'nde 4 Haziran'da açılan serginin 28 Ağustos'a kadar sürmesi bekleniyor.

İtalyan Milo Manara klâsik edebiyatın erotik olarak yeniden anlatılmasının yanı sıra modern dünyada seks mizahı üzerine de uzmanlaşmış bir çizer. Il Caravaggio gibi önemli eserlerin ardından Marvel ve DC tarafından da X-Men ve Sandman öyküleri için seçilen çizer aynı zamanda şu "ünlü" Spider-Woman gibi bir dizi Marvel kapağını da yaptı.

Koronavirüs nedeniyle yaşanan kapanma sırasında yeni kadın desenleri üzerine çalıştığını ve bunların özellikle de bu kapanmadan etkilendiğini görebiliriz. Belçika'da Breyne & Huberty Galerisi'nde 4 Haziran'da açılan serginin 28 Ağustos'a kadar sürmesi bekleniyor.

Bu sergide izleyici evine kapanmak zorunda kalmış ama kendini çizgilerine adamış olan sanatçının yolculuğuna katılmaya davet ediliyor. Milo Manara geçen yıl global Koronavirüs krizinden en çok etkilenmiş olan sağlıkçılar, esnaf, tamirciler gibi sektörleri onurlandırıyor bu çizimlerinde.

"Şehirdışında yaşıyorum, dolayısıyla ilk kapanmayı çok da fena geçirmedim. Hareket edebiliyordum ve en önemlisi de çizmeye devam edebildim. Çoğu insandan daha şanslı olduğumun farkındaydım. Yine de bu şans beni bu hastalıktan en çok muzdarip olmuş ve en yakınında yaşamış olanlar ile dayanışma içinde olmaktan alıkoymadı ".

Milo Manara özellikle kültür dünyasını ve bu dünyanın içinde yer alanları konu ediniyor; bir parti alegorisinden sinema teknisyenlerine ve en tanınmış ressamların röprodüksiyonlarına…

Éditions Feltrinelli ilk yirmi beş çizimi bir dosyada toplayarak yayımladı ve bunun gelirlerini İtalya'da üç hastaneye yardım için kullandı.

"Bu yirmi beş suluboya desen düşüncelerden ibaret. Çizimler "Sen aklımdasın ve sana teşekkür ederim." diyor. Her iki günde bir sosyal medyada yeni bir çizimi paylaştık. Çok kısa sürede tüm dünyadan teşekkür mesajları almaya başladım. Doktorlardan, hemşirelerden…"

Sonrasında tüm çizimler Huberty & Breyne galerisi tarafından açık artırma ile satıldı ve buradan sağlanan gelirler Fransa, Belçika ve İtalya'da Sivil Savunma'ya bağışlandı.

"Sanırım yaklaşık 70 bin Euro civarında bir gelir elde ettik ve hepsini bağışladık. Biraz çizmesini bilen birisi için buna devam edebilmek, düşüncelerini iletebilmek ve takdir görmek büyük bir onur. Japonya ile Çin dahil birçok yerden teşekkür hediyeleri geldi ve hepsini sakladım!"

Yine sanatçının Facebook sayfasında paylaşılan ikinci bir dizi desen de bu sergide yer alıyor. Yine meraklılar için, sergide 1986 ila 1995 yılları arasında yayımlanan ünlü "Le Parfum de l'Invisible" gibi daha eski desenler de sergileniyor. Sergilenen eserleri galerinin internet sitesi hubertybreyne.com adresinden görüntüleyebilirsiniz.

Bünyamin Tan

Osman Nuri Eralp

Dünya dışı yaşam... Geçmişi uzun yıllara dayanan bir düşünce... Yunan filozofları gökyüzünü kaplayan ether isimli bir maddeye inanırlardı. Onlara göre yeryüzü hava, ateş, su ve toprak bileşenlerinden oluşan varlıklar âlemiydi.

DÜNYA DIŞI YAŞAM ÜZERİNE İLK TÜRKÇE KİTAP

BAŞKA DÜNYALARDA CANLI MAHLUKAT VAR MIDIR?

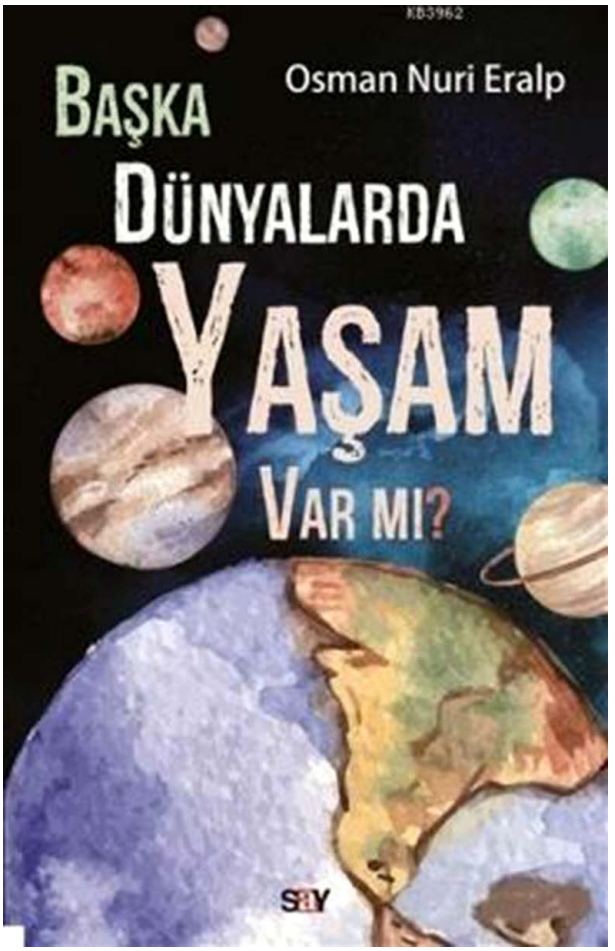

Dünya dışı yaşam... Geçmişi uzun yıllara dayanan bir düşünce... Yunan filozofları gökyüzünü kaplayan ether isimli bir maddeye inanırlardı. Onlara göre yeryüzü hava, ateş, su ve toprak bileşenlerinden oluşan varlıklar âlemiydi. Gökyüzü ise etherden oluşan bir âlemdi ve orada yüce varlıklar yaşıyorlardı. Bu madde ile ilgili inanışlar daha sonra İslam kültürüne esîr adıyla geçti. İlk çağlardan itibaren insanoğlu gökyüzünde de yeryüzündekine benzer yaşamlar olduğu inancına sahipti. Çeşitli kültürlerde gökyüzünden geldiği söylenen atalar inancı bulunmakta. Sümer'de, Mısır'da, Dogon kabilesinde, Azteklerde vs... Hatta Türk mitolojisinde Oğuz Kağan'ın eşi gökyüzünden inen ve bir ağaç kovuğunun içine yerleşen bir kadındı. Modern bilimle beraber yaşamın oluşması için gereken şartların ne olduğu netlik kazanmaya başladı. Güçlü teleskopların icadıyla bakışlarımızı uzaya çevirdik ve bu yaşam şartlarını sağlayan gezegenleri tespit etmeye çalışıyoruz. Hatta uzaydan gelecek anlamlı mesajlar içeren sinyalleri tespit edebilmek için SETI projesini dahi hayata geçirdik. Uzayda yaşamın olma ihtimaline dair kuramsal teoriler ve matematiksel hesaplar dahi bilim dünyasında konuşuldu. Avrupa'da ve Amerika'da bu konuda pek çok makale ve kitap yazıldı. Türkiye'de de bu konuda pek çok yayın yapıldı. Bunlardan ilki de Osman Nuri Eralp'in Başka Dünyalarda Canlı Mahlukat Var Mıdır? adlı kitabıdır.

Osman Nuri Eralp, 1876 yılında İstanbul'da dünyaya geldi.

Bakteriyolog ve veteriner olan Eralp, yükseköğrenimini Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'de tamamladı. Daha sonra Paris'teki Sorbonne Üniversitesi'nde ve Instituté Pasteur'de öğrenim gördü. Bakteriyoloji ve viroloji üzerine önemli çalışmaları bulunmaktadır. Tüberküloz, tüberkülin, şarbon, sığır vebası, kolera, gonokok, frengi, sütte yaşayan ve sütle diğer mikroorganizmalara bulaşan diğer bakteriyel hastalıklar üzerine çalışmıştır. İlm-i Ensac isimli eseri dokubilimi üzerine yazılmış önemli bir eser olup histoloji ve embriyoloji üzerine dersler vermiştir. 1940 yılında İstanbul'da hayatını kaybetti.

Başka Dünyalarda Canlı Mahlukat Var Mıdır? adlı kitabı fizik, kimya, biyoloji bilimlerinin bakış açısınca dünya dışı gezegenlerde gerekli hayat şartlarının olup olmadığını

sorguladığı bir eserdir. Bu kitap 1918 yılında yayımlanmış olup İstanbul'da, Şirket-i Mürettibiye Matbaası'nca basılmıştır. 59 sayfadan oluşan kitapta Arzda ve Avalimde Hayat Meselesi, Hayat ve Şerait-i Hayatiyye, Seyyaratta Şerait-i Hayatiyye ve Arz ve Bu Dünyalarda Hayatın Sonu başlıkları altında dünyada ve dünya dışı gezegenlerde yaşam ve yaşam olma ihtimali üzerine görüşler sunulmaktadır.

Arzda ve Avalimde Hayat Meselesi

Bu bölüme Osman Nuri, şu sözlerle başlıyor: Başka dünyalarda mahlukat var mıdır? Oralarda da yaşayıcı, döğüşçü, öldürücü uzviyat bulunur mu? Yoksa oralarda başka başka aşk ve sevda, zevk ve safa mı, başka başka ilim ve irfan, medeniyet ve sınai, hasılı oralarda akl-ı beşerin ihata edemediği mevcudat mı var? İşte bu sualler: Başka âlemlerde, başka dünyalarda canlı mahlukat var mıdır? Yahud bu feza-yı bi-payanda, bahr-i bi-giran-ı asumanda sabih binlerce avalim ve ecram miyanında diğer dünyalardan, öteki dünyalardan ne haber var? Ne kadar mühim mühim sualler... Bu sualler efkar-ı beşeri ne kadar işgal eylese, bu sualler akıl ve idraki tecessüslere, meraklara sevk eylese o kadar yeri vardır. Çünki beşeriyetin dünyaya geldiği günden beri istisna her ferdin zihnine gelen bir sual öteki dünyalar nedir? Genel olarak toplumun bahsettiği öteki dünya ile fennin bahsettiği öteki dünyalar konusunun farklılığına dikkat çeker ve kitapta bu dünyalardan bahsedeceğini belirtir. İnsanoğlunun bu dünyaya geldiğinden beri âlemde gördüğü her şeyi dünya ile kıyasladığından bahseder. Hayat denilince sadece dünyanın akla gelmesinin yanlış olduğunu, dünyanın evrende sadece bir toz zerresi olduğunu belirtir. Gökyüzüne ve dünyanın komşusu olan gezegenlere, geceleyin parıl parıl parlayan yıldızlara, Venüs'e, Mars'a ve Jüpiter'e bakmak gerektiğini, buralarda da yaşayan canlılar olabileceğini anlatır.

Osman Nuri'ye göre bu dünyalarda canlılar vardır. Sadece bunu insanoğlu bilmiyordur. Dünyamızı bile henüz tam olarak bilmediğimizi, gökyüzünü yeni keşfetmeye başladığımızı, dünyanın yuvarlak olduğunu keşfimizin dahi dört yüzyıl önceye dayandığını, Kristof Kolomb bu fikri öne sürdüğünde kendisinin gülünç bulunduğunu, başka dünyalarda yaşam fikrinin kulağa garip gelse de doğru bir fikir olduğunu anlatır. Yüz binlerce dünyanın canlı mahlukat ile dolu olduğunu iddia eder. Fennin hayallere sınır çizdiği görüşünün doğru olmadığını, tam tersi hayalleri artırdığını, insanoğlunun önünde ucu bucağı olmayan bir uzayın kapılarını açtığını söyler. Eski astronomların gökyüzü hakkındaki bilgilerinin oldukça geri olduğunu, teleskobun icadıyla gökyüzü denen kitabın derin bir incelemeye tabi tutulduğunu ifade eder. Güneşin ağırlık ve hacimce dünyadan çok büyük olduğundan, hatta etrafında dönen gezegenlerin toplamından 700 defa daha ağır olduğundan bahseder. Bu gezegenlerin kimisinin dünyadan büyük, kimisinin ise dünyadan küçük

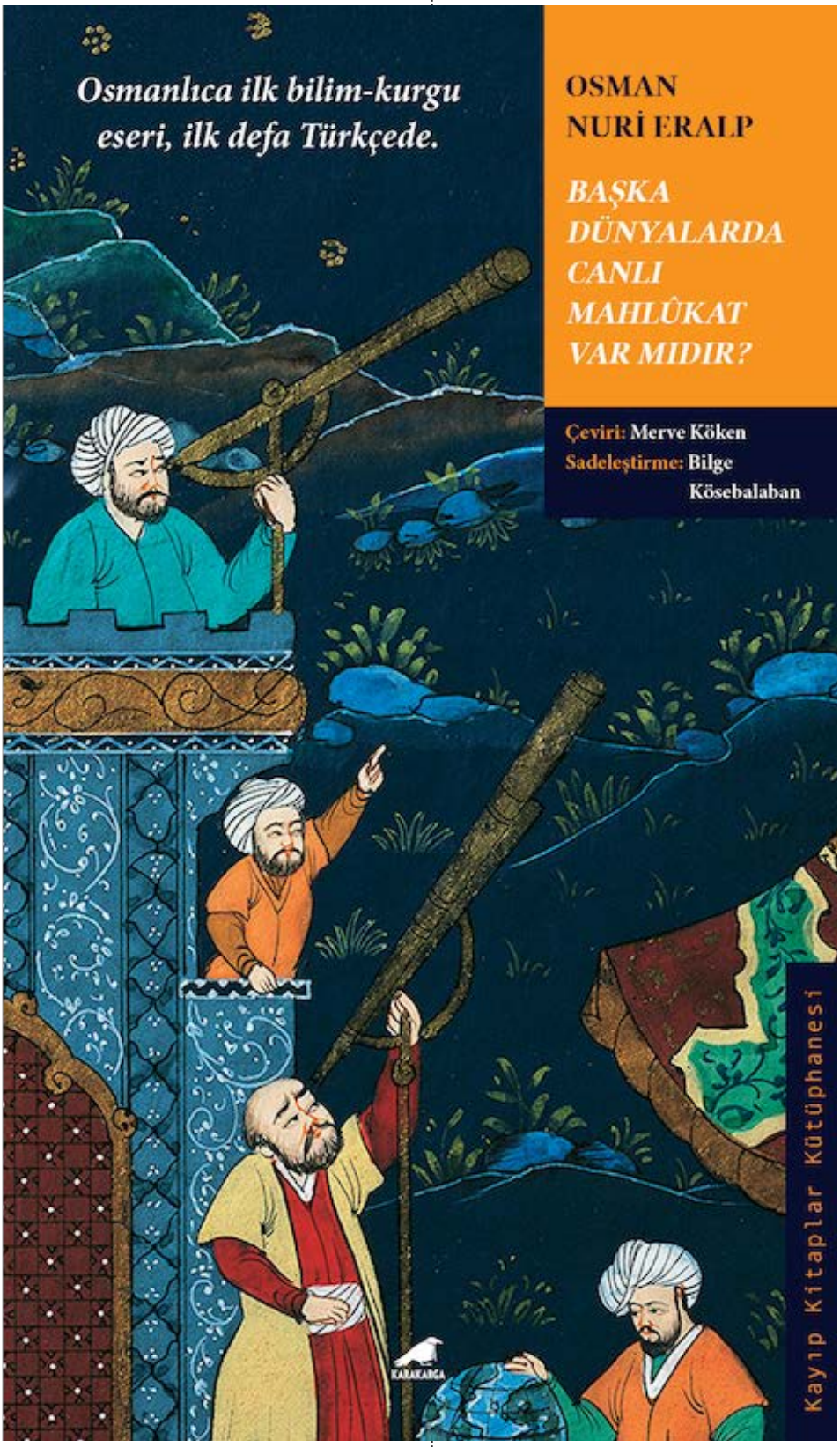

olduğunu, onların da dünyanınki gibi iklimlere, karalara, nehirlere, denizlere, dağlara sahip olduğunu belirtir. Bu sebeple yaşamın sadece dünyada olmadığı yönündeki iddiasını tekrarlar.

Hayat ve Şerait-i Hayatiyye

Osman Nuri'ye göre hayatın iki şartı vardır: 1. hararet, 2. gıda, hava. Bu iki şart çerçevesinde dünyamızda diğer gezegenlere benzemeyen bitkiler, hayvanlar yaşamaktadır. Dünyamıza benzer hayat örneğinin diğer gezegenlerde olup olmadığını sorgular. Meseleyi bu yönden irdeleyen yazar hava ve uygun bir ısı gerekliliğinden bahseder. Ona göre bu iki gerekli şartı sağlayan Mars ve Venüs gezegenleridir. Venüs gezegeninin yüzeyindeki ortalama sıcaklık 66 derece olup bu da dünyadaki sıcak memleketlerin ısısı kadardır. Mars'ta ise 9 derece olup bu da kutup bölgelerinin ısısına eşittir. Bu sebeple ona göre gezegenler arası yolculuk mümkün olsa insanoğlu bu ikisinden birini tercih etmelidir. Ayın ve Jüpiter'in ise buna uygun olmadığını, çünkü Ay'da atmosferin olmadığını ve Jüpiter'in ise çok soğuk olduğunu belirtir. Fakat ona göre yine de bu gezegenlerde canlı olmayacağı anlamına gelmez. Yazara göre hayat anlayışını kendimize göre sınırlamamalıyız. Çeşitli şartlarda hayat meydana gelebilir, aklımıza ve hayalimize gelmeyecek garip ve çeşitli canlı türleri bulunabilir. Nitekim dünyamızda da çeşit çeşit hayat şekilleri bulunmaktadır.

İlerleyen satırlarda hava ile yaşayan hücreler ile havaya ihtiyaç duymayan hücrelerin yaşam formlarından bahseden yazar, bu nedenle Ay'ın atmosferini kaybetmiş olmasına rağmen canlılar için gerekli olan oksijenin toprağa karıştığını belirtmektedir. Ay'daki mikropların yukarıda bahsi geçen canlılar gibi gerekli maddeleri ayrıştırarak hayatta kalabileceklerini belirtir. Yani buradaki mahlukat atmosfere,

havaya ihtiyaç duymamaktır. Gezegenler içerisinde dünyaya en çok benzeyen Mars gezegenidir. Dolayısıyla Mars'ta dünyadakine benzer bir yaşam biçimi bulunmaktadır. Bunun yanı sıra güneş sistemindeki gezegenleri aydınlatan güneş, onlar üzerindeki canlıların meydana gelip büyüyüp gelişmesinde temel etmendir. Tüm gezegenler aynı bileşenlerden meydana gelmektedir ve bu sebeple hepsinde canlı varlıkların olması da gerekmektedir.

Seyyaratta Şerait-i Hayatiyye

Bu bölümde Osman Nuri, tek tek gezegenlerin oluşumuyla, güneşe olan mesafeleriyle ve yaşam olasılıklarıyla ilgili bilgiler vermektedir. Güneşin etrafındaki dönüşleri, aldıkları ısı ve ışık miktarlarındaki değişkenlik ve bunların yaşam üzerindeki etkileri anlatılmaktadır. Gezegen biçimini alışları, ergimeleri, ısılarını kaybetmeleri diğer bahsi geçen konulardır. Merkür, güneşe en yakın gezegendir ve en sıcak gezegendir. Neptün en uzak olduğundan en soğuk gezegendir. Uranüs, Satürn, Jüpiter gezegenleri de oldukça soğuk gezegenlerdir. Mars ve Dünya ise orta derecede sıcaklık değerlerine sahip iki gezegendir. Bu soğuk olanlar ise dünyadan evvel oluşmuş, büyümüş ve soğumuş gezegenlerdir. İlk doğan gezegen Neptün'dür. Sonra sırasıyla Uranüs, Satürn, Jüpiter, Mars ve Dünya gelmektedir. Venüs ve Merkür henüz genç oluşumlu oldukları için sıcaktırlar. Dünyaya en çok benzeyen ise Mars gezegenidir. Madem dünya üzerinde yaşam vardır, bir zamanlar diğer gezegenlerde de meydana gelmiş olmalıdır. Kim bilir vaktiyle bu gezegenlerde ne tür canlılar yaşamlarını sürdürmüştür. Uranüs ve Neptün, güneşe en uzak olanlar olmaları nedeniyle en soğuk gezegenlerdir. Bu sebeple buralardaki canlılar muhtemelen buz ve kar tabakası altında kalmıştır. Bir diğer olasılık ise havanın derece derece soğumasıyla yaşam bu soğumaya bağlı olarak şekil değiştirmiştir. Jüpiter gezegeni dünyaya oranla büyük olması nedeniyle yeryüzünden farklı yaşam formları barındırmaktadır. Dünyanın ilk dönemlerindeki ısısı, havasındaki karbonik asit oranının fazla bulunması onda yaşam bulunmasında etkilidir. Git gide bu oranın azalmasıyla da yeryüzünde yaşayan büyük havyanlar ve bitkiler zamanla küçülmüştür ve bazıları tamamen yok olmuştur. Artık onlardan geriye fosil örnekleri kalmıştır. Ayrıca canlıların gezegenlerde oluşturdukları yaşam formlarının o gezegene has hava ve merkezi çekim gücüne bağlı olarak değişmesi de bir diğer husustur.

Merkür gezegeni, güneşe en yakın olup ergimiş haldedir. Her tarafında yanardağlar bulunmaktadır. Kızgın erimiş maden nehirleri gezegenin tüm yüzeyini kaplamaktadır. Ateşten göller, denizler ile kaplıdır. Bu sebeple yaşamın oluşması için elverişli değildir. Orada yaşamın oluşması için pek çok asır geçmesi gerekmektedir. Yüzey sıcaklığı 193 derecedir ve güneş etrafında 88 günde bir devrini tamamlamaktadır. Bir gün gelecek bu gezegen de soğuyacaktır. Böylelikle üzeri yaşam için uygun hale gelecektir. Venüs gezegeni aşk yıldızı olarak bilinir. Genç oluşumludur ve çeşitli bölgelerinde yeni yeni canlılar hayat buluyor olmalıdır. Merkür'den daha yaşlıdır ve Dünyamızın ikinci devrindeki haline benzemektedir. Üzerinde pek garip ve acayip mahlukat yaşıyor olmalıdır. Bunlar son derece iri bedenlere sahip olmalıdır ve bitkiler de son derece devasa yapılıdır. Zemini bataklık ve geniş çayırlarla kaplı bir gezegendir. Her yerinde bu büyük canlılara ait korkunç ve gürültülü sesler yankılanıyor olmalıdır. Dünyaya oranla pek parlaktır ve ılıman iklime sahip bölgeleri bulunmamaktadır.

Mars gezegeni Dünya'dan on dört milyon fersah uzaklıktadır. Bizim gezegenimizden evvel oluşmuştur. Dünyanın gelecekteki halini bugünkü Mars gezegeni yansıtmaktadır. Orada hayat son derece gelişmiş bir biçimdedir. Dünyadaki insanlardan daha zeki, bedence daha gelişmiş, daha güzel bir çehreye sahip insanlar yaşıyor olmalıdır. Dünyadakiyle kıyaslanamayacak derecede ileri seviyede bir medeniyete ev sahipliği yapmaktadır. Dünya, pek çok yönüyle Mars'tan daha geri bir gezegendir. Onun seviyesine

erişmesi için daha çok zaman gerekmektedir. Dünyada ortalama sıcaklık 26 derece iken Mars'ta 9 derecedir. Bununla birlikte ılıman iklimin hüküm sürdüğü bazı bölgeleri bulunmaktadır. Dolayısıyla yaşam için uygun hayat şartları bu gezegende mevcuttur. Osman Nuri'ye göre bu gezegende medeniyet o kadar ileri seviyelerdedir ki son derece gelişmiş makineler icat edilmiş olmalıdır. Hatta günlük hayatta her şeyi makineler işliyor olmalıdır. İnsanlar aklen pek yüksek mertebelere erişmiştir ve makinelerden dolayı çalışmaktan geri kalmış olmalılardır. Zihnen yüksek mertebelere erişmeleri nedeniyle dimağları son derece gelişmiş, diğer organları ise aksi oranda küçülmüş olmalıdır. Merkezi çekim gücü dünyanın yüzde 44'ü kadardır. Bu sebeple dünyada bir atlayışla 1 metre ileri gidilebilirken Mars'ta 2,5 metre gidilebilmektedir. Burada yaşayan insanlar fenle ilgili ve gayet bilgili insanlardır.

Jüpiter gezegeni son derece güzel manzaralara sahip bir gezegendir. Tecelliyatın eşsiz köşesidir ve ruha ilham veren manzaraları söz konusudur. Rengiyle son derece göz kamaştırıcıdır. Jüpiter'den güneş dünyada görüldüğünden 5 kat daha küçük görünmektedir. Güneş bu gezegeni 27 kat daha az ısıtmaktadır ve dünya kadar aydınlık bir gezegen değildir. Birçok uydusu vardır. Gün doğumlarında ve batımlarında, gece vakitlerinde bu uydular eşsiz

manzaralar oluşturmaktadır. Bu eşsiz manzaralar, insana şairane hisler veren manzaralardır. Çok soğuk olduğu için üzerindeki canlılar da ölüp gitmiştir.

Semanın Ölmüş Dünyaları: Zuhal (Satürn), Uranüs, Neptün

Bu bölüme yazar, Satürn gezegeninin güneş etrafında 29 dünya yılı sürede bir devir yaptığı bilgisiyle başlar. Uranüs de güneşin etrafında 84 dünya yılında bir devir yapmaktadır. Neptün ise 164 dünya yılında devrini tamamlamaktadır. Üçünün de üzeri karlarla kaplıdır. Karlı ve buzlu dağlar bu üç gezegenin çehresini oluşturmaktadır. Soğuğun yanında bu üç gezegene karanlık da hâkimdir. Adeta ölümden oluşan birer âlemdirler. Daha dünya tam oluşmamışken bu gezegenlerde hayat başlamış, canlılar oluşmuş, aklın ve hayalin alamayacağı kadar zaman miktarınca yaşam sürmüştür. Osman Nuri, bu düşüncesini Ziya Paşa'nın Terci-Bend eserinin birinci bendinden aldığı şu iki beyitle şairane bir şekilde ifade etmektedir:

Tahkîk olunsa nakş-ı temâsîl-i kâinât,
Ya hâb ü ya hayâl ü yâhud bir fesânedir

Müncer olur umûr-ı cihân bir nihâyete
Sayfın şitâya meyli, bahârın hazânedir

Şimdilerde ise ebedi bir karanlığa ve soğuğa

gömülmüşlerdir. Sonuç olarak Osman Nuri'ye göre güneş sistemimizde yer alan tüm gezegenlerde insan ve benzeri canlılar ortaya çıkmıştır. Bundan şüphe edilmemelidir.

Arz ve Bu Dünyalarda Hayatın Sonu

Peki, hayatın sonu nasıl gelecektir? Osman Nuri'ye göre güneşten ayrılan ilk gezegen Neptün'dür ve yaşam ilk onda başlamıştır. Daha sonra sırasıyla Uranüs, Satürn, Jüpiter, Mars, Dünya, Venüs için aynı durum söz konusudur. Neptün, Uranüs ve Satürn'deki hayat çoktan son bulmuştur. Karlar altına gömülü birer gezegen durumundadırlar. Jüpiter'de ise hayat bitmek üzeredir. Fakat Mars'ta ise halen bizdeki insan formuna benzer bir yaşam formunun olduğu ve gelişmiş bir medeniyetin var olduğu bir yaşam söz konusudur. Venüs'te canlılar henüz yeni yeni oluşmaya başlamış olmalıdır. Merkür ise halen çok sıcak olup hayatın gelişmesi için gereken sıcaklık derecesine inmesine asırlar vardır. Bir gün muhakkak bütün gezegenlerde hayat sona erecektir. Karanlığa bürüneceklerdir ve soğuyacaklardır. Buna sebep yaşam için gerekli olan ısı ve enerjinin giderek yok olmasıdır. Dünyamız da bundan nasibini alacak ve bizden sonra yaşamın ortaya çıkacağı Merkür'deki insanlar bizim hazin sonumuza üzülecektirler. Bir gün gelecek güneş de soğuyacaktır. Işığını yitirecektir. O kadar soğuyacaktır ki bir gezegen halini alacak, onun da üzerinde yaşam ortaya çıkacaktır. Diğer gezegenlerde olduğu gibi burada da yaşam büyüyüp gelişecek ve tıpkı diğerlerinde olduğu gibi son bulacaktır. Az zaman sonra da buzlar altında kalacaktır. Bir zamanlar diğer gezegenlere hayat bağışlayan bu yıldız, gün gelecek kendi üzerinde yaşamın idamesi için gereken güce sahip olamayacaktır. Güneş sistemi, dünyamız ve diğer gezegenlerdeki yaşam üzerine son olarak Osman Nuri, kendisine ilham veren Ziya Paşa'nın Terci-Bend eserinin ikinci bendiyle sözlerine son vermektedir:

Ecrâm-ı bî-nihâye ile pürdür âsmân
Nisbet olunsa zerre değildir bu hâk-dân

Bin şems-i tâbdâr ü hezârân meh-i münîr
Yüz bin sevâbit ü nice seyyâre-i ıyân

Her şems eder tevâbi-i mahsûsasiyle seyr
Her tâbie tevâbi-i uhrâ eder kırân

Her şems eder levâhikına neşr-i feyz-i hâs
Her lâhikın tabiatı emsâline nihân

Her cümle merkezinde eder seyr-i bî-vukûf
Her kıt'a mihverinde bulur feyz-i câvidân

Her cümle-i vesîada mebsût bin vücûd
Her kıt'a-yı fesîhada meşhûd bin cihân

Her bir vücûd masdar olur bin vücûd için
Her bir cihân hezâr cihândan verir nişân

Her zerrede tarîka-i mahsûsa üzre feyz,
Her cismde tabîat-ı mahsûsa üzre cân.

Her âlemin sinîn ü tevârîhi muhtelif
Her bir zemînde başka hisâb üzeredir zaman.

Peyvestedir sevâhili girdâb-ı hayrete
Bir bahrdır ki hâsılı bu bahr-ı bî-kerân

Subhâne men tahayyera fî sun'ihi'l-ukûl

Subhâne men bikudretihî ya'cizü'l-fühûl

Kaynak:

Osman Nuri, Başka Dünyalarda Canlı Mahlukat Var Mıdır: Fizik, Kimya, İlm-i Hayat, Nokta-i Nazarından Seyyaratta Şerait-i Hayatiyenin Tedkiki, Şirket-i Mürettibiye Matbaası, İstanbul, 1334/1918.

Sevcan Mutlu

BİR TARİHÇİNİN KİTAPLIĞINDAN ANEKDOTLAR

Ahmet Şimşirgil'in Kayı III- Osmanlı Tarihi: Haremeyn Hizmetinde (II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim) Adlı Kitabı ve Sultan II. Bayezid

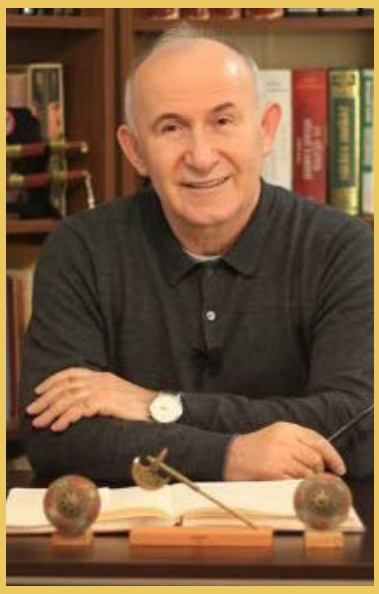

Ahmet Şimşirgil

Sultan II. Bayezid'in saltanat dönemi (1481-1512), babası Fatih Sultan Mehmet, oğlu Yavuz Sultan Selim ve torunu Kanuni Sultan Süleyman döneminin parlak ve önemli fetihlerle dolu akışı içinde; genelde Osmanlı yükselme dönemi olarak adlandırılan dönemin en durağan evresi olarak değerlendirilmektedir.

II. Bayezid, Fatih Sultan Mehmet'in oğlu olarak tahta çıkmış ve Osmanlı'nın sekizinci padişahı olarak hüküm sürmüştür. Ahmet Şimşirgil'in Osmanlı tarihini kaleme aldığı kitap serisinin üçüncü kitabı olan Kayı III- Osmanlı Tarihi: Haremeyn Hizmetinde(II. Bayezid ve Yavuz Sultan Selim) adlı kitabı da bu Osmanlı padişahı ve onun oğlu Yavuz Sultan Selim dönemi Osmanlı tarihini incelemektedir.

Sultan II. Bayezid'in saltanat dönemi (1481-1512), babası Fatih Sultan Mehmet, oğlu Yavuz Sultan Selim ve torunu Kanuni Sultan Süleyman döneminin parlak ve önemli fetihlerle dolu akışı içinde; genelde Osmanlı yükselme dönemi olarak adlandırılan dönemin en durağan evresi olarak değerlendirilmektedir. Bu yazıda da bahsedilen genel görüşün doğruluğu sorgulanırken yol gösterici olarak seçilen eser de Ahmet Şimşirgil'in bu kitabı olmuştur.

Kitap, ilk baskısından sekizinci baskısına kadar KTB Yayınları tarafından yayımlanmış; bu kitabın da inceleme konusu olan dokuzuncu baskısı ise 2013 yılında Timaş Yayınları'ndan çıkmıştır. Kullanılan dilin yalın ve akıcı olması, sadece tarih alanında okuyan ya da akademik kariyer yapanların değil, tarihe ilgi duyan herkesin bu kitabı okuyabilmesini mümkün kılmaktadır.

Kitabın II. Bayezid bölümü, otuz dört yaşındaki Şehzade Bayezid'in babasının yerine tahta çıkması ile başlamakta ve onun vefatına kadar geçen sürede dönemin önemli olaylarının kısa kısa alt başlıklar altında aktarılması ile devam etmektedir. Konuların böyle kısa, alt başlıklar hâlinde verilmesi okumayı daha da anlaşılır ve kolay yapmaktadır. Kitabın tamamı dipnotlarla kullanılan kaynaklar belirtilerek yazılmış ve en sonda sırasıyla önce dipnotların kaynakları, sonra da bibliyografya verilmiştir. Böylece akademik bir eser olarak değerlendirilmesi sağlanmıştır. Kullanılan kaynakların başında ise, o dönemde ya da yakın yüzyıllarda yaşamış ve eserlerini kaleme almış müelliflerin, vakanüvislerin (17. yüzyıldan sonra resmî tarih yazıcılarına verilen isim) eserleri gelmektedir. Birkaç örnek vermek gerekirse, Pîrî Reis ve Kitab-ı Bahriyesi (İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi, nr.6605), İsmet Parmaksızoğlu'nun hazırladığı Hoca Sadettin'in Tâcü't-Tevârih'i (III. Cilt), Ahmet Uğur'un hazırladığı İbn Kemal'in Tevarih-i Âli Osman'ı (VIII. Defter) ve Orhan Şaik Gökyay'ın hazırladığı Katip Çelebi'nin Tuhfetü'l-Kibar fi Esfari'l-Bihar adlı eserleri verilebilir. Bu tarz kaynaklar dışında araştırma kitapları (Halil İnalcık, İdris Bostan, İsmet Miroğlu,vb.) ile yüksek lisans ve doktora tezleri de kullanılmıştır. Böylece eser konuya çok yönlü bir bakış sağlayabilmiştir.

Bayezid dönemi içinde ele alınan önemli konuların başında Şehzade Cem'in isyan edip Bursa'da adına hutbe okutup para bastırması ve kendini sultan ilan ederek taht mücadelesine başlaması gelmektedir. Hatta bu olay bir iç mesele iken, Cem'in başlattığı mücadelede yenilmesi üzerine önce Memluklara, sonra da Saint Jean (Rodos) Şövalyeleri ve Papalığa sığınması ile uluslararası bir meseleye dönüşmüş; Cem Hristiyan güçlerin elinde bir esir ve kukla olmuştur. Böylece bu şanssız şehzade için yazarın deyimiyle, 1482'de başlayan ve 1495'te vefatına kadar devam eden "kahır yılları" başlamıştır. Cem, hatasını çabuk anlayarak pişman olmuş ise de, kendisini Osmanlılara karşı kullanmak isteyen Hristiyan güçlerin elinden kurtulamamıştır. II. Bayezid'in devlet düzeninin, huzurlarının bozulmaması için kardeşine müzakere yoluyla önerdiği geri dönmesi ve Kudüs-ü Şerif'te yerleşmesi teklifini geri çevirmiştir. Bayezid ona devletin tek başlı yönetilmesinin en doğrusu olduğunu da ifade ederek, ülke topraklarına dönmesi ve belirtilen yerde ikamet etmesi şeklinde uzlaşmacı davranmışsa da bu uzlaşma sağlanamamıştır. Cem, 1495 Şubat'ında Fransız kralının gözetiminde iken şüpheli bir şekilde vefat etmiştir. Bu vefatın sebepleri hakkında yazar birkaç olasılık saymış, hepsinin de doğru olma potansiyelinin olduğunu nedenleri ile beraber açıklamış ve kesin cevabı bulmanın imkânsızlığı da belirtmiştir. Sonuçta tarihte yaşanmış olaylar hakkında çok kesin hükümler söyleyebilmek mümkün olmamaktadır. Cem'in tahtta hak iddia etmesinin sebepleri de ifade edilmiştir.

Sonuç olarak, 1495 yılında Şehzade Cem'in vefatına kadar, II. Bayezid, Cem'i vesile ederek girişilecek bir savaşta içten de katkılar olabileceği varsayımıyla dış politikada aktif

bir rol oynayamamıştır. Sadece 1483 Boğdan Seferi bunun dışında tutulabilir. Bu seferle Kili ve Akkerman gibi Moldovya topraklarındaki önemli iki şehir ele geçirilmiştir.

Bir diğer taraftan da, Şehzade Cem'in Memluklere sığınması, orada iyi ağırlanması ve ertesi yıl da Osmanlı padişahının bırakılmamasını istemesine rağmen, Osmanlı ülkesine salıverilmesi; Fatih döneminde gerilen ama bir süredir sakinleşen Osmanlı-Memluk ilişkilerini tekrar bozmuştur. Bu sebeple kitapta anlatılan konulardan biri de bu iki devlet arasında yapılan Ağaçayırı Savaşı (1488) ve sonrasında yapılan antlaşmadır.

1492 yılında Macaristan'daki taht boşluğunun Lehistan kralının oğlu tarafından doldurulması ile başlayan muhalefeti fırsat bilen Osmanlılar, Belgrad kalesi ve etrafındaki bazı kale beylerinin Osmanlı hâkimiyetini tanıyacakları istihbaratı, Arnavutluk bölgesindeki olaylar ve Türklere saldırılardan endişe ile sefere çıkmıştır. Bu sefer sırasında II. Bayezid'e bir de suikast girişiminden bahsedilmektedir.

Bu seferin anlatımıyla bağlantılı olarak, yine alt başlıklar altında, bu sefer için de seferber edilen ve Osmanlılar adına sınır bölgelerinde faydalı işler yapan akıncı beyleri ile akıncılardan da söz edilmiştir. Sonuç olarak, Macarlarla otuz yıllık bir barış yapılmıştır (1495).

Batıda Lehistan ile uzlaşma sağlandıktan sonra, Osmanlılar gözlerini Osmanlı-Memluk savaşları sırasında Osmanlı aleyhine bir politika izleyen Venedik'e ait Mora'daki kalelere çevirmişlerdir. 1499'da İnebahtı (Lepanto) ele geçirildi ki, burası Korint Körfezi'nin en önemli limanlarındandır. Bu zaferin bedeli, önemli deniz korsanı Burak Reis'in şehadeti olmuştur. Burak Reis, bu savaşta donanmanın en önemli parçalarından olan iki göke tarzı gemiden birinin reisiydi. Diğer gökenin komutasında da dönemin en önemli denizcisi sayılan Kemal Reis vardı. Düşman kuvvetleri Burak Reis'in gemisini Kemal Reis'in gemisi ile karıştırarak kuşatmışlardır; yani asıl hedef Kemal Reis'tir.

İnebahtı'nın ardından, Modon, Koron ve Navarin de Osmanlı hâkimiyetine alınmıştır (1500). Böylece Venediklilerin Mora ile ilgisi kesilmiştir.

Bunun akabinde kitapta, dönemin önemli denizci Kemal Reis ve onun zulüm gören Endülüs (İspanya) Müslümanlarına yardım etmesi başta olmak üzere faaliyetleri hakkında bilgi verilerek, Osmanlı donanmasında onun sayesinde görülen gelişmeler anlatılmış; doğuda ortaya çıkan Şah İsmail ve Safevi tehlikesi ile Şahkulu İsyanı değerlendirilmiştir.

Bu siyasi gelişmelerin ardından da, yaşı ilerleyen Sultan Bayezid'in üç oğlu (Ahmet, Korkut ve Selim) arasında baş gösteren taht kavgası ve padişahın nihayetinde oğlu Selim lehine tahttan çekilişi ele alınmıştır. Tahtı oğluna bırakan Bayezid, Dimetoka yolunda vefat etmiştir. Vefat etmesi hakkında, Sultan Selim'in babasını zehirlettiği yolundaki rivayetler ve diğer olası sebepler de mantıklı bir şekilde burada izah edilmiştir.

Kitapta sanata, bilime değer veren, hocalarına karşı her zaman aşırı saygılı olan Sultan Bayezid dönemi ile ilgili ilginç bir olay daha ele alınmaktadır. Bu olay, Leonardo da Vinci'nin bir mektup yazarak padişaha Haliç ve Boğaz üzerinde bir köprü yapmaya hazır olduğunu bildirmesi ve bunun üzerine Michelangelo'nun da İstanbul'a gelmek üzere teşebbüsler de bulunduğunun ifade edilmesidir. Bu teşebbüsler bazı siyasi olaylar sebebiyle gerçekleşememiş ise de; padişahın sanata ve bilime verdiği değerin Batıda da saygı uyandırdığının bir işareti olarak değerlendirilebilir.

Tüm bu aktarılanlardan yola çıkarak, II. Bayezid için, Osmanlı topraklarını mümkün olduğu ölçüde genişleten; donanmadaki eksikleri görerek tecrübeli denizci Kemal Reis ve adamlarını Osmanlı adına hareket etmeye davet ederek onun donanmayı geliştirmesini sağlayan; ayrıca ordunun kullandığı teknik imkânları da iyileştiren bir padişah olduğu ifade edilebilir. Babası Fatih Sultan Mehmet'in denizciliğe verdiği haklı önemi anlamış ve onun yolunda devam etmiştir. Donanma ve ordudaki gelişmelerin asıl meyveleri de oğlu Yavuz Sultan Selim ile torunu Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde toplanmıştır.

Bu bağlamda değerlendirildiğinde, II. Bayezid dönemi Osmanlı'nın, dünya siyasetindeki etkin gücünü mümkün olduğu kadar kullandığı; ordu ve donanmanın olumlu yönde çok gelişmesi yanında fetihlerin de devam ettiği bir dönem olarak ifade edilebilir. Yani II. Bayezid döneminde de devlet, yükselme dönemine lâyık bir şekilde güçlü varlığını koruyabilmiştir. Bu bağlamda, Şehzade Cem Olayı yüzünden kısıtlanmış bir dönem de yaşayan II. Bayezid, özellikle Cem'in vefatından sonra Osmanlı hâkimiyetini genişletecek faaliyetlerde bulunmuştur. Bu dönemde ortaya çıkan en büyük sorunlardan biri de, daha sonraki zamanlarda da Osmanlı'yı epey meşgul edecek olan Safevi tehlikesi olmuştur. Yavuz Sultan Selim dönemine damga vuran konulardan biri olan Şah İsmail ve Safeviler ile mücadele, Kanuni Sultan Süleyman döneminde devam etmiştir.

Bir sonraki yazıda da inşallah Yavuz Sultan Selim dönemi ve gelişmeleri ile ilgili bir değerlendirme yapılacaktır. Ulaşabildiğimiz herkese iyi okumalar.

Selcan Aktaş

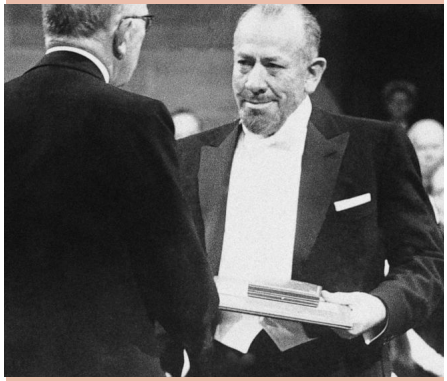

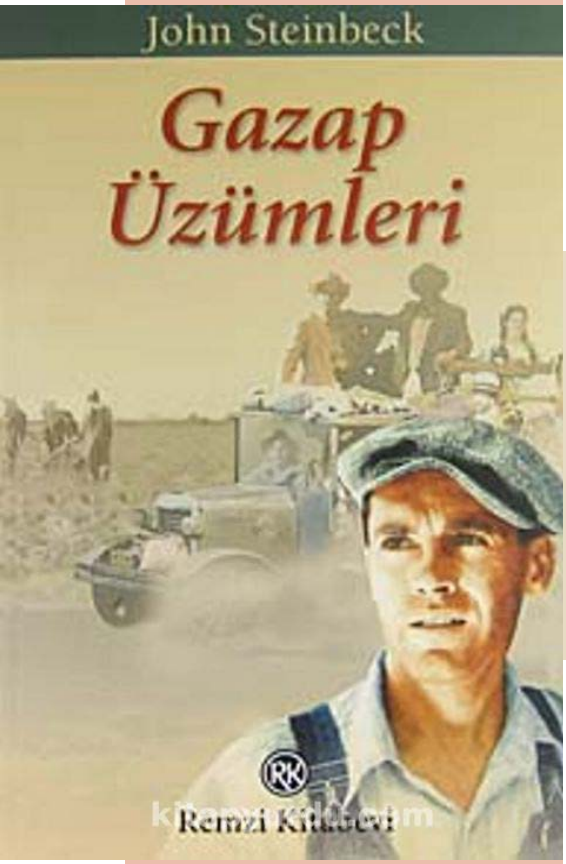

N -ÖDÜL

JOHN STEINBECK , GAZAP ÜZÜMLERİ 1962 NOBEL EDEBİYAT ÖDÜLÜ

1940'ta Pulitzer ve 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü'ne layık görülen naçizane bir okur olarak mükemmel ötesi edebiyat eseri dediğim Gazap Üzümleri tarihin şahit olabileceği en acıklı göç hikâyelerinden bir tanesi. Yoksul ile zengin arasındaki derin fark, günün ekonomik koşullarında ailelerin bir arada kalma ve yaşam mücadelesi yazar Steinbeck tarafından acıklı ama gerçekçi bir dille aktarılmış yazıya. Sayfaları çevirdikçe kendinizi aileden biri gibi hissedeceğiniz kitapta aileyi bir arada tutan anne karakterlerden en güçlü olanı simgeler. Öyle ki kitabın en son sayfalarında şahit olacağınız sahne anne ile içinizi acıtan, vicdanınızın derinlerine dokunan en acıklı an olarak dimağınıza kazınacaktır.

Amerika'da 1930'lu yıllarda yaşanan ekonomik krizi bir aile hikâyesi üzerinden anlatan Steinbeck, Oklohoma'dan Kaliforniya'ya uzanan yolculukta karakterlerinin iç dünyalarına inerek onların kişisel özellikleri üzerinden Amerikan halkının dönem psikolojisini de ortaya koyar. Bir parça ekmek için birbirine giren erkekler, her türlü zorluğa göğüs geren kadınlar ve yollarda telef olan yaşlılar, zengin toprak sahipleri, ezenler ve ezilenlerin hepsi bu çarkın dişlilerini oluştururlar.

Romanda sembol olarak kullanılan kamyoneti kendilerini zenginliğe ulaştıracak araç olarak gören Joad ailesi aslında beslenmeleri için harcayacakları parayı aç oldukları halde zenginliği bulabilecekleri meyve bahçelerine gidebilmek için benzine yatırırlar. Ve onlar için en büyük hüsran yoldaşları kamyonetin bozularak onları hem yarı yolda hem de aç bırakmasıdır.

Steinbeck'in önemli eserlerinden olan Fareler ve İnsanlar 'da da aynı ekonomik dengesizliğe değinilmiş ve aynı zamanda ekonomik güçsüzlüğün suça teşvik ettiği de hikâyelerin arasında subliminal mesaj olarak verilmiştir.

Yazarın eleştirel bakışı tüm eserlerine yansımış ve Dünya'daki ekonomik adaletsizliğe yazdıklarıyla meydan okumuştur. Orijinal dili İngilizce olan eser ,Türkçe 'ye ilk kez Rasih Güran tarafından çevrilmiş olup ve Remzi Kitapevi tarafından basıldı. O dönemden bu yana da farklı yayınevlerinin katkılarıyla klasiklerden en çok okunanlar arasında yer alıyor.

Eser aynı zamanda 1940 yılında siyah beyaz olarak beyazperdeye John Ford tarafından aktarılmış ve hatırı sayılır bir seyirci kitlesine ulaşmıştır. 1989 da korum altına alınan filmler arasında yer alan Gazap üzümlerinin çekimleri sadece yedi hafta sürmüştür. En eski haliyle hala televizyonlarda yayınlanan ve internette de bulabileceğiniz bu klasik filmi kaçırmamanızı öneririm. Ama elbette önce kitabı tamamıyla okumak şartıyla.

İyi okumalar. İyi seyirler.

Züleyha Ekici

Tarafsız bakmanın zorluğunu yaşayarak, özlemim ne olursa olsun, doğru bakma yöntemi için mücadele vererek, mevcut kentime bakınca gördüğüm manzara çarpıcı bir tezat oluşturuyor hayalimle.

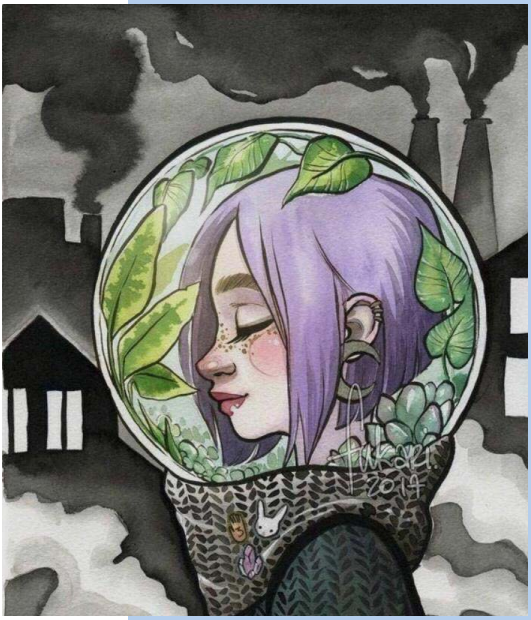

SİDERA'NIN DÜNYASI

İSYANKÂR KENTLER

Muhayyilemizdeki kentler ve mevcut kentlerimizin betimlemeleri zihnimde çarpışıp duruyor uzun zamandır. Çevreye daha duyarlı bir şehir yaşantısı özlemi içinde olan zihnimin hayalinde, çiçek süslü balkonlar, insanlar ve çocuklarla dolup taşan meydanlar, aralara serpiştirilmiş ağaçlarla bezenmiş bahçeler, nehir kıyısında sayısız kafeler ve bunun tadını çıkaran mutlu yüzler var.

Tarafsız bakmanın zorluğunu yaşayarak, özlemim ne olursa olsun, doğru bakma yöntemi için mücadele vererek, mevcut kentime bakınca gördüğüm manzara çarpıcı bir tezat oluşturuyor hayalimle.

Nehrin iki yakası da korkunç görünüyor, dehşete kapılıyorum. Bir yanını istila etmiş alelacele inşa edilen ruhsuz çok katlı binaların, vaktiyle canlı olan mahalle yaşantısını düpedüz tahrip edişini izliyorum. Diğer yanına yüzünü çevirdiğimde ticari işletmelerin olduğu sanayi sitesi şaşkınlık yaratıyor.

Nehrin kendisini soracak olursanız plastik şişeler, poşetler, çöpler ile akışını sürdürüyor. Ekolojik olarak büyük bir yıkımı yaşıyor olması derin bir üzüntü yaşatıyor.

İlk çocukluk yıllarımdaki kenti, bir biçerdöver öğüterek yutmuş, arkasında göze fazlasıyla berbat görünür manzara bırakmış gibi. Kentim varoluşsal bir krizin ortasında haykırıyor. Bu derin kriz ve haykırışlara çözüm üretebilmenin yollarını bulmak hem siyasal hem de toplumsal bir vazife.

Ünlü kent sosyoloğu Robert Park'ın belirttiği gibi : "Şehir insanın içinde yaşadığı dünyayı arzularına daha uygun hale getirebilmek için verdiği çabaların en tutarlısı ve bütününe bakıldığında en başarılısıdır. Fakat, insanın yarattığı bir dünya olan bu şehir, aynı zamanda onun bundan böyle içinde yaşamaya mahkum olduğu dünyadır. Böylece dolaylı olarak ve kendisini bekleyen görev hakkında net bir fikri olmaksızın, şehri inşa ederken insan kendini de yeniden inşa etmiştir".

Park'ın dediğine göre, bugüne kadar üzerimize düşen vazifenin içeriğine dair net bir fikirden yoksun olduğumuz düşünülürse, öncelikli olarak tarih boyunca kentlerin nasıl şekillendiğine kafa yormalıyız ve son yüzyıl içinde kentleşmenin hızını ve ölçeğini düşünerek derin bir kavrayış içeren perspektifler geliştirmeliyiz.

"Nasıl bir şehir istiyoruz? " sorusu zihnimde ilk beliren oluyor. Mevcut kentleşmemiz insan sağlığına katkı yapmış mıdır? Bizi daha iyi insan mı kılmıştır? Bizi yalnız mı bırakmıştır? …Ufukta bir sürü soru görünüyor.

Hayalimdeki kenti icat edebilir miyim, böyle bir hakkım var mı?

Röportaj: Bünyamin TAN

SİBEL ÇELİKEL'DEN TÜRK DİLBİLGİSİ ÜZERİNE ÖNEMLİ BİR ÇALIŞMA

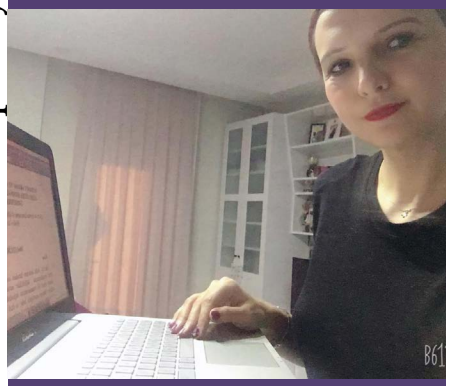

Sibel Çelikel

Bir dönem özel okul ve dershane tecrübesi edindim. İstanbul'da reklam yazarlığı, soru kitabı yazarlığı ve düzeltmenlik deneyimlerim oldu.

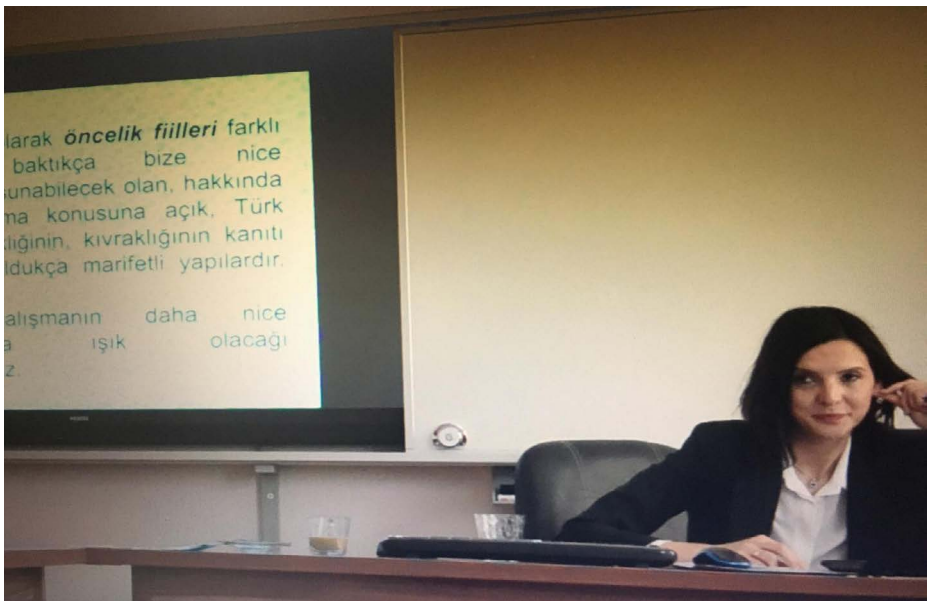

"TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE ÖNCELİK FİİLLERİ VE İŞLEVLERİ"

1.Sizi biraz tanıyalım.

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yeni Türk Dili alanında doktora mezunuyum. Lisansım ve yüksek lisansım da aynı üniversitedir. Bir dönem özel okul ve dershane tecrübesi edindim. İstanbul'da reklam yazarlığı, soru kitabı yazarlığı ve düzeltmenlik deneyimlerim oldu.

Bir dönem Milli Eğitim Bakanlığı Avrupa Birliği Dış İlişkiler biriminin gerçekleştirdiği "Yurt dışına öğretmen atamaları yazılı sınavı" ve temsil yeteneği mülakatını geçerek Almanya'nın Stuttgart şehrinde Türk Dili ve Türk Kültürü dersi öğretmeni olarak görev aldım. Bu da benim için çok kıymetli bir deneyimdir.

Halen Lüleburgaz Anadolu Lisesinde Türk Dili ve Edebiyatı öğretmeni olarak görev yapmaktayım. Her yıl birçok Tübitak projesinde danışmanlık görevi yürütmekteyim. Uluslararası bilimsel toplantılarda bildiriler sunmaktayım. Uluslararası kitaplarda bölümlerim ve uluslararası hakemli dergilerde makalelerim bulunmaktadır.

"İnternet ve Sosyal Medya Kullanma Alışkanlıklarının Gençlerin Dil Tutumları Üzerindeki Etkileri" adlı makalem, Türk Dil Kurumunun "2017 Türk Dili Yılı" kapsamında düzenlediği "Dilimiz Kimliğimizdir" konulu öğretmenler arası makale yarışmasında Kırklareli il birinciliğine uygun görülmüş ve ödüllendirilmiştir.

"Hayal-et Resimli Mecmua"da ve "Lunapark" çocuk dergisinde öykülerim ve makalelerim yer almaktadır. Bu dergilerin yayın kurulunda yer almakta ve editörlük yapmaktayım. "Karakedi" adlı kültür edebiyat dergisinde şiirlerim yayımlanmaktadır. Ödüllü şiirim bulunmaktadır. Ayrıca "Trakya Dergisi'nde öykülerim ve röportajlarım yayımlanmaktadır.

Doktora tez çalışmamın kitaplaşmış hali olan "Türkiye Türkçesinde Öncelik Fiilleri ve İşlevleri" adlı eserim 2021 Mayıs ayında yayımlanmıştır.

2. "Öncelik Fiilleri" nedir? Açıklar mısınız?

Basitçe anlatmak gerekirse ***–mIş ol-*** ve ***–mIş bulun-*** yapısıyla çekimlenen fiillerdir. *–mIş ol-* ve *-mIş bulun-* yapılarıyla çekimlenmiş fiiller cümlede ince anlam farkları yaratır. Örneğin "Seni aramış bulundum." cümlesinde bir *pişmanlık* anlamı gizlidir. Bunun gibi daha birçok farklı anlam keşfettim.

Eserimin ana konusunu oluşturan *–mIş ol-* ve *–mIş bulun-* yapısıyla ortaya çıkan şekillerin -birleşik zamanlar dâhil- örneğine rastlayabildiğimiz her türlü çekimini (*-mIş olacak, –mIş olacaktı, –mIş olacakmış, –mIş olmuş, –mIş oluyor, –mIş oluyordu vb.)* mastar, sıfat-fiil, zarf-fiil olarak aldığı biçimleri yapısal ve anlambilimsel bakış açılarıyla ayrıntılı olarak inceledim.

3. Bu eser sizin doktora teziniz. Neden bu konuyu ele aldınız?

Her şey tez danışmanım Yard. Doç. Dr. F. Sibel BAYRAKTAR'ın "–MIŞ BULUNMAK YAPISI ÜZERİNE" adlı makalesiyle başladı. Saygıdeğer Hocam, bu yapıdaki ince bir anlam özelliğine dikkat çekmişti. Ardından bu yapıyla kurulan diğer biçimler ilgimizi çekmeye başladı.

–mIş ol- ve ***-mIş bulun-*** yapılarıyla çekimlenmiş fiillerin ne kadar çeşitli şekillere girdiğini ve anlamlara geldiğini görseniz inanamazsınız. Bu Türk dilinin işlevselliğini kanıtıdır. Bu tür çalışmalar yaparken Türklerin diline hayran olmamak elde değil.

4. Çalışmanızı hazırlarken hangi kaynaklardan yararlandınız?

Türk Dili üzerine yazılmış ne kadar gramatikal inceleme ve araştırma kitabı varsa hepsini topladım diyebilirim. Bazılarının basımı olmadığı için internet üzerinden ikinci el kitap satışı yapan sitelerden yüksek fiyatlara almış olduğumu da belirteyim. Ayrıca uluslararası akademik dergilerde yayınlanan makalelerden yararlandım.

5. Çalışmanızı hazırlarken nasıl bir yöntem izlediniz?

Araştırmamız tarama modelinde gerçekleşmiştir. Cumhuriyet döneminden günümüze kadar yazılan edebî eserler, gazete, dergi gibi güncel yayınlar yanında akademik ve hukuki metinlerden de örnekler seçilmiştir. Yazılı metinlerden seçilen örnekler sınıflandırılarak sonuçlara varılmıştır. Dil kullanımlarını en düzgün biçimde gözler önüne serebilecek olan bu örnekler taranmış ve fişleme yöntemi ile veriler elde edilmiştir. Veriler sayı çokluğu ve aynı doğrultuda olan verilerin sınıflandırılmasıyla derlenmiş ve bu yolla genel geçer sonuçlara ulaşılmıştır. Elde edilen veriler öncelikle dilbilgisel yapı bakımından incelenmiş, ardından güncel dilbilim kuramlarından yararlanarak bu verilerin yorumlanması yoluna gidilerek son olarak anlam özelliklerine göre değerlendirilmiş ve sınıflandırılmıştır.

6. Peki, bu eseri yayımlama fikri nasıl oluştu?

Karmaşık fiiller, araştırmacıların ilgisini çekmiş ***birleşik fiiller*** bahsinde mutlaka incelenmiş olan ve daha ayrıntılı incelemeye ihtiyaç duyulan bir ***birleşik fiil*** çeşididir. ***Öncelik fiilleri*** ise ***karmaşık fiiller***in bir kategorisidir.

Literatür tarama yaptığımda özellikle bu yapıya odaklanan geniş kapsamlı bir çalışma olmadığını gördüm.

Tez danışmanım Yard. Doç. Dr. Fatma Sibel Bayraktar, tez jürimde yer alan Prof. Dr. Kerime Üstünova ve Prof. Dr. Yavuz Kartallıoğlu gibi tez konumu bilen birçok akademisyen bu çalışmanın bir eser haline getirilmesi gerektiği konusunda beni yüreklendirdiler.

7. Eserinizin Türkoloji dünyasına katkıları nedir?

Öncelikle ***karmaşık fiiller***

konusuna bu alandaki terim sorununa dikkat çekmektedir. Bu birleşik yapıların adlandırılması ve incelenmesi konusunda orijinal nitelik taşır. Bu yapının ve bu yapıdaki diğer çekimlerin incelenmesi noktasında yapılacak diğer çalışmalara kaynaklık eder.

Karmaşık fiillerin ***zaman***, ***kip, kiplik*** ve ***görünüş*** değerlerinin bağlamda incelenmesi amacındaki çalışmalara örnek oluşturur.

Birleşik fiiller konusunun lise müfredatında işlenmesi doğrultusunda eksiklere dikkat çeker. ***Karmaşık fiiller*** konusunun müfredata eklenmesi noktasında kaynak niteliği taşır.

–mIş ol-/ -bulun- yapısının cümle içinde girdiği farklı biçimleri, aldığı çeşitli görevleri ayrıntılarıyla inceleyen, konuya anlambilimsel odaklı açıklama getiren kaynak yok denecek kadar azdır. Birçok örnek üzerinden yapmış olduğum detaylı anlamsal incelemelerin bu konudaki diğer çalışmalara öncülük edeceği kanısındayım.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi amacıyla hazırlanan kaynaklarda konumuz olan birleşik yapıların genellikle tek bir anlam özelliğine değinilmektedir. Bu birleşik yapıların onlarca farklı anlama gelebildiğini gösteren bu eser Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanına da katkı sunacaktır.

Sonuç olarak ***öncelik fiilleri*** farklı açılardan baktıkça bize nice zenginlikler sunabilecek olan, hakkında nice araştırma konusuna açık, Türk dilinin esnekliğinin, kıvraklığının kanıtı olabilecek oldukça marifetli yapılardır. Bu çalışmanın daha nice araştırmalara ışık olacağı umudundayım.

8. Hazırlamakta olduğunuz başka akademik çalışmalar var mı?

İlk amacımız ***karmaşık fiiller***in tamamını incelemekti ancak ***–mIş ol-/ -bulun-*** yapısının aldığı biçimlerle ilgili zengin örneklere rastlayınca sadece ***öncelik fiilleri***ni incelemek oldukça geniş kapsamlı ve hacimli bir çalışma halini aldı. Doktora tezi hali bin sayfadan fazlaydı. Öyle olunca konuyu "***Öncelik Fiilleri***" olarak daraltmaya karar verdik.

Anlaşıldığı üzere ***karmaşık fiiller***in diğer kategorilerini inceleyecek malzeme elimde mevcut. Bundan sonraki çalışmam, eğer enerjim ve zamanım olursa, ***karmaşık fiiller***in diğer kategorilerinin aynı yöntemle incelenmesi olacaktır.

9. Aynı zamanda şiirleriniz ve öyküleriniz de yayımlanıyor. Sadece akademik çalışmalarla yetinmiyorsunuz. Akademik ve edebi çalışmalar iki farklı zihin yapısı gerektirir. Aradaki sınırı nasıl çiziyorsunuz?

Akademik hayat bana bilimsel bakış açısı kazandırdı, yazarlık ise yaratıcılığımı geliştirdi. Akademik çalışmalar bilgi birikimi ister, edebî metinler ise ilham meselesidir. İkisinin ortak noktası ise şudur: Her iki alanda da kalıcı bir eser ortaya koymak için sabır ve öz disiplin gerekir. "Hangisini seçersin?" derseniz ikisinden de vazgeçemem. İkisi de Türk Diline olan sevgim ve hayranlığımın bir ifadesi… Karamanoğlu soyundan gelen biri olarak bu yetenek bana atalarımın hediyesi… Ben kendi sanatını bulmuş şanslı biriyim.

10. Hayal-et Resimli Mecmua'nın editörü olarak, okuyucularımıza bahsetmek istediğiniz başka hususlar var mı?

Günümüz teknolojik koşullarında ürettiğimiz bilimsel ya da edebî bir metni digital ortamlarda okuyucuyla buluşturmak nispeten daha hızlı. Bu imkânlardan faydalanarak öğrencilerimin ve arkadaşlarımın kendi sanatını keşfetmesine destek olabildim. Hayal-et Resimli Mecmua benim ve çevremdeki birçok kişinin hayatını olumlu etkiledi. Bu fırsatı bana sunan Mehmet Kaan Sevinç Beye teşekkürü bir borç bilirim.

Özellikle salgınla mücadele ettiğimiz şu son yıllarda ve daima hayatın anlamsız sorularına verilecek en iyi cevap daha çok çalışmak daha çok üretmektir. Hayal-et Resimli Mecmua yazarları ve çizerleri olarak okuyucularımızın, keşfettiğimiz ve keşfedeceğimiz yeni yazarlarımızın hayatlarına katkı sunacak nice eserler ortaya çıkmasını dilerim.

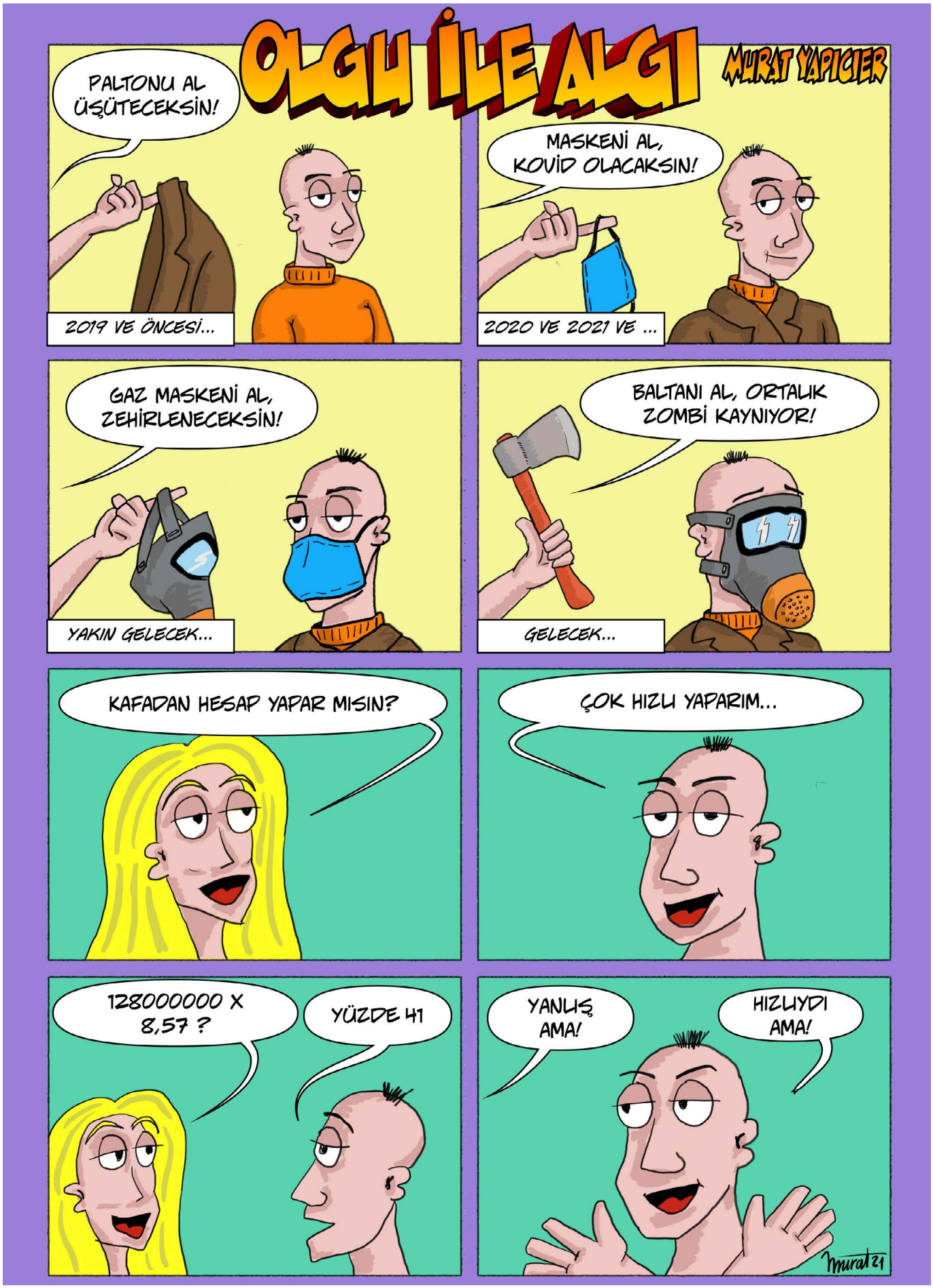
OLGU İLE ALGI
MURAT YAPICIER
PALTONU AL ÜŞÜTECEKSİN!
2019 VE ÖNCESİ...
MASKENİ AL, KOVİD OLACAKSIN!
2020 VE 2021 VE ...
GAZ MASKENİ AL, ZEHİRLENECEKSİN!
YAKIN GELECEK...
BALTANI AL, ORTALIK ZOMBİ KAYNIYOR!
GELECEK...
KAFADAN HESAP YAPAR MISIN?
ÇOK HIZLI YAPARIM...
128000000 X 8,57 ?
YÜZDE 41
YANLIŞ AMA!
HIZLIYDI AMA!
Murat 21

Sibel Çelikel

BALTALI HANO ve ÖFKENİN DANSI

Düşmanımın önce onurunu ve gururunu sonra erkekliğini elinden alırım. Kabadayılığını bitiririm. Sözümden çıkanı en zayıf noktalarından vururum. Şehirdeki tüm soysuzların korkulu rüyasıyım. Namımı duyanlar hemen emrime girmeyi kabul ederler. Bu yolla servetimi üçe beşe değil yüze katladım.

"Baltalı Hano" derler bana. Değme delikanlı geçinenler tir tir titrer adımı duyunca. Yedi tepeli İstanbul'un yedi deliğine girse bana haraç vermeyeni bulur, yakalar, meydan dayağı atarım. Rakiplerimin zaaflarını onlardan daha iyi bilirim. Düşmanımın önce onurunu ve gururunu sonra erkekliğini elinden alırım. Kabadayılığını bitiririm. Sözümden çıkanı en zayıf noktalarından vururum. Şehirdeki tüm soysuzların korkulu rüyasıyım. Namımı duyanlar hemen emrime girmeyi kabul ederler. Bu yolla servetimi üçe beşe değil yüze katladım.

Hanzade'dir gerçek adım ama çok uzun zamandır bu ad ile çağrılmadım. Hanımefendilere yakışan bu adı yüzüme karşı kullanmaya kalkan olursa onun dilini keserim. Ben artık "Hanzade" adlı o naif kadın değilim. Hiçbir zaman o ada layık bir hayat yaşamadım. Ben artık kötü biriyim, kötü seçimler yaptım. Aslında anlık bir kararla içimdeki kötülükle tanıştım. Ondan sonra bilerek isteyerek karanlık tarafta kaldım. Hayatım boyunca hak edip de elde edemediğim, insanları sevip sayarak alamadığım saygıyı onları korkutarak bir anda kazandım. İstanbul'un en bilinen kabadayıları leş sürüsü gibi hareketsiz soluksuz kalırlar yanımda, genç ve yürekli babayiğitler korkak tavuklar gibi karşımda kaçışıp dururlar o günden beri.

O gün… İçimde yıllardır bastırılmış öfkenin gücünü, büyüklüğünü ve yapabileceklerini keşfettiğim gün… "Solak İgor" olacak o ahlak yoksunu herifi takip ederken gördüklerim, beni derin bir hayal kırıklığına uğratmıştı. Erkek kılığına bürünüp peşinde gezdiğimi bilmeden yol kesiyor, küfür ediyor, kadınlara sarkıntılık ediyordu. Aslında ben bu Solak İgor'un pek tekin bir adam olmadığını tahmin

İllüstrasyon - Nevra Çelikel

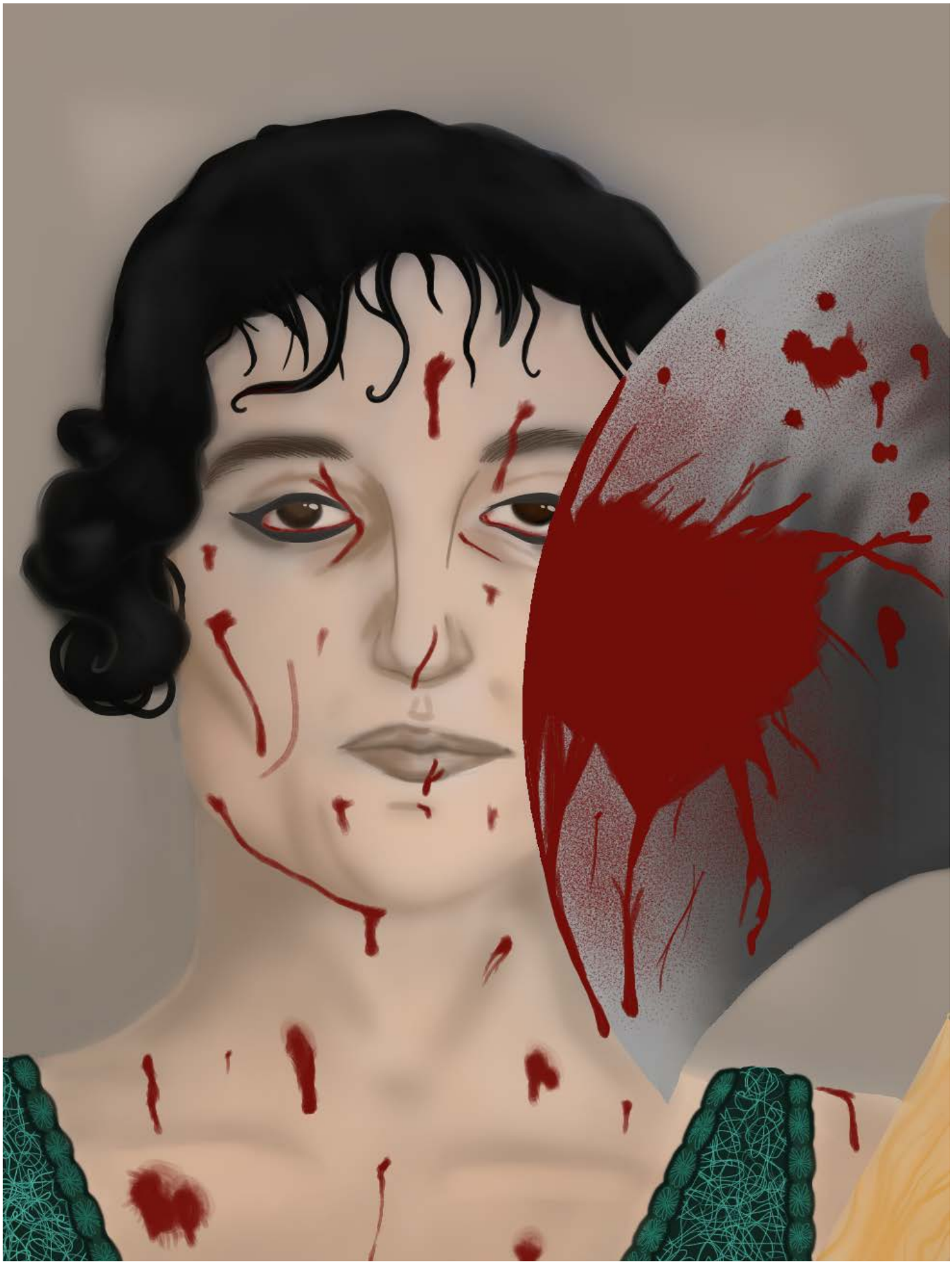

edemez değildim ama bana oynadığı iyi insan rollerini de, belki de inanmak istediğimden, yutmuştum o zamana kadar. Aptal yerine konduğuma mı yanayım bu serseriye güvenip yıllardır servetimi sömürmesine izin verdiğime mi derken Solak İgor bir hamamdan içeri girdi. Ben de onun peşi sıra... Bir de ne göreyim? Bu dünyadaki en değerli varlığım, gözümden sakındığım, canımdan çok sevdiğim tek varlık: oğlum… Aylardır aradığım dört yana haber saldığım halde bulamadığım oğlum… Evden mi kaçtı, bir yerde düşüp kaldı mı, evden çok uzağa gitti de yolunu mu kaybetti bilemediğim oğlum… İgor'un feryat etmelerime ağlamalarıma, dayanamayıp aramaya çıkmak istemelerime karşılık "Sen kadın başına aramaya kalkışma, hem nereye gidecek, kimse soracaksın? Yakışık almaz. Ben oğlunu bulup getireceğim." diyerek yeminler etmesine rağmen izine rastlanmayan oğlum…

Kirli yürekli insanların suyla günahlarını arındıramayacağı bu pis hamam buharının altında canımın canı oğlumun henüz çocuk olmaktan yeni çıkmaya başlayan ama tam olarak genç denemeyecek cılız ve güçsüz, tam bir şekle girmemiş sakil biçimini, aciz, çaresiz, acınası solgun bir siluet haline girmiş olan solgun yüzünü uzaktan zar zor seçerken feryat figan ederek ona koşup sarılmamak için kendimi zor tuttum. Bir dakika soluklanıp durumu anlamak istedim ama dakikadan çok daha az bir süre bile insan bile olamayacak kadar zalim, ancak "insansı" denebilecek kötücül yaratık İgor'un bunca zaman beni susturarak ve oğlumu bulacağını söyleyerek kandırdığını, aklımın karışık olmasından, acı çeken halimden, acizliğimden, oğlumun bulunması konusunda ona muhtaç oluşumdan yararlandığını anlamak için yeterli oldu.

Kurnaz İgor, bir yandan beni manipüle ederek etkisiz hale getirirken diğer yandan da oğlumu kendi çıkarı için kullanmayı ihmal etmemişti. Vay hain vay… Bir taşla iki kuş… Zavallı yavrumu orada hamam oğlanı zorla çalıştırdığını anladığım saniyeyi bin yıl geçse asla unutamam. İnsan ömründe bazı travmatik anlar vardır. İşte o anlarda zaman mefhumu değişir. Anlar uzar, yıl halini alır. Görüntüler ağır çekimde yaşanır. Her ses, her koku, beş duyuya hitap eden her detay, hissetmiş olduğun her duygu, akılda hızla uçuşan her fikir, bin yıl geçse de hiç unutulmayacak şekilde zihnin dehlizlerine kazınır.

Herkesin içinde iyilik de kötülük de vardır, önemli olan hangisini beslediğimizdir. İyi veya kötü insan olmak bir yaradılış değil bir tercihtir. Hayata karşı bir cevaptır. Bir mücadele şeklidir. Ama bazen ne yaparsanız yapın kötü tarafınız kazanır. Bir gün öyle büyük bir haksızlıkla karşılaşırsınız ki onunla mücadele edecek kadar güçlü olabilecek tek yanınız karanlık olandır, ona verilebilecek tek cevap kötü tarafınızdır. İşte ben oğluma zorla değen o kıllı erkek elini gözümle gördüğüm an, içimde iyilikle kötülük arasındaki çatışmanın bir daha geri gelmemek üzere bittiğini acıyla fark ettim. Bebekken masum melekler gibi uyuyuşunu seyrettiğim, dünyanın pisine kirine bulaştırmadan büyütmeye çalıştığım yavrumu bu iğrenç insanlar aşağılık zevklerini yaşamak için kullanıyordu. Güya temizlenmeye geldikleri bu yerde kendi ruhlarıyla birlikte evladımın ve hatta tüm insanlığın ruhlarını kirletiyorlardı. Bir "anne" buna nasıl katlanabilirdi. "Analık" dünyanın en zoruydu. Erkekler bunu anlasa kimsenin evladına dokunamazdı.

Bir an için gözlerimin gördüğü sahnenin bende yarattığı mide bulantısına katlanamayacağımı zannettim. Hissettiklerimin yoğunluğu ve karmaşıklığı, zihnimden saniyenin binde biri gibi kısa bir sürede hızla geçen düşüncelerimi bastırıyordu. Kaçıp gidebilmek, gözlerimin gördüğünü reddetmek istedim ama yapamazdım. Gördüklerimin dehşetine katlanamadığım için kafamı çevirdim ve o anda hamamın odunlarını kırmak için kullandıkları baltaya ilişti gözlerim. Külhanbeylerini sıcak tutmak amacıyla sürekli yaktıkları ateşe odun yetiştirmek için kullanılan balta… Tabi ki hamamın en güzel yerinde barınırdı bu kopuk takımı. Kendilerine özgü sürekli sıcak tutulan bölüm onlara ayrılırdı. Sokak serserilerinin kendini han sahibi bey sanmalarına yarardı bu mekânlar. Geceleri hamamın külhanında yatan bu

haytalar kendilerini çok güçlü sanırdı. Öyle ya bu it alaylarının borusunun öttüğü yer burasıydı. Kapının girişinde Beyoğlu fesleri, siyah ceketleri, dar pantolonları, yelekleri, gömlekleri, ökçesine basarak yürüdükleri iskarpinleri, üzerlerinden hiç çıkarmadıkları silahları ve bıçakları bir yerde toplanmış halde duruyordu. Tabi ya, bu adamlar şu anda silahsız ve çıplaktı.

Bunları size anlatmak uzun sürse de ben bu düşünceleri bir andan bile daha az bir zamanda aklımdan geçirdim ve kelimenin tam anlamıyla "hiç düşünmeden" tamamen yavrusunu koruyan bir annenin refleksiyle harekete geçtim. Gözüme ilişen baltayı aldım ve ilk olarak oğluma dokunan eli kestim. Tombul ve kıllı parmaklar göbek taşının üzerine düştüğü halde hala kımıldıyordu. Sonra yalancı hain İgorun kafasını tam ortadan ikiye kestim. İgor'un kafatasının kemiklerinin kırılma sesi öyle büyük bir çatırtı yarattı ki o kargaşa, bağırışlar, çığlıklar, acı ve korku dolu feryatlar arasında bile ben duyabildim. O çatırtı belki de yılarca aşka inanmak için beklemiş, kalbini kimseye emanet edememiş, sevilmek istemiş bir kadının kalp kırıklığıydı. Aşk, sadece bir Fransız romanında asıl konuyu süslemek için araya sıkıştırılmış bir detaydı. Bunu bile bile yalan aşkına inanmak istediğim bu adamın yerde ikiye bölünmüş kafatasına, köpüklü sulara karışan kanına, hala şaşkın bakan feri sönmüş gözlerine bakarken ona karşı hiçbir şey hissedemiyordum. Üzülmek istiyordum. "Neden bunu bize yaptın?" diye isyan etmek… Ama yok… Donmuştu kalbim, içim boşalmıştı…

Bana, göbek taşının üstündeki kanayan ele, İgor'un ikiye bölünmüş kafatasına dehşetle bakan diğer gözler arasında bir tanesini ölen kocama benzetiverdim. Üçüncü darbeyi ona savurdum. Neden beni hiç sevememişti? Küçücüktüm onunla evlendiğimde. Uysal bir kız çocuğu sayılırdım daha. Evlilik ne demek, aşk ne demek bilmezdim. Bunların ne olduğunu merak bile edemeyecek kadar hayata karşı kapalı ve tutuk, tahmin bile edemeyecek kadar genç ve tecrübesizdim. Bana ne öğretirse o oluverebilirdim. Beni nasıl istiyorsa öyle şekillendirmek onun elindeydi. Beni babamdan bir anlamda satın alırken ne kadar küçük ve cahil olduğumu biliyordu. Bunu o tercih etmişti. Buna rağmen kendi seçtiği bu şeylerden çabucak sıkılmış, beni beğenmemişti. Bir İstanbul hanımefendisi olmadığımı, basit bir köylü olduğumu söylerdi hep. Döverdi, incitirdi, hakir görürdü, aşağılardı. O beni bu kadar itip kakmış olmasaydı belki de kocamın ölümünün hemen ardından servet avcısı olduğu apaçık belli olan İgor denen serseriye gönlümü kaptırmazdım. Sevilmeye bu kadar ihtiyaç duymasaydım eğer o zaman ne kendime ne oğluma bu zulmü yaşatacak belayı başıma sarmazdım.

Dördüncü darbeyi babama benzeyen adama indirdim. Öyle ya beni kocama para karşılığı zorla vermişti. Evlenmeyi hayal edip isteyebilecek bir yaşta değildim. Çiftliğin borçlarını kapatacak kişi ben olmak zorunda değildim. Fakirliğimizin, babamın çiftlik hakkında almış olduğu kötü kararların sorumlusu ben olamazdım. Buna rağmen bütün bunların bedelini ben ödedim. Ailenin reisi olduğunu söyleyerek annemden ve benden hem çiftlik işlerinde hem evde sürekli hizmet isteyen babam… Evin erkeği olmayı yere göğe sığdıramayan babam… Dara düşünce ailenin en küçüğü olan ve dişi olduğu için sürekli horladığı kız çocuğundan medet uman babam… "Babam" demeye dilim varmayan… Beni bir kerecik sevip saymayan… Bırakın saçlarımı okşayıp masal anlatmayı, hasta olduğumda nasıl olduğumu bile sormayan… "Baba" olmak bu kadar kolay olmamalıydı. Hiçbir baba kendi evladını para kaynağı olarak görecek kadar onursuz olmamalıydı. Eğer o gerçek bir "baba" gibi davranmış olsaydı ben ne çocuk yaşımda anne olur, ne genç yaşımda dul ve sahipsiz kalır, ne de İgor denen canavara gönlümü kaptırırdım. Bütün bu felaketler yaşanmazdı.

Beşinci darbeyi kime savurduğumu hatırlamıyorum. Artık gözüm dönmüştü. O anda o hamam odasında bulunan serseri takımından kim varsa oğluma, şu an değilse bile daha önce, dokunmuş olabilirdi. Öyle ya da böyle onlar birinin babası, kocası

veya sevgilisiydi. Hayatlarındaki bu insanların ihtiyaçlarını karşılamak yerine kendi sapkın heveslerinin peşinde idiler. Hem bana hem onlara haksızlık etmekte idiler. Hepsi teker teker en feci şekilde ölmeyi hak etmişti. Hepsine tek tek baltamı savurmaya başladım. Hazırlıksız yakalanan serseriler o anda sağlarında sollarında bana silah olarak kullanabilecekleri ne varsa savurmaya kalksalar da havada uçuşan hafif bakır taslardan ve sabunlardan bana bir zarar gelmiyordu. Uzanıp silahına doğru sürünmek isteyen olursa baltamdan herkesten önce o nasibini alıyordu.

Altı, yedi, sekizinci darbeler bana vurmaya kalkana, dokuz, on, on birinci darbeler bıçağını arayanlara gelince etraftakiler yeni darbenin kendisine gelmemesi için pısıp sakinleşmişti. Hepsi ellerini kaldırmış, pes eder durumda ve korkudan titremek dışında hiçbir hareket edemez haldeydiler. Aslında onları tek balta darbesiyle öldürerek merhamet etmiştim. O cinnet anında bunu planlayacak zamana ve sabra sahip değildim ama şimdiki Baltalı Hano'ya buna benzer bir ihanetin binde birini yapmaya cesaret eden olsa kendimi çok daha az yoracak ama onları çok daha acılı bir sona hazırlayacak sinsice yollarla ortadan kaldırmayı tercih ederim. Ama o anda kontrolden çıkmıştım. Hiçbiri hareket etmediği hatta bazıları aman dilediği halde ben onları öldürmeye devam ediyordum.

On ikinci darbeden sonra kendimi bir amazon kadını gibi hissetmiştim. Bu bir kavgadan fazlasıydı sanki. Bu bir savaştı. Mağdurların cephesinde ben tek başıma savaşıyordum. On üçüncü darbe kurbanımın boynuna gelmiş ve çok kan fışkırmıştı. Fıskiye gibi etrafa saçılan kanlar elime yüzüme bulaşmıştı. Onlar benim savaş boyalarımdı. Kurbanlarım o an savunmasız olabilirdi ama günahsız olduklarını kim söyleyebilirdi? O an ben kadınların ezilmesine müsaade etmeyen bir savaş kahramanıydım. "Bu annem için, bu köle gibi davrandığınız, bu hak vermediğiniz tüm kadınlar için…" diyordum… On dördüncü darbede ben bir anarşisttim. Bu düzenin yanlış olduğunun farkında olan ve bunun altında ezilmekten sıkılan, kalıpları yıkan… On beşinci darbede ben bir devrimciydim. Düzeni değiştirmeye cesaret eden, bunun için önce kendine kıymaktan korkmayan, yüzünü kanla yıkayan…

Hani haklı başlayan mücadeleler vardır. Masum yakılan ilk ateş… Sonrası gücün elinde oyuncak olmaktır. On altıncı darbede artık ne hakla ne haksızlıkla, ne kavga ne savaşla, ne anarşi ne devrimle ilgisi olmadığını ben kendi şiddetimin kölesi olduğumu fark etmiştim. On yedinci darbede ben artık maalesef bir caniydim. Karanlık tarafa geçmiştim ve aman dileyenlere istesem bile merhamet edemezdim. O hamamda kim varsa öldürecektim. Bunun kutsal bir yanı yoktu. Ben sadece kötüye itilmiş ve bunu sevmiştim. On sekizinci darbede masum insanları da katletmiştim. Hamamda çalışan ve oğluma yapılan zulme göz yumanların da canına kıymaya başlamıştım. Zulme susmak ona ortak olmak değil miydi? Onlar da bunu hak etmişti. On dokuzuncu darbede ben artık bir vampirdim. Yüzüme sıçrayan bir kan damlasını dilimle yaladım. Kendi döktüğüm kanın tadını aldım ve bundan baş döndürücü bir zevk aldım. Ben artık kendi gücümün kölesiydim.

İtiraf edeyim ki, yirminci darbeydi, bir süre sonra etrafımda artık tehlike kalmadığını sezmiş, İstanbul'a türlü korkular salan bu suç çetesine yaşattığım anlık panik ve korkuyla onların tamamen iş görmez hale geldiklerini fark etmiş, yoğun buhardan puslu hale gelmiş, zar zor seçilen o loş ortamda bile gözlerindeki dehşeti gözlemleyebilmiştim. Artık durabilirdim. Hiçbiri bana zarar veremezdi. Oldukları yerden zerre hareket etmeye cesaret edemezlerdi. Aslında sadece İgor'u öldürüp o ortamdan oğlumu alıp çıkabilirdim. O kadar şaşkınlık içinde aptallaşmış bir kalabalık kesinlikle peşimden gelmeye cesaret edemezdi. Bunları şimdi düşününce fark edebiliyorum ama o an duramıyordum. Son hızla yokuş aşağı inen bir tren gibiydim. İstesem de kendimi durduramıyordum. Şiddetin gücünü keşfetmiştim. İntikam almanın zevkini tatmıştım. O haytaların acizliği, kolu bacağı kopanların acıyla ağlamaları, inlemeleri, öldürmemem için yalvarmaları bana zevk veriyordu.

Öfkenin dansını ediyordum.

Ancak bu Avrupa sahnelerindeki balerinler gibi zarafet sembolü bir dans değil, ilkel kabilelerin ateş başında yaptıkları gibi, birini kurban etmeden önce yapılan ayinler gibi vahşi bir danstı. Hayatı boyunca kendini hiç sahnede hissedememiş olan ben, spot ışıklarını kendine çekmemiş, yaptığı hiçbir fedakârlıkla takdir edilmemiş, anne olduğu zaman bile tebrik edilmemiş, hiç sevilmemiş olması bir yana, hiçbir zaman saygı görmemiş ve hiçbir ortamda fark edilmemiş olan ben… Her zaman yok sayılmış, ilk gözden çıkarılmış, en kolay harcanmış olan ben… Eski Hanzade… Nam-ı diğer "Baltalı Hano"… O anda o kubbeden süzülen buharda, sislenen o ışığın altında öfkenin ve şiddetin dansını ederek kendi gösterimi yapıyordum. Nihayet fark edilmenin, korkuyla da olsa saygı görmenin bir yolunu bulmuştum. Bir sağa bir sola baltamı savururken kulağımda güçlü bir konçerto duyuyordum. Nemli saçlarım havada savrulurken kendimi güçlü ve tehlikeli hissediyor ve bunun beni ne kadar canlandırmış olduğuna hayret ediyordum. Sanki yıllardır uyuyordum ve şimdi canlı olduğumu, yaşayan, nefes alan, düşünen, ihanete uğradığında canı yanan, gerçek bir insan olduğumu önce düşmanlarıma sonra tüm dünyaya kanıtlıyordum. Her balta darbesinde bir ressamın fırça darbesi gibi kendi sanatımı buluyordum. Küller arasında uyuyan bu güya "bey"lerin kanla yıkanmış leşlerinin yanına eski ezik, kaderine razı olan Hanzade'yi gömüyor, yıllardır herkes tarafından ölü sayılan Hanzede'nin cenaze törenini yapıyor, onun küllerinden Baltalı Hano'yu doğuruyordum.

Yirmi birinci ve son darbeyi soysuzun erkeklerin organına denk getirerek kişisel sanatımın son dokunuşunu yapıyor, hamam taşının üstüne kendi kanının içinde yüzerek kayarak sürünerek hareket etmeye çalışan, kan revan içinde inleyerek bana dehşetle bakan acınası seyircilerime adeta son bir selam veriyordum. Oğlumun üzerini giydirip oradan telaşsızca çıkarken arkamda can çekişen yaralılara eğer yaşasalardı ömür boyu unutamayacakları, son nefeslerinde anlatacakları ve efsaneleştirecekleri bir nümayiş sunmuş olmanın gururunu yaşıyordum.

O günden sonra dönemin erkek kabadayılarını emrimde çalıştırmışım, tüm semti haraca bağlamışım, yaptığım zulümlerle nam salmışım çok mu? Yapmış olduğum gösteriye karşılık azdır bile… Şimdi on yedi aylık hükümdarlığımın sonu olan itirafımın gerçekleştiği bu mahkemede benden korkmadığı halde beni dinleyen tek kişisiniz hâkim bey. Bunun için size teşekkür ederim. Aslında benim sizden korkmam lazım ama korkmuyorum. Ben artık hiçbir şeyden korkmuyorum. Kanun karşısında boynum kıldan incedir. Vereceğiniz cezayı da muhtemelen çoktan hak etmişimdir.

Tek tesellim oğlumu bütün bu çılgınlıktan uzak tutabilmiş olmaktır. Gencecik yaşında istismara uğrayan ve annesinin katil olduğuna şahit olan biri ne kadar normal olabilirse o kadar normal bir hayat yaşayan, yurt dışında bir yatılı okulda günlerini kitap okuyarak ve şiir yazarak geçiren ve zamanla iyileşecek olan oğlum… Umarım bir gün her şeyi aslında onun için yaptığımı anlar hatta kötülüğe devam etmekten vazgeçmemin sebebinin o olduğunu da…

Dönemin iç isyanları olmasa hükmüm bu kadar uzun sürmezdi, onu da bilirim ya, ben de içten içe yakalanmak ister olmuş, bilerek dikkatsiz davranmıştım son zamanlarda. Günah defterimi temizlemek istiyorum hâkim bey. Tanrıyla hesaplaşmaya hazırım. Zulümden zevk almak da bir yere kadar… Korkutarak saltanat sürmek de bir yere kadar… Her saltanatın bir sonu var… Verin cezanızı hâkim bey, ben hepsini bilerek yaptım. Kötülüğü bilerek seçtim. Çünkü iyi olmaya çalışırken hiç fark edilmemiştim.

Korkmaz Uluçay

KİMDE SERVİS?

–Ayırdım Kenan abi, ama görüyorsun bitmedi zaten ekmek, istediğini seç.

–N'aber Yusuf? Bak, dediğim gibi, kapatmadan yetiştim işte. Ayırdın mı bana ekmek?

–Ayırdım Kenan abi, ama görüyorsun bitmedi zaten ekmek, istediğini seç.

–Yok, ben hepsini ellemem öyle, biliyorsun... Ayırdığını ver... Baban n'apıyor, yok mu?

–Babama "eve git" dedim iki saat önce. Yaşlı adam; gerek yok durmasına.

–Çırağı da mı gönderdin?

–Çırak servise gitti bir yere şimdi, gelir birazdan. On liralık şey için üç sokak öteye gitti çocuk bu saatte. "Gelemem" desen olmaz; unut o müşteriyi öyle dersen, almaz bir daha senden.

–Ne o ya, dertli gördüm seni, yüzünden düşen bin parça?

–Tadı tuzu kalmadı be abi. Yaz da geldi, millet yazlığa gitti, iyice düştü ciro. En iyi müşterim sensin, düşün artık. Sizin kapıcı Reşat otuz beş ekmek alırdı öğlenleri apartman için; bugün on beş tane götürdü, üç tane geri getirdi.

–Ben bilemiyorum kaç tane aldığını, bana sadece akşamları çöp

için uğrar. “Sen kendin yapıyorsun alış-verişini” der, uğramaz. Ulan belki bir şey lâzım, di mi? Yan komşunun kapısını çalıyor, benimkini çalmıyor. Onu bile kâr görüyor “Araziler Kralı”.

–Ha, ha… İlâhi Kenan abi. Yeni ismi bu mu Reşat’ın?

–“Hasbi Tembeler” diyordum, tanımadığı halde güceniyordu. Demiyorum o yüzden artık... Neyse, bozma moralini, düzelir işler.

–Yok, ben farkındayım, gittikçe fena oluyor. Zamanında dinlemedik seni, motosikletli servise başlamadık kaybettik dolu müşteriyi. Şimdi araştırıyorum, alacağız bir tane mecburen, bir de onu kullanacak eleman alacağız tabii.

–İşte, “Mister Blöf”ünkü gibi sakalımız yok ki, inanasınız.

–Abi sen pek televizyon da seyretmiyorsun; kaç yıldır gazete falan da almıyorsun. Ama bakıyorum her şeyden anlıyorsun. Siyasi, ekonomik hangi konuda bir şey desen çıkıyor. Nasıl oluyor bu?

–Yok canım, her şey çıkmıyor da, işte... Aslında olay ne, biliyor musun? Zamanında kafanda taşları yerli yerine yerleştirdiysen, ne olup bittiğini çözdüysen, öyle günlük olayların içinde kaybolmuyorsun, hesabını nispeten doğru

yapıyorsun. Biz zamanında epey okuduk, ettik. Demiştim, çizgi romanla başladım ben okumaya, sonra hızımı alamayıp her konuda okudum. Tabii, çizgi roman okumayı da bırakmadım.

–Hah, gene bağladın olayı çizgi romana.

–Öyle, ama gerçek bu. Sizler ise, “Allahlık Ali bey”… Gündüz ne zaman gelsem, burda, kadın programlarını izliyorsun şu tepedeki televizyonda: Yok kim kime kaçmış, yok kimin ne pişirdiğine ne kusur bulalım.

–N’apalım abi ya? Zaman geçmiyor ki başka türlü.

– Akşamları o tip programlar pek yok diye herhalde, kapalı oluyor televizyonun.

–Yani, işte. Akşamları pek ilgimi çeken bir şey yok.

–O zaman şikâyet etmeyeceksin. O kadar televizyona bakıyorsun, hiçbir şeyden haberin yok. Ben seyretmesem de arada bir bakıyorum haberlere falan canım... Neyse, boş ver. Herkesin zaafı başka; beni de başka konularda kazıklıyorlar biliyorsun.

–Ne oldu gene?

–Adamın biri aradı: "Mandrake"nin pelerininin aynısı varmış. "Param yok" dedim ama görmek istemiyor da değilim, merak ediyorum.

–Gözünü seveyim, ne pelerini bu sıcakta ya? Abi bunlar nereden buluyorlar seni?

–Mimlediler bir kere; durup durup arıyorlar. Her neyse, hakikaten ha, kaç dakikadır buradayım, kimse gelmedi. Üstelik benim ayağım uğurludur.

–Dedim abi, kesat işler. Gerçi kapatma saati ama eskiden bu saatte gelen çok olurdu… Çırak döner dönmez kapatacağım. Nerde kaldı bu, merak da ediyorum. Kışın ortalık erken kararıyor diye bu saate bırakmıyorum çocuğu, yolluyorum evine de; yazın işte, "servis yapınca bahşiş falan oluyor bazen" diye, kalmak istiyor kendi.

–Bana bak, motosikletli servise geçince, "yaşı küçük, kullanamaz" diye çocuğu çıkarma işten, günâhtır.

–Merak etme, yapmam. Senin dediğin gibi okuluna da devam ediyor. Kırtasiyeci Ahmet'le her türlü yardımı yapıyoruz biz.

–Bravo… Korcan'la Reşat"ın küçük oğlu için bir şeyler alayım senden diyorum ama öyle şeker, kola falan da zararlı diye alamıyoruz ki artık. Çocuklara ne alacağımızı şaşırdık.

–Ya sorma abi ya, bi' de bu olay çıktı... Geçen gün müşterinin biri bakındı, bakındı, "hepsi zararlı bunların" dedi, hiçbir şey almadan gitti.

–Onlar da haklı. Bazıları çoğu şeyi kendi yapıyor artık; yoğurt, sirke, turşu … Saygı duymuyor da değilim. Gerçi hava, toprak, su; her şey zehirli artık; aldığın malzemenin temiz, zararsız olduğuna nasıl emin olabiliyorsun ki, o aldığınla yaptığın şey zararsız olsun? Tabii, bazılarının da umurunda değil sağlıklı olup olmaması, ayağına gelsin yeter. İşte onlara servis şart…

–Biliyorsun, zaten daha çok süpermarketlerden alış-veriş yapar millet; bizden hep aynı şeyleri alırlar genelde: işte eksik bir şeyler varsa o anda onlar; bi' de ekmek falan, çocuklara dondurma. Eee, şimdi bi' de bu motosikletli kurye olayından sonra; tamamen nanay bizim satışlar yani.

–Eskiden komşularla, tanıdıklarla rastlaşırdık senin dükkânda, kimseyi görmüyorum artık burda. "Çiko İhsan"a bile rastlamıyorum ne zamandır.

–Adama niye o ismi taktın ki? Bi' kez bile çikolata almadı benden.

–Ha, ha… Ya, sen benden komiksin ha… Ne çikolatası lan? "Çiko", "Zagor"un arkadaşı, Meksikalı…

–Ne bileyim abi, ben öyle sandım. Ben anlamam Zagor'dan, Magor'dan…

–Haklısın… Eskiden bakkallar gazeteyle birlikte daha çok çizgi roman falan satarlardı, bilinirdi bunlar.

–Biz bilmiyoruz abi. Biz kadın programlarına bakıyoruz.

–Tamam, tamam. Hemen küsme. Neyse, neşelen biraz; bak şu karşıdaki arsaya inşaat başlıyor, ameleler gelir falan, açılır işler.

–O arsada top oynamaya gelen çocukların artık gelmeyeceğini düşün… Hemen hemen aynı hesaba gelir.

–Hımm, bak biraz televizyondan uzak kalınca kafa çalışmaya başlıyor senin. He, he… İnşaat bitip, evler satılana kadar sabredeceksin o zaman…

YAYINEVİ

TALAS YAYIN DAĞITIM

ÜNLÜ ÇOCUK MASALLARI

Yazar: Mehmet Buğra - Çizer: Mehmet-Gülhan Sevinç - Yayına Hazırlayan: Mehmet Buğra – Kapak Tasarım: Sümeyra Avcı - İlkokul 1. Sınıf - 1. Hamur, 80 gram - 368 sayfa (20 x 16, 1 x 48)

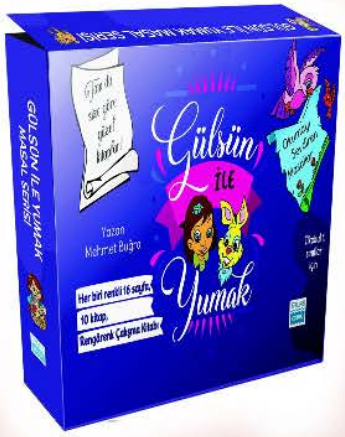

GÜLSÜN İle YUMAK

Yazar: Mehmet Buğra - Çizer: Mehmet-Gülhan Sevinç - Yayına Hazırlayan: Mehmet Buğra – Kapak Tasarım: Sümeyra Avcı - İlkokul 1. Sınıf – 1. Hamur, 80 gram - 184 sayfa (10 x 16, 1 x 24)

Kanlı Balta

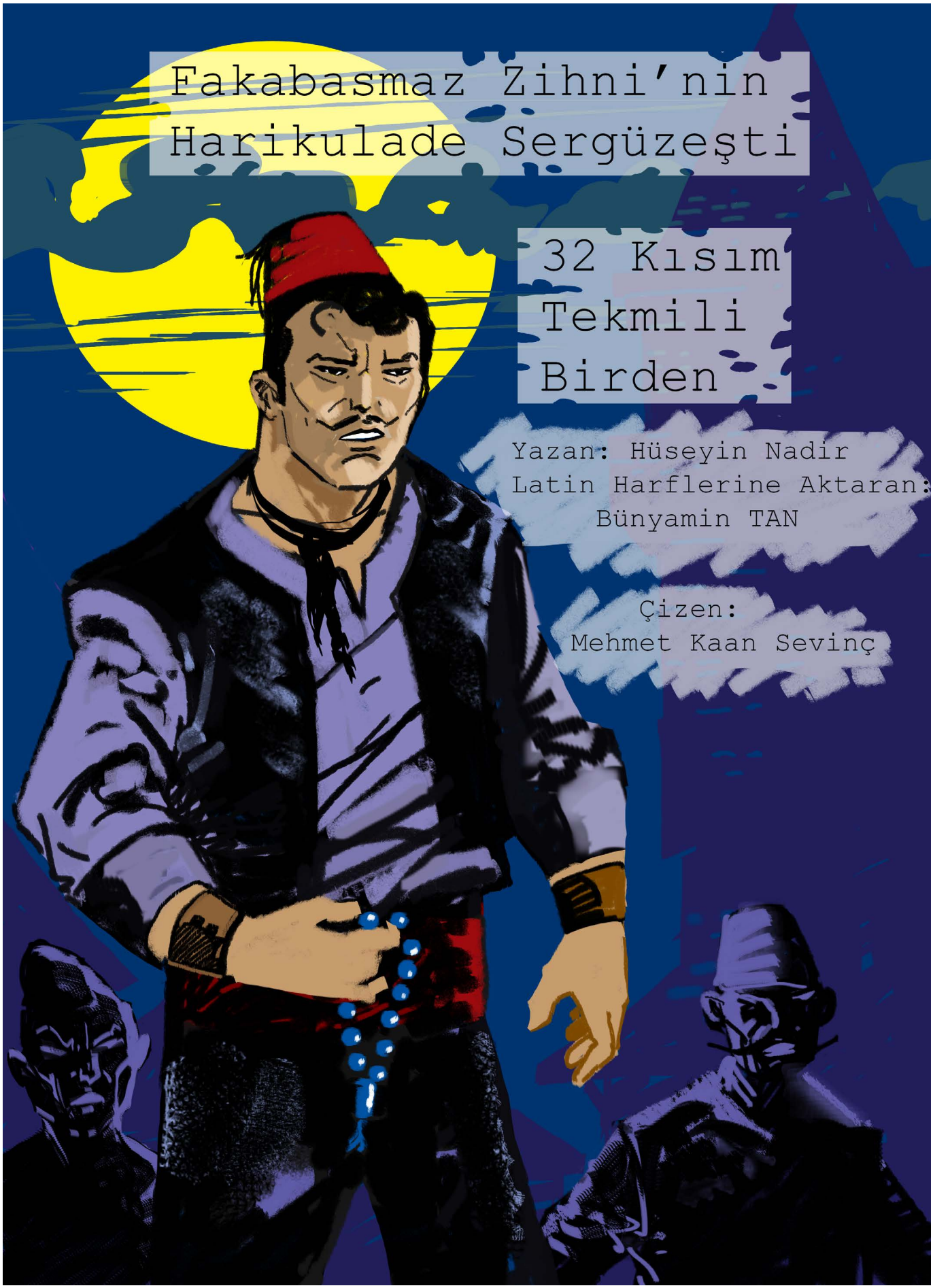
Fakabasmaz Zihni'nin
Harikulade Sergüzeşti
32 Kısım
Tekmili
Birden
Yazan: Hüseyin Nadir
Latin Harflerine Aktaran:
Bünyamin TAN
Çizen:
Mehmet Kaan Sevinç

- Avusturya'dan ucuz yünlüler gelmiş, piyasa fiyatından çok aşağı (13) fiyatla vereceklermiş, tüccarların bundan malumatı yokmuş, Kâmil Bey'le bizim usta bu malları kapatacaklar. İşte dehşetli kâr var.

Eski şiddeti yavaş yavaş zail olan kadın istintaktan vaz geçemiyordu:

- Senin ustan kim?
- Tanımazsınız, toptan mal satan bir tüccardır.
- Kim, sen söyle bakayım.
- Mersinli Ahmet Efendi derler

Kadın içeride, kendi kendine mırıldandı:

- Mersinli Ahmet Efendi... Mersinli Ahmet Efendi... Kim bu acaba?

Cin Ali daha samimi ve ciddi sesle:

- Siz tanımazsınız efendim, toptancı olduğu için meş değildir, dedi.
- Peki Kâmil Bey kendini niçin?...
- Acele rıhtıma indiler, iş mühim gelemedi.
- Sizi niçin gönderdi?

Bu "siz" hitabı Cin Ali'ye muvaffakiyetini tebliğ eden bir edat idi. Cin Ali hemen, elindeki kâğıtla anahtarı uzattı ve anlattı:

- Yanında para yokmuş, sizden istiyor.

Kadın kâğıtla anahtarı alırken yine sordu:

- Banka rıhtıma daha yakın... Bankadan niçin almamış?

İşte bu sualin cevabını, Cin Ali hazırlamamıştı. Öyle ya... Burnunun ucunda banka dururken Kâmil Bey'in Yenikapı'daki evine kadar adam (14) göndermesinde mana yoktu. Cin Ali uydurmak mecburiyetinde kaldı:

- Bugün yortu var, bankalar kapalı efendim.
- Siz delirdiniz mi efendi? İtibar-ı Milli Bankası'nda yortu olur mu?

- Ben şimdi sizin yanınıza bir adam katacağım, rıhtıma beraber gideceksiniz.
Cin Ali sesini çıkaramadı.
Fakat bu şart pek elim bir şeydi, kadının bu derece ihtiyatkâr olabileceğini hiç tahmin etmemişti.
Kadın, küçük beslemeyi göndererek mahallenin bakkalı İstefo'yu çağırttı, bakkala dedi ki:
- Efendi ile beraber Galata'ya kadar gideceksin, bu çıkını bizim beye vereceksin, verdiğini gözünle gördükten sonra bizim beye bir şey söyleyip söylemeyeceğini sorup bana geleceksin.

Bu sözler üzerine kadın, elindeki çıkını Cin Ali'ye teslim etti ve Cin Ali, Bakkal İstefo ile beraber yola düzüldü.
Cin Ali'nin beraberinde getirdiği kolcu arkadaşı da onları uzaktan takip ediyordu. (15) Cin Ali, Rum bakkalının elinden yakayı sıyırmak için çare düşünürken bir taraftan da fena vaziyette olduğunu arkasına dönerek arkadaşına göz işaretiyle anlatmağa çalışıyordu.

Yirmi otuz adım daha yürüyerek köşeyi döndükleri zaman, Cin Ali'nin arkadaşı koşarak bakkala yaklaştı:
- Bakkal siz misiniz?
Diye sordu.
İstefo, alık alık bakarak:
- Evet! Dedi.
-Sizi evden istiyorlar, çabuk koşup gelsin diyorlar.
İstefo biraz şaşaladı, arkadaşının dala veresini pek beğenen Cin Ali, bakkala hitaben:
- Haydi sen git, bu efendi beni burada bekler, kaçarsam bırakmaz.
Dedi. Bakkal bu basit hileye inanarak Cin Ali'nin arkadaşına:
- Dikkat et, efendi bir yere ayrılmasın!
Diyerek geriye dönüp koştu.

Cin Ali ile arkadaşı, bacaklarının bütün süratiyle tabanları kaldırdılar ve iki dakika geçmeden sıkı sıkı tutarak koşuyordu. Nihayet kulübeye dâhil oldular. Fakabasmaz Zihni, hiç kaybetmediği soğukkanlılıkla, sandalyelerden birine bargire biner gibi oturmuş, (16) cıgarasını içiyordu.
Cin Ali'nin odadan içeriye soluk soluğa girdiğini görünce biraz hayret etti:

Devam edecek...

Macera tüm hızıyla devam ediyor!

Fakabasmaz Zihni, yeni maceralarıyla sizlerle: Fakabasmaz Zihni – Otomobildeki Cinayet

Macera tüm hızıyla devam ediyor! Fakabasmaz Zihni, yeni maceralarıyla sizlerle: Fakabasmaz Zihni – Otomobildeki Cinayet

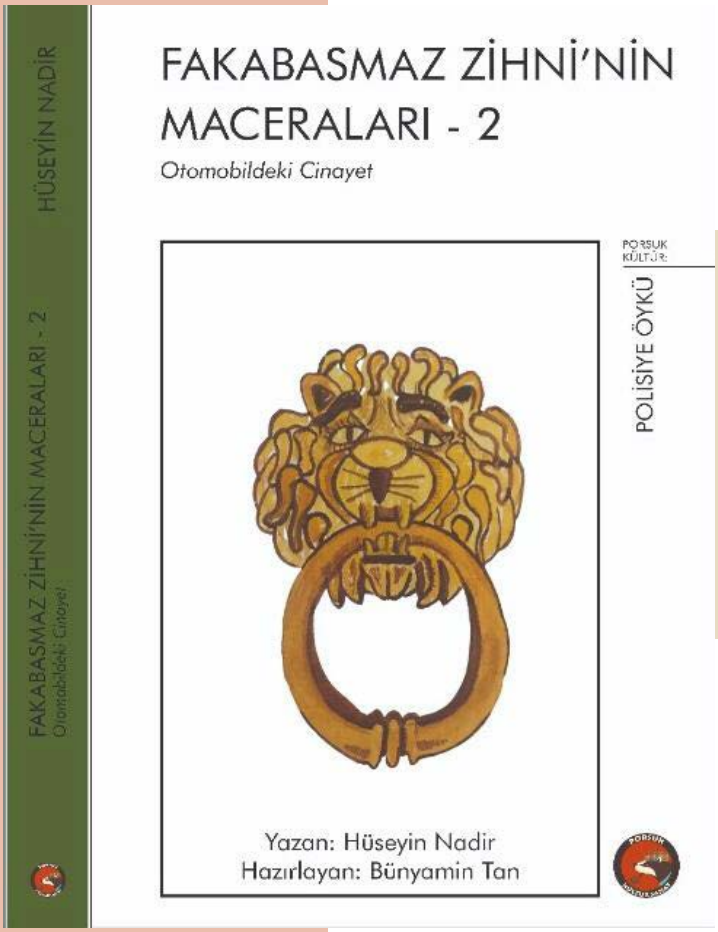

Yazar Hüseyin Nadir tarafından 1920'lerde yazılan Fakabasmaz Zihni'nin Maceraları ilk kez Porsuk Kültür Yayıncılık tarafından özgün diline sadık kalınarak Latin harfleriyle basılmaya başlanmıştı. Bu kitap zeki hırsızın maceralarının anlatıldığı serinin ikinci cildi. Sayfalar arasındaki imgesel çizimler ile öyküler sizi gerçek maceralara taşıyor.

Dört ciltlik serinin ilk kitabı olan "Karacaahmet Mezarlığı Cinayeti"inden sonra serinin ikinci cildi "Otomobildeki Cinayet" alt başlıklı Fakabasmaz Zihni'nin Maceraları, anti kahraman modeli üstlenen Fakabasmaz'ın birçok farklı macerasına okuyucuları ortak ediyor. Bünyamin Tan'ın özenle hazırladığı bu seri yazar ve Porsuk Kültür Yayıncılık için, Türk Edebiyatı'na yeniden kazandırılan bir yayın olarak büyük bir önem arz etmekte.

İlk kitapta olduğu gibi farklı bölüm ve maceralardan oluşan kitap şimdi raflarda…

"Tüccar Kalpakçıyan Efendi, o gün pek memnundu. Avusturya'dan getirttiği üç bin denk fesi gümrükten ucuzca çıkarttırmıştı. Bu hususta yanındaki kâtibin çok himmeti dokunmuştu. Çünkü bu ateş gibi cevval adam, üç dört gün süren bir faaliyetle malların nakline ait bütün muameleleri el altından yürütmüştü."

Fakabasmaz Zihni'nin Maceraları 2 - 'Otomobildeki Cinayet' ile fırtınalar estirmeye devam ediyor!

Atilla Bilgen

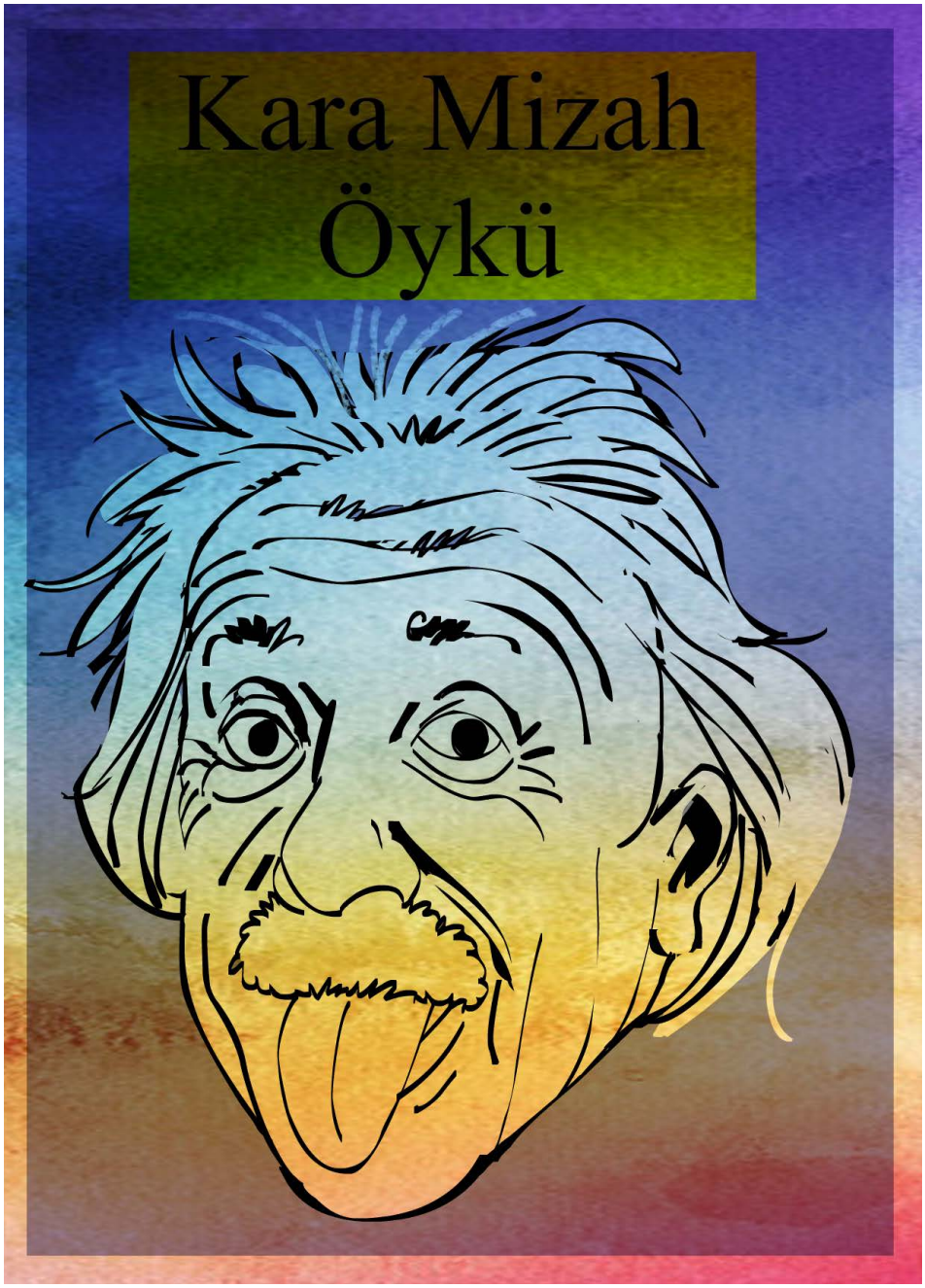

KADINLAR VE ERKEKLER 2

"Tazele barba!" dedi.
"Gerçekten mi? Bir dubleyi zor bela içen kadına ne oldu böyle?"
"Bu gece güzel gidiyor."
"Fazla gelmesin"

Üçüncü dublemizi havadan sudan konuşarak içtik. İçtikçe gülüyor, bıcır bıcır konuşuyor, konudan konuya atlıyor, bu sayede de rakısını daha ağır içiyordu. Bardaklarımız boşaldığında ayağa kalktım ve dolaptan cezveyi çıkarttım. Sorgulayan bakışlarını üzerime yönelterek "Hayırdır?" diye sordu. "Bol köpüklü sade bir kahve yapayım sana." dedim. Başını iki yana sallayarak "İstemem. Böyle iyiyim." dedi. Elimde duran cezveyi tezgâha bırakıp yerime oturdum. Kaş göz işaretleri yaparak bardağını işaret etti. Rakı doldurmamı istediğini bilmeme

rağmen anlamazlıktan gelip ne istediğini sordum.

"Tazele barba!" dedi.

"Gerçekten mi? Bir dubleyi zor bela içen kadına ne oldu böyle?"

"Bu gece güzel gidiyor."

"Fazla gelmesin"

"Kendine koyduğun rakı ile bana doldurduğun aynı mı? Zaten şuncacık içiyorum ona da karışma bari. Bu gece güzel gidiyor."

Karşısında mal gibi durduğumu görünce hafiften sinirlendi ve "Sen içtiğinde durmak nedir bilmiyordun, benim içmem neden sana dokundu."

"Dokunmadı canım. Alışık değilsin, kötü olursun diye düşündüm."

"Anladım sarhoş olmamdan korkuyorsun. Olacaksam da olayım. Nasılsa biz bizeyiz. Senin yanında sarhoş olmayacaksam nerede olacağım? Şuncacık özgürlüğüm yok mu?"

Kelimeler dilinde dönmekte zorlanıyordu, ancak bunu söylersem daha da sinirlenecekti. Bu yüzden "Var tabi ki." dedim ve bardağını doldurdum. Boş bardağımı işaret ederek "Sen içmiyor musun?" diye sordu.

"Yok. Tadında bırakmak lazım!"

"Vay be! Alper tadında bırakmak lazım diyor. Duy da inanma. Valla bu da iyiymiş. Alper'in pes etmesi şerefine kaldırıyorum kadehimi." dedi ve bardağından ufak bir yudum aldı. Bu arada sırtımı sandalyeye yaslamış gözlerimi üzerine dikmiş, her hareketini izliyordum. Çatalını eline alıp favanın içine soktu, bir süre amaçsızca karıştırdı, sıkıldığında çatalı yerine koydu, ardından dirseklerini masaya dayayıp başını ellerinin arasına aldı ve "Çok sıkılıyorum Alper çok." dedi. Salgından dolayı her yer kapatılıp bizler de eve hapsolunca hemen hemen herkes "Evin içinde olmaktan sıkıldım, zaten ev de benden sıkıldı" diye şikâyet eder olmuştu. Haklıydılar, zira enerjimizi boşaltacak etkinlikler elimizden alınmış ve bizler bir monotonluğun içinde kaybolmuştuk. Yaptığımız tek etkinlik uyumak, uyanmak, günlük rutin işleri halletmek, tekrar yatmak. Durum böyle olunca Duygu'nın ruh halini bu kapsam içine alıp önemsemedim ve "Koronadandır! Bitince geçer!" dedim. Bu esprime güleceğine suratını buruşturup "Aynı zamanda çok da mutsuzum." dedi.

"Sıkılınca insan mutsuz olur."

"Bu öyle bir şey değil."

"Nasıl yani?"

"Hiçbir şeyden zevk almıyorum. Ne yeni bir şey almak istiyor canım, ne de arkadaşlarımla buluşmak."

Bastırdığı duyguları alkolün etkisiyle su yüzüne çıkmıştı, bu ortamda söyleyeceğim hiçbir kelime onu teselli etmeye yetmeyecekti. Bu yüzden sessizliğimi korudum. Ağır hareketlerle rakısından ufak bir yudum daha aldı. Bardağını masaya bırakırken "İyi değilim Alper. Gün be gün eriyorum." diye mırıldandı.

"O kadar da abartma. Hele şu korona bir bitsin her şey eskisi gibi olacak."

Omuz silkti ve "Koca kışı tek bir taytla geçirdim. İçimden gelmedi başka bir şey giymek. Hem neden giyeyim? Tıkıldık kaldık eve. Ne bir yere gidiyoruz ne de sokağa çıkabiliyoruz." dedi. Sonunda haklı olduğumu itiraf etmişti. Sorun ben değil, koronaydı. Rahat bir nefes aldım ve "Az evvel dediğim gibi eninde sonunda bitecek bu salgın. İnan bana sonra evde oturmayı özleyeceksin." dedim. Söylediklerimi duymadı bile. Başını hafifçe yukarı kaldırıp üzgün gözlerini üzerime dikip "Yavaş yavaş bitiyorum Alper ve sen bunun farkında değilsin." dedi.

"Ne yapabilirim? Söyle yeter."

"Hiçbir şey."

"Ne istiyorsun?"

"Yaşamak. Gönlümce yaşamak."

Bu sözleri söylerken sesi titriyordu. Gözleri dolmuş, ağlamamak için dudaklarını ısırıp duruyordu. Bu noktadan itibaren söyleyeceğim hiçbir kelime onu sakinleştirmez, aksine daha fazla öfkelendirirdi. Derin bir nefes çekip bakışlarımı pencereye kaydırdım. Sessizliğin, karanlığın ve ıssızlığın cirit attığı gecede, camdan içeriye sokak lambaların solgun ışığı eşliğinde ay ışığı yansıyordu, ancak o da tıpkı benim gibi Duygu'nun içine düştüğü karamsarlığı aydınlatacak güce sahip değildi. Olayların beklemediğim yönde gelişmesinden dolayı huzursuzdum, başımı pencereden ayırıp üzerine yönelttiğim sırada aklımda bir şeyler ışıldadı. Nerden geldiğini bilmediğim bu fikirle birlikte gerginliğim azaldı, yüzüme bir gülümseme yayıldı. "Eğer ne yaptığını iyi biliyorsan her zaman başarırısın." diye içimden geçirdim. Artık Duygu'yu içine düştüğü boşluktan çıkartmak için hazırdım! Düşüncem akıl karıştıracak kadar saçmaydı, ancak rakıyla yıkanmış

zihnim, gecenin bu saatinde başka çözüm üretemiyordu. Duygu'yu teselli etmeye kalkışmayacak, onu kendi silahıyla vuracaktım!

"Az önce neden rakıya devam etmediğimi sorduğunda tadında bırakayım demiştim ya, palavra!"

Teselli edecek sözler beklerken bambaşka bir konudan bahsetmem karşısında haliyle afalladı. Elinin tersiyle gözlerini silerken "Sebep ne o zaman?" diye sordu.

Acı bir şekilde gülümseyerek "Alper rakıyı tadında bırakacak! Hem de canından çok sevdiğiyle içerken! Gerçekten inandın mı buna?" diye sordum.

Taktiğim işe yaramış, derdini unutmuştu. Ne demek istediğimi anlamak istercesine bakışlarını üzerime dikti. İçinde fırtınalar koptuğu halde meraklanmış, hatta endişelenmişti. Bu fırsatı elbette kaçırmadım ve "İnandıysan demek ki beni hiç tanımamışsın Duygu. Yazık. Gerçekten çok yazık!" diye mırıldandım.

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu. Artık dili sürçmüyordu. Bu perişan halim onu birden ayıltmıştı galiba!

Boş ver dercesine omuz silkip bakışlarımı pencereye kaydırıp belirsiz bir noktaya gözlerimi diktim. O an inanılmaz dertli göründüğüme emindim. Değme oyunculara taş çıkartan performansım için kendimi kutlarken "Neler oluyor Alper? İyi misin?" diye sordu.

"Elbette değilim!"

"Sorun ne?"

"Bak canım belki farkında değilsin ama görüntümün aksine hiç de güçlü bir insan değilim! En zoru da ne biliyor musun? Böyle davranmaya çalışmak."

"Dediklerinden hiçbir şey anlamıyorum. Bilmece gibi konuşacağına daha açık konuşsana."

"Az evvel farkında olmadan duygularımı çok güzel özetledin!"

"Nasıl yani?"

"İçinden gelmediği için yeni giysi almadığını, bu yüzden koca kışı bir tayt ile geçirdiğini söyledin ya, işte ben de tam bu durumdayım. Bir zamanlar bana zevk veren rakı artık benim için bir anlam ifade etmiyor. İnan bana bu gece içelim demeseydin asla aklıma bile gelmezdi. Zaten seni kırmamak için eşlik ettim."

"Bir dakika. Çok hevesli görünüyordun. Meze siparişinden tut sofraya kadar her şeyi sen hazırladın, yetmedi cacık bile yaptın."

"Sırf sen mutlu olasın diye. Ama şimdi anladım ki çabalarım bir işe yaramamış! Madem mutsuz olduğunu itiraf ettin, benim de rol kesmeme gerek kalmadı."

"Neler oluyor Alper? Endişelendiriyorsun beni.

"İşin özü boğuluyorum Duygu! İnan bana senin haricinde hayatımda bir renk kalmadı. Hiçbir şeyden zevk alamıyorum. Düşünsene benim gibi bir adam kendisini işe verdi! İşin komiği çalışırken kaytarmak alıma bile gelmiyor. Anla artık ne haldeyim!"

"Ağır bir depresyon geçiriyor olmalısın. Ama üzülme elbirliğiyle yeneceğiz bunu. Şimdi söyle bana mutlu olman için ne yapman gerek?"

Bilmiyorum dercesine omuz silktim. Israr etti. "Madem eteğimdeki taşları dökmemi istiyorsun önce içmem lazım." dedim ve kalkıp kendime bir duble koydum. Büyükçe bir yudum içtim, ardından gözümü uzaklara dikip "İnan bilmiyorum hayatım. Belki buralardan gitmeliyiz. Evet evet bu beni kesinlikle mutlu edecek. Söyle derme çatma bir köy evine yerleşip organik tarıma başlarız. Ne dersin? iyi gelir." dedim. Benim gibi bir adamın modern şehirden uzaklaşmak istediğini duymak, üstüne üstlük hiç anlamadığım ve bugüne dek merak dahi etmediğim bir işle uğraşmayı arzulamam şaşırmıştı. Ciddi olup olmadığımı anlamak için dikkatlice beni süzdü. Yüzümde en ufak bir tebessüm bile olmadığını görünce şaka yapmadığımı nihayet fark etti. O an kendi mutsuzluğunu tamamen unutmuştu. Uzun bir sessizliğin ardından "Nereye?" diye sordu

"Fark etmez. Önemli olan gidilen yer de mutlu olmamız! Tek istediğim bu şehrin stresinden, karmaşasından, kirli havasından kurtulup doğada olmak.
İşte o zaman Orhan Veli'nin dizelerindeki gibi yaşarız.

"Orhan Veli ne alaka?"

"Pencere, en iyisi pencere/ Geçen kuşları görürsün hiç olmazsa/ Dört duvar göreceğine."

"Bu kadar çok istiyorsan, git."

"Tek başıma mı?"

"Senin gibi değilim. Sorumluluklarım var. Hem ikimizden birinin çalışması gerek, yoksa hayatımızı devam ettiremeyiz. Organik tarımda başarılı olursan haber ver gemileri yakar gelirim. Ama o ana kadar çok zor."

İşi tadında bırakacağıma üzerine daha fazla gitmeye karar verdim ve söylediklerinden hoşnut kalmadığımı belirtircesine yüzümü buruşturup bardağımda kalan

rakıyı bir yudumda bitirdim. Arkama yaslanıp kollarımı göğsümde birleştirdiğimde "Kapitalizmin en yalın açıklaması nedir biliyor musun? Altmışından sonra rahat yaşamak için altmışına kadar köpek gibi çalışmak" dedim. Yanıt vermedi bunun üzerine kırgın bir ses tonuyla "Madem böyle düşünüyorsun bir yere gitmiyorum. Köy yerine burada çalışmaya devam edelim ve hayallerimi başka bahara erteleyelim. Ama bundan böyle mutsuzluktan şikâyet etmeye hakkın yok!"

"Orada dur bakalım. Böyle kestirip atamazsın."

"Attım bile!"

"Saçmalıyorsun?"

"İçimi açmak saçmalıksa diyeceğim bir şey yok. Teşekkür ederim!"

"Şimdi biraz sakinleş ve dinle beni. Böyle bir planın olduğunu şimdi öğrendim. Daha olayın şokunu atlatamadan hemen gemileri yakıp sorgusuz sualsiz peşine takılmamı bekliyorsun. Ne buna hakkın var ne de surat asmaya. Üstelik ikimiz de konfora alışığız, dağda bayırda yan gelip yatamayız, yatsak da sıkılırız, zira farkında olmadan alıştığımız nimetlerin esiriyiz. Acı ama gerçek bu."

"Gerçek, yerine başka bir şey koyamadığındır. Gerçeğimizi değiştirelim. Olay bu kadar basit aslında Duygu!"

"Madem özlü sözlerden girdin olaya bir İskoç atasözüyle sana eşlik edeyim: Gösterdiğin yola önce sen çıkacaksın."

"Ben sensiz tuvalete bile gitmem Duygu."

"O zaman konuyu kapat artık."

"Çok şey istemedim ki senden, sadece zincirlerimiz kıralım dedim

"Bak canım bu tip kararlar bir gecede verilemez, üstelik rakı içerken hiç verilmez!"

"Öleceğiz be Duygu. O güne dek çalışmak mı zorundayız. Bu kadar mı korkağız."

"Korkak değil mutsuzuz. Sebebi de dediğin gibi koronadan. Ama eninde sonunda bitecek bu günler. Barlar restoranlar açılacak. Çıkacağız dışarı ve anlık mutlu olup bugünleri unutacağız. "

Rolleri değişmiştik. Ve durum karşısında inanılmaz keyif alıyor, içimden kahkahalar atıyordum. Ama oyunu sonlandırmaya niyetim yoktu. Sonuna kadar üzerine gidecektim. Gücenmiş bir tavırla "Sana anlık değil ebedi mutluluk vaat etmiştim, ne var ki istemiyorsun. O zaman artık konuşmak istemiyorum." dedim.

"Neden?"

"Çünkü mutsuzum, mutsuzum, çok mutsuzum."

"Ne olur salma kendini bu kadar. Önümüzde yaşayacağımız güzel günler var."

"Yarını yarın olduğunda konuşuruz. Benim için önemli olan bugün ve ben bugün mutsuzum. Zaten insan olarak hiçbir şeyim!"

"Saçmalama. Sen Alper'sin ve çok tatlısın. Ha biraz tembelsin, ama ben seni bu halinle seviyorum. Şimdi topla kendini."

"Hayallerini bile gerçekleştirmekten eziğin tekiyim!"

Bu sözleri söylerken gülmemek için alt dudağımı ısırıyordum. Bir şey söylemeden yerinden kalkıp buzdolabına gitti bira çıkartıp doldurdu. Bu arada gözleri sürekli üzerimdeydi. "Demek bu kadar mutsuzsun öyle mi" diye sordu.

Başımı olumlu yönde sallayıp kadehimi tazeledim. Ufak bir yudum aldığım sırada buz gibi bir sesle "O zaman ayrılalım." dedi. Boğazıma doğru nazlı bir gelin edasıyla akan rakı, duyduklarım karşısında ani bir kararla istikametini değiştirip gerisin geriye ağzımdan dışarı tazyikle çıktı. Üstümü başımı ellerimle silerken "Ne diyorsun sen?" diye sordum.

"Ne dediğimi bal gibi duydun. Madem mutsuzsun ayrılalım."

Bir gecede olaylar ikinci kez raydan çıkmıştı ve bu durumu nasıl düzeltebileceğim konusunda en ufak bir fikrim yoktu. "Ciddi misin?" diye sordum.

"Kesinlikle."

"Benim istediğim bu değil ki?"

"Fark etmez. Ben istiyorum."

Anlaşılan üzerine fazla gitmiş ve ayarlarını bozmuştum. Gönlünü almak amacıyla anında geri adım attım ve "Köyde yaşamamız şart değil. Hafta sonları arada bir doğada yürüyüşü yapmak bile beni mutlu etmeye yeter. Zaten haklısın, medeniyetten uzak yerde yaşamak bana göre değil." dedim.

"Hayallerini erteleme canım. Denemeden bilemezsin yaşayıp yaşayamayacağını. Belki çok mutlu olacaksın. Birbirimizi kısıtlamamızın anlamı yok."

"Diyorsun."

"Dedim bile."

Anlaşılan küçük geri adımım yetmemişti. Daha büyük tavizler vermeliydim, gerçi bir kez taviz verdim mi kesinlikle o bir kez olarak kalmayacak, ardı arkası kesilmeyecekti, ancak anlamadığım şekilde iş ciddiye binmişti ve ben bu riski göze alamazdım.

"Şimdi düşündüm de aslında

hiç mutsuz sayılmam, hatta mutluyum bile. Neden diyecek olursan yanımda sen varsın ve seni çok seviyorum. Bir insan daha ne ister ki?"

"Sevgi paylaşmaktır, ancak artık hayallerimiz bile farklı, bu yüzden bir süre sonra birbirimizden nefret eder hale geleceğiz, en iyisi saygımızı yitirmeden ayrılmak."

"Neden anlamak istemiyorsun vazgeçtim o hayalden."

Umursamadı bile. Daha fazla konuşmak istemediğini anlatmak istercesine sustu. Bakışları ifadesizdi. En kötüsü kızgın olmamasıydı. Bu hali kararının kesin olduğunun ispatıydı. Duygu'yu yitirebileceğimi ilk o an anladım ve hayatımda ilk defa iliklerime kadar yalnızlığı hissetim. Onsuz asla yaşayamazdım. Boş yere beni teselli edecek bir mimik, bir gülüş aradım, bulamayınca hırsla bardağımı kapıp bir yudumda bitirdim. Rakı boğazımdan aşağı süzülürken sarhoş olabileceği aklıma geldi. Tutunacak başka dalım olmadığından aklımdan geçen bu fikre sıkı sıkıya yapıştım. Kesinlikle sarhoştu, kendisine gelmesi için sade bir kahve içmeliydi. Ayağa kalktım ve kahve yapacağımı söyledim. Buruk bir şekilde gülümseyerek "İçinden sarhoş olduğumu, bu yüzden böyle konuştuğumu geçiriyorsan bil ki yanılıyorsun. Başım biraz dönse de aklım hala yerinde. Ve üzerine basarak bir kez daha söyleyeyim, ayrılmak istiyorum."

"Ama neden?"

"Çünkü ikimizde mutsuzuz. İki mutsuz bir damda barınmaz."

"Bak hayatım kendimi daha dikkatli dinledim ve o kadar mutsuz olmadığımı fark ettim. Galiba rakı çarptı, o yüzden öyle konuştum!"

"Bakıyorum da boyutun her an değişiyor, buna güvenerek fikrimi değiştirmem.".

"Ayrılıp ne yapacaksın?"

"Bir köye yerleşip kedilerle köpeklerle yaşarım!"

"Ama bu fikir benimdi. "

"Şimdi benim oldu!"

"Hiç mi umut yok?"

"Önce kahveyi yap bakalım, içerken konuşuruz."

Bu sözleri söylerken gülümsüyordu. Ve bu haliyle çok güzeldi. Tanrım ben bu kadını çok seviyorum! Onsuz gerçekten mutsuz olurum.

Kahvesinden bir yudum alırken "Bir şartım var." dedi.

"Kabul."

"Dur hemen acele etme önce bir dinle. Belki işine gelmeyecek."

"Seninle birlikte olmak için gerekirse cehennemde yanarım."

"Bak canım bugüne kadar bütün özel günleri ya unuttun ya da son dakika hatırladın. Sebebini sorduğumda, benimle yaşadığın her günün özel olduğunu söyledin, ama inanmam için somut hiçbir adım atmadın. Yıllar geçtikçe beni de kendine benzettin ve özel günler anlamını yitirdi. Oysa ne çok severdim o günleri sevdiğimle birlikte kutlamayı. Ama dediğim gibi böyle davranarak içimdeki sevinci körelttin. Aslında düşünüyorum da mutsuzluğumun kökeninde sen varsın. Her olayı kendi düşüncenle halletme inadın yüzünden bugün bu haldeyim. Özel günler bundan sonra da seni bağlamayacaksa git ne halt yiyeceksen ye. Umurumda değil."

"Bak bundan böyle bambaşka bir adam olacağım. Bırak doğum gününü Kabotaj Bayramını bile unutmayacağım."

"Pek sanmıyorum ancak herkes ikinci şansa layıktır. "

"Anlaştık o zaman."

"Bu birinci şartımdı, gelelim ikinci maddeye. Bundan böyle karşımda ucuz tiyatro numaraları yapmak yok."

"Nasıl yani?"

"Az evvel söylediklerini yuttuğumu sanmadın sanırım."

"İnanmadın yani."

"Mutsuz olduğunda konuşmana gerek yok, gözlerinden anlarım."

"Köy hikâyesine?

"En kötüsü de oydu zaten. Bu kadar basit bir şeye inanmamı nasıl beklersin. O kadar saf mıyım? "

"Devam etmeme neden izin verdin?"

"Ne kadar abartacağını görmek için bu kadar sabrettim. Hem sadece sen mi oyun oynayacaksın, biraz da ben eğleneyim dedim. Laf aramızda iyi eğlendim."

"Pes ettim. Haydi, kalk antlaşmamızı yatak odasında imzalayalım. "

"Az önce çok içtiğimi kafamın iyi olduğundan şikâyet etmiştin. Kim sarhoş bir kadınla yatmak ister?"

"Ben ben."

"Saygı duyarım, ama ben bu kadar içen bir adamla sosyalleşemem! Ayık olduğunda uğrarsın! Madem hayatında yeni bir dönem başlıyor, o zaman Selim'i kendine rol modeli olarak al ve tıpkı onun gibi etrafı toplamadan yatma. Şimdi Duygu kalkar ve yatar. İyi geceler hayatım."

BİTTİ

Av turizmi kotaları açıklandı:

Bu sezon 1 karacanın yaşamının bedeli 1400 TL. 174 karacadan elde edilecek 250 bin TL, bu canların kaybını telafi eder mi?

Avcılığın yasaklanması için imzala, paylaş:

http://Change.org/VurmaBeni

https://twitter.com/ChangeTR/status/1403960462216212486

#AvCinayettir

174 Karaca
67 Kızıl Geyik
22 Çengel Boynuzlu Dağ Keçisi
26 Hatalı Boynuzlu Yaban Keçisi
233 Yaban Keçisi (Teke)
55 Yaban Domuzu
3 Ceylan
9 Melez Yaban Keçisi
8 Anadolu Yaban Koyunu
canımız, avcılık adı altında katledilecek!
Avın sezonu, turizmi, ihalesi olmaz!

#Av Cinayettir
https://twitter.com/heryerkazdaglar/status/1400771082416689156/photo/1

Çeviren: Murat Yapıcıer

Yazan: Ellis Parker Butler

Sevgili dostlarım, vicdan azabı… vicdan azabı ve sizlerden, hepinizden özür dilemek arzusu! Bu itiraf ve bu ifade ile başlıyorum çünkü aksi takdirde kötü niyetli kişiler bunları geçen haziran'da yeni yayıncılarım Buffal, Bidermann & Co., New York tarafından yayımlanan, posta ücreti hariç 1,50 $ fiyatlı, yeni kitabım "Şişmanladıkça Mutlu Ol"un reklamını yapmak için yazdığımı söyleyebilirler.

"ZAYIFLADIKÇA ZAYIFLA"

Ellis Parker Butler

"Kuş Yemi Diyet Kitabı" olarak da bilinen "Zayıfladıkça Zayıfla" kitabını yazan Edna Oldham Parker olduğumu içtenlikle kabul ediyorum ama kesin olarak belirtmek isterim ki ilk kocam, Pank & Pimenter şirketinden John James Pank, bu yaşamdan ayrıldıktan hemen sonra neden Peter Paul Buffal ile evlendiğimi yirmi yedi milyon dostuma açıklamak için bunu yazıyorum.

Sevgili dostlarım, vicdan azabı… vicdan azabı ve sizlerden, hepinizden özür dilemek arzusu! Bu itiraf ve bu ifade ile başlıyorum çünkü aksi takdirde kötü niyetli kişiler bunları geçen haziran'da yeni yayıncılarım Buffal, Bidermann & Co., New York tarafından yayımlanan, posta ücreti hariç 1,50 $ fiyatlı, yeni kitabım "Şişmanladıkça Mutlu Ol"un reklamını yapmak için yazdığımı söyleyebilirler. On sekiz yıl önce hiç kimse küçük Edna Oldham'ı duymamıştı – küçük dediysem o zamanlar 120 kiloydum – ama aynı yıl mart ayında kitabım "Zayıfladıkça Zayıfla" satışa sunuldu ve ilk yıl yalnızca beş bin adet satılmış olsa da, kitabın meziyeti ve Kuş Yemi Tişörtünün gösterdiği ilgi sonucu ikinci yıl satışlar 100.000'e çıktı ve şu anda küçük kitabım 300.000'lik iyi bir yıllık ortalama satışa sahip.

Üçüncü yılda, kendi yazdıklarımı uygulayıp kuş yeminden başka bir şey yemeyerek 120 kilodan zarif bir 50 kiloya düştüğümde, yayıncım John James Pank, bürosuna uğradığım bir sefer, sekreterini dışarı çıkartarak kolunu belime attı.

"Edna, canım," dedi, "Bu büroya üç sene önce ilk girdiğinde…"

"Lütfen, Bay Pank!" diye haykırdım, ama çok da kızmadan, anlarsınız ya; "Lütfen, Bay Pank, bu sabah buraya, 'Zayıfladıkça Zayıfla' kitabımın 47.654,30 $ tutarındaki geçmiş telif ücretlerini almaya geldim,

İllüstrasyonlar - Murat Yapıcıer

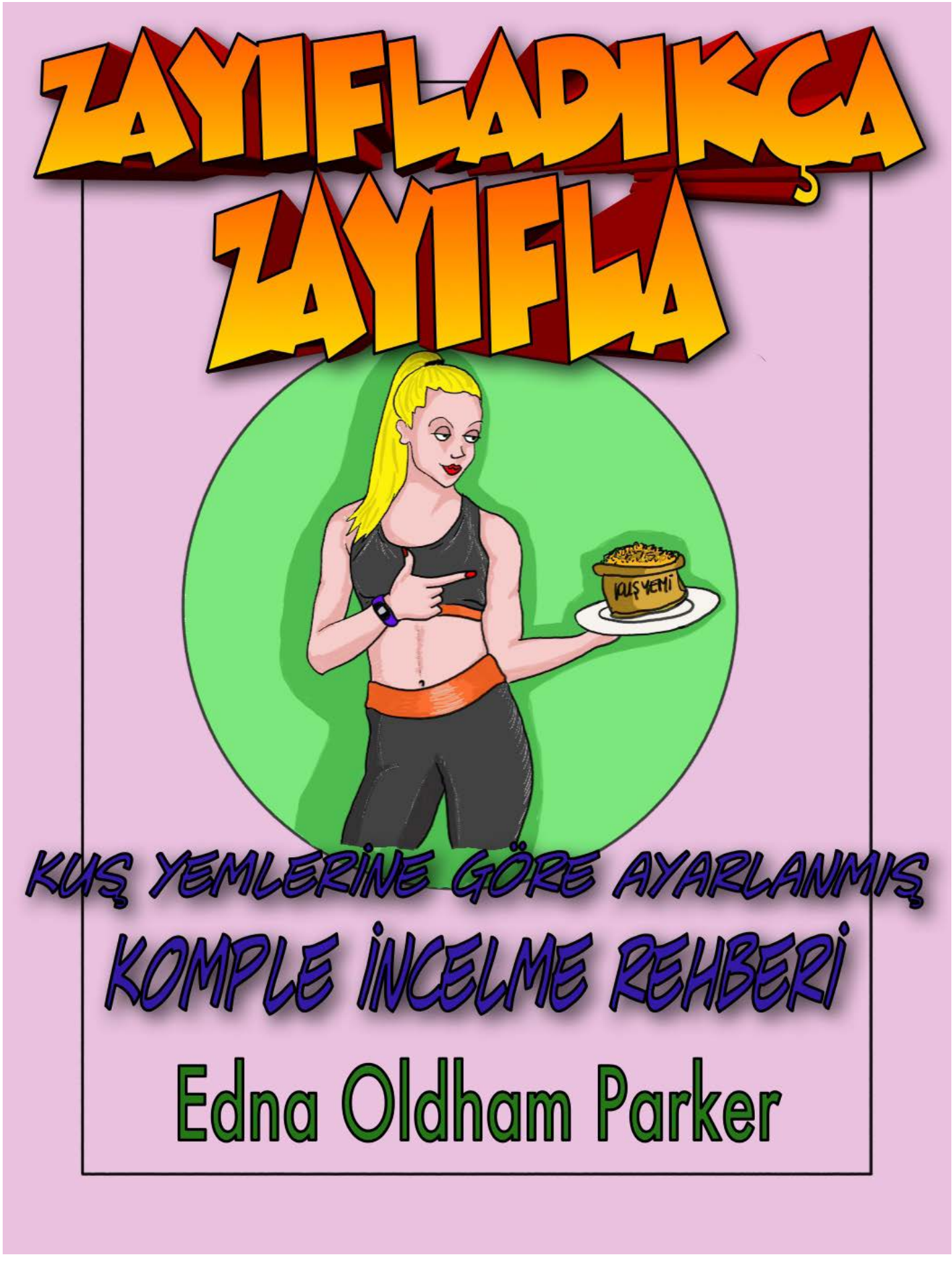

sizinle flört etmek için değil."

Kısa ama oldukça göbekli olan Bay Pank kolunu çekmeyi reddetti. Beni kendine doğru çekebildiği kadar çekti.

"Dediğim gibi, Edna tatlım," diye devam etti, "Bu büroya ilk girdiğinde, neredeyse üç yıl önce, heyecanlandım. 'Ah!' dedim kendi kendime; 'Aşk mı bu?' Çok iyi hatırlıyorum sen ayrıldıktan sonra sekreterime dönüp 'Bayan Smith, bu notu alın… aşk mı bu?' dedim. Ama kendime bunun aşk olamayacağını söyledim. Ben hep ince kadınlardan hoşlanmışken ve sen o zamanlar yüz kiloyken bu nasıl aşk olabilirdi ki…"

"Yüz yirmi" diye mırıldandım.

"Peki, belki de," dedi Bay Pank. "Bir kadın o kadar şişmanken birkaç kilo az olmuş fazla olmuş ne fark eder ki…"

"Oh, ama Pinky Pank!" diye feryat ettim. "Fark eder tabi! Birkaç kilo tam da o zaman fark eder! Eğer, 'Zayıfladıkça Zayıfla, Kuş Yemlerine Göre Ayarlanmış Komple İncelme Rehberi'nin VIII. Bölümünü ve özellikle de 44'üncü sayfanın başında 'Yemeğin bana hep çok çekici geldiğini itiraf ediyorum,' diye başlayan kısmı okursan çift gerdanın karna kadar sarkmaya başladığında ne kadar da fark ettiğini görürsün…"

"Evet! Evet!" dedi Bay Pank aceleyle. "O bölümü mükemmelen hatırlıyorum, ama konuşmak istediğim o değildi. Sorun şu ki, canımın içi, genel finansal sıkıntılar, kâğıt fiyatlarının yüksekliği ve kitabının beklenmeyen yüksek miktarda telif ücretleri yüzünden…"

"Afedersin?" dedim soğukça. Bay Pank derin bir nefes aldıktan sonra beni kendine daha da çekti.

"Ah… ah…" diye iç çekti. "Nerede kalmıştım? Oh, evet… 'Aşk'. Kendi kendime dedim ki 'hayır, John James, bu aşk değil; bu merhamet. Öyle bir merhamet ki şairin öyle güzel dediği gibi… gibi…"

Bu sırada Bay Pank ileri doğru eğilerek masasının üstündeki bir kağıt parçasına göz attı.

"Şairin öyle güzel dediği gibi," diye tekrarladı, "1,50 $'dan 80.000 adet, geri dönenler için eksi 365.70 $'dan sonra yüzde yirmi… ah… ah…"

"Belki de" diye nazikçe mırıldandım, "onun altındaki kâğıt parçasıdır," ve tatlı adam üstteki kâğıdı kenara itti. Kâğıdın üstünde sevgili nizamlı adamın karaladığı kelimeleri gördüm… "100 kilo"… "Aşk"… "Aşka yakın merhamet"… "Şimdi zayıf"… "nihayetinde "Gerçek aşk"… "Evlenme teklifi"… "çok mutlu gelecek."

Miyop gözleri ile notu daha yakından incelemek için masanın üzerine eğildikten sonra "Ama, çok sevgili Edna," dedi, "seni birkaç dakika önce büroya girerken gördüğümde, öyle ince, öyle zarif ki güzel oranların bana şimdi altmış kilodan bir gram bile fazla olmadığını gösteriyor…"

"Elli olacak," diye ona hatırlattım.

"Öyle olsun!" diye haykırdı. "Bana şimdi elli kilonun bir gram bile üstünde olmadığını söylerken, hissettiğimin nihayetinde gerçek aşk olduğunu biliyordum ve şimdi de sana… sana…"

"Evlenme teklifi," diye yardımcı oldum.

"Sana evlenme teklifi etmeliyim, paha biçilmez sevgilim," dedi. İtalikler ona ait.

Böyle bir teklife karşı koyabilir miydim? Ve böylece evlendik.

O yıl "Zayıfladıkça Zayıfla"nın satışları 450.000 adede ulaştı ve toplumumuzun en iyilerinin tamamı mum gibi eridi. En iyi mücevhercilerin tamamı kuş yemi keseleri satmaya başladı, üstleri elmaslarla bezeli bazı keseler 25.000 $'a kadar satıldı. Bunların içine, üç öğüne yetecek kadar beş sentlik kanarya yemi konabiliyordu. Modanın sloganı "Ne kadar zayıf o kadar çekici" olmuştu ve Yaşayan İskelet ne zaman sokağa çıksa insanlar onu yüksek sesle alkışlıyorlardı. Bir hanımefendinin göğüs kafesi yürürken kastanyet gibi şıngırdamazsa hanımefendi sayılmıyordu. Belki de birazcık abarttım ama ne demek istediğimi anlıyorsunuzdur.

Her ne kadar "Zayıfladıkça Zayıfla" satışları bir daha yılda 450.000 adet satmamış olsa da on sekiz yılın ortalaması yılda 300.000 adetti. Tecrübeyle sabittir ki bu tarz bir kitabı alan her kadın hemen tüm şişman arkadaşlarına ödünç verir – ya dostluktan ya da edepsizlikten – dolayısıyla her satılan kitap için beş okuyucu saymakta haksız sayılmam. Bu da yirmi yedi milyon okuyucu eder, tavsiyelerime uyan yirmi yedi milyon sevgili dost ve işte bu yüzden vicdan azabımı açıklamak istediğim yirmi yedi milyon, çoğu da kadın olan zayıfladıkça zayıflamış dostum var dedim; hatalarım için özür dilemek istediğim yirmi yedi milyon sıska dostum. Bir kişinin, aksi takdirde tombul olabilecek yirmi yedi milyon insanı zayıflattığını düşünmek çok kötü bir şey. Pişmanlık hissettiren bir şey ve bu

ISAAC W. SPRAGUE - YAŞAYAN İSKELET
1841 - 1887

düşüncesiz zararı telafi etmek için eğer yayıncı Buffal, Bidermann & Co., New York'tan sipariş edilirse posta bedeli hariç 1.50 $ olan yeni kitabım "Şişmanladıkça Mutlu Ol"u yazdım ve yayımladım.

John James Pank ile yaşadığım on üç yıllık evliliğim, balayını izleyen birkaç aylık mutat çekişmeden sonra benim için yıllar süren saf mutsuzluktu. Arada sırada, sevgili Pinky Pank'in rahatsızlığını gösteren belli belirsiz emareler olmuştu ama ben onun için neyin en iyisi olduğunu biliyordum ve kısa sürede sinirlenmeden kuş yemini yemesini ve yirmi yedi sabah egzersizini yapmasını sağladım. Onu, "Zayıfladıkça Zayıfla" kitabının, daha önsözünde içindeki tavsiyelere uyanların neşeyle ve şevkle zayıflayacaklarını söyleyen bir kitabın yazarının kocasının yüz kırk kilo olması düşüncesinin oldukça şok edici olduğuna ikna ettim.

"Sevgili John James," dedim ona, "mantıklı olmalısın. Haftalık derslerime katılanlardan birinin bile, kocamın, kasaba panayırlarında Poland China domuz yarışmasında birincilik ödülü kazanmış biri gibi göründüğünü görmesinin yaratacağı etkiyi hayâl edebilirsin. Yemek mi? Evet, sanırım yemek yemeyi seviyorsun. Yemeği ben de seviyorum. Herkes yemeği sever. Domuzlar yemeği sever. Filler yemeği sever. Ama yemek var, yemek var, John James. Şu küçük sevimli kanaryaları görüyor musun; yemek yemeyi seviyorlar ama biftek ve patates ve sos ve pirzola ve pasta mı yiyorlar? Şişmanlayıp iğrenç ve gudubet mi görünüyorlar? Hayır, Pinky Pank, ve senden tüm istediğim her sabah yirmi yedi egzersizini yapıp yalnızca ve yalnızca kuş yemi yemen, diyetinde yalnızca kanarya yemi ve kolza tohumu kullanman ve kenevir tohumu yememen, çünkü o şişmanlatıyor."

"Yapmayacağım!" diye karşı çıktı John James. "Yaparsam…" Parmağımla sallayıp uyardım.

"John Pank," dedim böyle durumlarda etkili bulduğum bir tonla, "'Zayıfladıkça Zayıfla' kitabının yazarı Edna Oldham Pank'in kocası zayıf olmalı! Bunda ısrar ediyorum. Zayıflamaya iki şey neden olur; ilki kitabımda yazan tavsiyelere uymak, diğeri de sefil bir mutsuzluk ve keder. İstediğini seçebilirsin. Söylenecek başka bir şey yok."

Başka da bir şey söylemeye gerek görmedim. Sevgili John James'in kitabımdaki tavsiyelere uyarak günden güne zayıfladıkça zayıflamasını görmenin ne büyük bir tatmin verdiğini tahmin edebilirsiniz. Kitabın başarısının büyük bir kısmı, bundan kesin eminim, takipçilerime istedikleri kadar yemeleri için izin vermem gerçeğine bağlıydı. Sayfa 24'te "Yemek istediğinizin hepsini yiyin," diyorum. Sadece sayfa 25'te "Ama yalnızca kuş yemi yiyin," diye ekliyorum. Sayfa 32'de de, "Ama her sabah yirmi yedi egzersizi yapmalısınız," diyorum. Bunlar, örneğin Egzersiz 14, sağ ayak ile sol omuz başına on kere dokunurken sol ayak ile midesi üzerinde durmak ya da Egzersiz 23, sağ ayağı sol el, sol ayağı da sağ el ile tutarak yatağın üzerinden on kez atlamak gibi basit küçük egzersizler. Ve yine sayfa 45'te "Dilerseniz iştahla yiyin, tercih ederseniz tonlarca kuş yemi yiyin, tavaya atın, kaynatın, yahnisini yapın, püresini yapın… ama unutmayın, yalnızca kuş yemi ve kesinlikle kenevir tohumu değil!" diye söylüyorum. İtalikler bana ait.

Hiçbir müşterim tavsiyelerimi sevgili John James'ten daha büyük sadakatle uygulamamıştır. Aynen sayfa 36'nın karşısındaki grafikte olduğu gibi, yüz kırk kiloluk bir adamın tam olarak kaybedeceği şekilde kilo verdi ve kısa sürede ensesindeki deri güzelce sarktı. Bir sabah bana şunları söylediğinde nasıl heyecanlandım:

"Edna, şekerim, eğer biraz para almama izin verirsen elbiselerimi terziye daraltsam iyi olacak sanırım."

Tam da "yap öyle!" diyecektim ki aklıma daha mutlu bir fikir geldi. John James'in çalıştığı iş, yayıncılık yani, onu çok göze çarpan bir adam yapmıştı. Birçok ortama giriyor, çok fazla kulübün üyesi, çok fazla davete ve konferansa katılıyor, çok sayıda önemli erkek ve kadınla tanışıyordu. Birdenbire aklımda bu fikir çaktı: "Hayır, elbiselerini daraltmamalı, elbiselerini olduğu gibi giymeye devam etmeli, eğer elbiselerinin hiç daraltmazsa sevgili John James, 'Zayıfladıkça Zayıfla'nın değerinin ne güzel bir kanıtı olur!" İtalikler benim, elbiselerse teorik olarak John James'indi.

Başlangıçta için için şikâyet ettiyse de haklı olduğuma John James'i ikna ettim. Gün be gün, zayıfladıkça zayıfladı ve görünüşü sistemimin etkili olduğunun daha da iyi bir kanıtı hâline geldi. Altmış kiloya indiğinde, sokakta "Yüz kırk kiloluk giysileri" ile yürürken, arkasından dönüp bakmayan ne bir adam ne bir kadın ne de

bir çocuk vardı artık. Çoğu kez, gerçekten de, büyük kalabalıklar peşimden gidiyordu, hatta küçük oğlanlar ve kızlar "İşte o! Bu Pinky Panky, posta ücreti hariç bir dolar elli sentlik 'Zayıfladıkça Zayıfla' kitabının yazarı Edna Oldham Pank'in kocası," diye haykırıyorlardı.

Kamyoncular bile, büyük motorlu taşıtlarını sürerken, onu gördüklerinde seslerini yükseltip "Hurra! Hurra! Hurra! Gün geçtikçe zayıflıyoruz!" diye bağırıyorlardı. Bu kitabımın güzel bir tasdik görmesiydi çünkü kılıfında yazan hissiyat buydu. Ve çalışmam üzerine gittikça yayılan ilginin de bir göstergesiydi çünkü en cahil sokak serserileri bile "Cik! Cik! Cik!" diyerek John James'in peşinden gidiyor ve böylece kuş yemi diyetinde ısrar ettiğimin farkında olduklarını gösteriyorlardı.

Öğle ve akşam yemeği davetlerin sevgili John James'in giysileri özellikle değerli bir izlenim bırakıyorlar gibiydi. Smokin giymenin mecburi olduğu – italikler benim değil – ve bitmek bilmeyen, yorucu nutukların atıldığı davetlerde, sevgili John James sıklıkla uyuyakalıyor ve yığılıp kaldığı yerde kolalı gömlek yakasının içinde tamamen kaybolması da değerli yorumlara neden oluyordu ve hem öğle hem de akşam yemeği davetlerinde, arka cebinden bir içki şişesi değil de üzerinde limon sarısı bir kanarya etiketi olan bir paket Küçük Ötücü Kuş Yemi çıkardığında herkesin dikkatini çekiyor ve tüm gözler ona çevriliyordu. Hatta John James kuş yemini yemeyi bitirdikten sonra kalkıp, elbisesini kıvırıp adını "Mayıs Güzeli olacağım, anne" koyduğum 16 nolu egzersizle başlayıp, küçük bir bebeğin önce bir ayağını sonra da diğerini ağzına sokmasını temel alan 27 nolu "Hanimiş minicik ayacıkları" adını verdiğim egzersizle bitirdiği yirmi yedi egzersizi yaptığında gösterilen ilgi daha da büyüktü. John James ayağını sık sık yakasına sokunca da gülerek yorumlar yapılıyordu.

Böylece, ara sıra, örneğin yeni bir elbise alırken yüz kırk kiloluk yerine yüz altmış kiloluk alınmasında ısrar ettiğim zamanlarda kocamın belli belirsiz somurtmalarıyla ama genel olarak benim Kariyerimi ilerletmek için istekli göründüğü – Büyük harf K benim değil basın danışmanımın - yıllar gelip geçti.

Zaman zaman pazarları, pazartesileri, salıları ve çarşambaları beni et, sebze, ekmek ve diğer yemekleri yerken gördüğünde sızlanıyordu. Zamanımın çoğunu anlarsınız ki konferans vermekle geçiriyordum. Aslına bakarsanız her cumartesi akşamı kişi başı beş dolardan "Ey Yemek, Nerede Kaldı Zaferin?" adlı ünlü konferansımı eriyor ve lobide satışa sunulan 'Zayıfladıkça Zayıfla' sayesinde kuş yemi ile zayıflama müjdesini yayıyordum. Konferans kariyerimin en başlarında, konuşmamın en etkili kısmının o hafta içinde iki kilo kaybettiğimi duyurduğum an olduğunu anladım ve şişman olmayan bir kadının sürekli olarak her hafta iki kilo kaybetmesi mümkün olmayacağı için haftanın ilk yarısında iki kilo almanın gerekli olduğunu anladım ki haftanın kalanında bunu kaybedeyim ve böylece de doğruyu söylemiş olayım.

Tabi ki izleyicilerim birazcık saf olmuş olabilirler. On üç yıl boyunca her hafta konferans verince, bu da altı yüz yetmiş altı hafta yapar ve her hafta iki kilo kaybedince toplam bin iki yüz elli iki kilo yapar ve bu da şişman olmayan bir kadının sürekli kaybetmesi için tamamen çok fazladır. Eğer arada sırada bir iki kilo almazsa en azından şimdi eksi bin yüz iki kilo olurdu ki o zamanda kıyafetleri üzerinde durmazdı. Ve kıyafetler de dinleyicinin ruhuna hitap etmek için konuşmanın cazibesini iletmekte çok önemlidir. Evet! Sevgili John James asla bunun gerçek mantığını anlamış görünmedi. Birçok konuda çocuk gibi davranıyordu ve o kadar çok yemekte onu karşımda oturmuş beni mesela bir kâse kremalı domates çorbası, bir düzine yağda pişmiş gümüş balığı, iki tane ızgara güvercin yavrusu, üç fırın patates, iki porsiyon Fransız bezelyesi, kereviz, marul, tuzlu badem, zeytin, ince bir dilim pasta, kraker ve peynir yerken gözyaşlarının yanaklarına süzüldüğünü ve kendi kabuklu kanarya yemini yiyip suyunu içerken gördüm ki.

Yalnızca bir iş adamının dar görüşlü zihnine sahip olan sevgili John James için, benim yalnızca bir dava uğruna kendimi feda edip çok ve besleyici yediğimi ve yalnızca zayıflayabilip tüm Amerika'ya örnek olabilmek için biraz şişmanlamam gerektiğini anlamak zordu. Ama muzaffer oldum! Hiç kimse Amerika'nın tamamının zayıfladıkça zayıfladığını inkâr edemez. Çağlar boyunca keyif veren şeylerden birisi olan yemek artık astım ya da sinir gibi küçümsenen bir şey olmuştu. Kadının bir zamanlar katıla katıla güldüğünde sallanan kocaman

göğsü artık rendelenmiş tahtaya benziyordu ya da kendilerini saklıyorlardı. Dört başı mamur öğünler yiyenler artık toplumdan dışlanıyorlardı ve Rahip Optimus Duke "Zayıflık İlâhiliğe Yakındır" konulu heyecan verici vaazında şişmanlığın ahlâkdışı olduğunu ve kahvaltıda yumurta yemenin kötü niyet gösterdiğini kanıtladı. Meleklerin tüylü kanatları olduğuna ve hiç şüphesiz yalnızca kuş yemi yiyenler arasından seçildiğine ve bir devenin iğne deliğinden geçemediği gibi şişman bir kadının da geçemeyeceğine dikkati çekti. Edna Oldham Pank ulusal kahraman olmuştu ve şişman zayıflarken zayıf daha da zayıflıyordu. Ama bir şey beni endişelendiriyordu; sevgili dostlarım ve müşterilerim artık hiç etleri butları kalmayana kadar zayıfladıklarında nasıl daha da zayıflayacaklardı?

İşte bu sırada, "Kendimizi Zımparalasak mı?" adında yeni bir kitap yazmayı düşünürken 800.000 üyesi bulunan Zayıfladıkça Zayıflama Birleşik Derneği yıllık toplantılarının Maine'de Kokebogee Gölü'nde yapılacağını duyurdu. Derneğin tüm üyelerinin hazır olması mümkün olmadığından her yerel şube delegeler gönderecekti ve en azından Amerika'nın en zayıf bin ya da daha çok kişisinin orada olacağını umuyordum. Başkan olarak benim orada bulunmam kaçınılmazdı ve sevgili John James'i de yanımda götürmenin en iyisi olacağını düşündüm. "Zayıfladıkça Zayıfla"nın satışları üzücü bir şekilde düşmüştü ve bu toplantı, posta ücreti dahil elli sentlik karton kapaklı yeni baskısını duyurmak için uygun bir yer gibi gelmişti.

Maine'e kadar trenle yolculuk ettik. Trende düzinelerce delegemiz de vardı, bir koltuğa sekiz kişi olarak oturabilen ve hepsi de derneğin "Zayıf Halk Yararına" sloganını üzerlerinde taşıyan muhteşem narin kişiler… ama vagonlarda aşırı beslenmiş çok sayıda erkek ve kadın olduğunu görmekten de tiksinmiştim. Aşikâr bir zevkle yedikleri gerçek yemekleri taşıdıkları kocaman sepetler taşımalarının yanı sıra tren her durduğunda aceleyle dışarı çıkıp soğuk tavuklu sandviçler ve büyük pasta dilimleriyle trene dönüyorlardı,

"Kondüktör," dedim küçümser bir ifadeyle, "bu şişman yağ tulumu kişiler de kim oluyor acaba?"

"Onlar mı?" diye sordu. "Onlar İştahla Ye Derneğinin delegeleri, Kokebogee Gölü'nde toplantıları varmış."

"Öyle ki" dedim iğneleyici bir dokundurmayla, "bir İştahla Ye Derneğinin delegeleri olabililirlermiş gibi görünüyorlar!" İtalikler bana ait.

"Evet, bayan," dedi, "rahatları yerinde gibi görünüyorlar," ama ben daha fazla konuşmadım ve öğle yemeğim olan kuş yemini kemirmeye devam ettim. Bir süre sonra öndeki sigaralı vagona gitmiş olan sevgili John James, vagon koridorunda yürürken koltukların kolçaklarına takılan elbiselerinin bol kısımlarını kurtararak yerine geri geldi.

"Güzel iş!" diye sinirli bir şekilde haykırdı.

"Gerçekten de öyle! Tüm bu şişman hayvanlar…" İtalikler benim.

"Onu kastetmedim," dedi. "Bu Kokebogee Hotelinin nerede olduğunu biliyor musun? Kokebogee Gölünün ta öte ucunda. Bizi Lake City'de bırakıyorlar ve sonra bir tekneye binmek zorundayız. Günde yalnızca bir sefer var."

"Ve bu tüm tıkınan vahşiler de…"

"Onu kastetmedim," diye inledi sevgili John James, "havayı kastediyorum. Hava soğumaya başladı ve rüzgâr çıktı. Bu mevsimde normal değil. Öndeki Maineli biri buz tutacağını ve sert eseceğini söyledi. Şiddetli rüzgârlar, sıfırın altı, barometre, falan filan. Kokebogee Gölü'nde havanın berbat olacağını söyledi. Beş saatlik tekne yolculuğu. Ve bunun içinde hazırlıklı gelmedim. Giysilerim ince.

"Benden daha ince giyinmiş değilsin, John James" diye ona hatırlattım.

"İnce," diye hüzünle tekrarladı. "İnce ve bol. Giysilerimin içinde havacılık yarışması için yer var. Ve kanım da ince. Ve ben de inceyim. Yıllarca, yıllarca, yıllarca bu kahrolası kuş yeminden başka bir şey yemedim…"

"Nasıl kuş yemi, John James Pank?" diye çabucak sordum, italikler, alışıldığı gibi benim.

"Beş para etmez kahrolası kuş yemi!" diye bağırdı John James. "On üç mü on dört mü bilmem kaç yıldır yalnızca ama yalnızca minik kuş yemi!"

"Küçük kuşlar mutludur," dedim. "Küçük kuşçuklar, Tanrı'nın istediği gibi yaşamaktan mutludur. Küçük kuşçuklar yalnızca kuş yemi ile yaşar."

"Hayır, yaşamazlar" diye

belirtti John James. "Penguenler yaşamaz. Pelikanlar yaşamaz. Kızılgerdanlar yaşamazlar."

"Kızılgerdanlar!" diye tiksintiyle haykırdım. "İğrenç! Kızılgerdanlar solucan yer!"

"Aman keşke kızılgerdan olsaydım" diye şiddetli bir çığlık attı John James. "Keşke! Keşke! Keşke!"

"Ve bu da," dedim gururla, "yıllar boyunca sana bir kere bile kurtlu kuş yemi verilmemesi için gösterdiğim özene karşı aldığım ödül!"

Tren, Lake City'e varınca geniş ve alçak bir teknenin bizi beklediği küçük bir iskelenin önünde durdu. Vagondan inerken, buz gibi soğuk esen rüzgâr beni bir bıçak gibi kesti ve sevgili John James gevşemiş bir tente gibi rüzgârda dalgalandı. Onun en önemli üç kıyafetinin bol kısımlarına sıkıca tutundum ve tekneye doğru güç bela ilerledik.

Çok ilkel bir âletti, benzinli bir motoru olan tek güverteli, parmaklıklı ve cenaze evlerinde bulunan tarzda sandalyeleri olan bir tekneydi. Gülünç toplantılarına giden şişman yaratıklar teknenin kıç tarafında sürü gibi toplandılar ve ben teknenin baş tarafında doğru ilerledim ve peşimden gelen Zayıfladıkça Zayıflama Birleşik Derneği delegeleri ve diğer üyeleri ile birlikte bu İştahla Yiyicileri aşağılayarak inceledik. Gerçekten de tombul kızılgerdan sürüsüne ya da daha da şişman penguenlere benziyorlardı. Bizim yüzlerimiz soylu bir maviye dönmüşken onların yüzleri kaba bir kırmızıya dönüştü. Dondurucu havadan derin derin nefes aldılar ve şişman göğüslerine elleriyle vurdular ve güldüler ve yüksek sesle şarkılar söylediler. Ben güzel incelikte yoldaşlarımın arasında durdum ve titredim. John James titredi. Hepimiz titredik.

Yarım saat boyunca tekne iskelede bağlı kaldı ve her dakika rüzgâr daha da sertleşip soğudu. Gökyüzü kurşuni griye döndü. Koca göl beyaz köpüklü dalgalarla çalkalandı. Dalgalar bize kurşun gibi çarpıyordu. Sonra motor pat pat diyerek çalıştı ve gerçekten de çok soğuk olan göle doğru hareket ettik.

Kıçtaki tombul insanlar "Müthiş! Nefis!" diye bağırdılar ve bizim gerçek zayıflayıcılardan oluşan küçük grubumuz daha da birbirine sokuldu ve hapşurdu ve dişlerini takırdattı. Çok ama çok rahatsızdım. Sevgili John James kuş yemini uzatmaya çalıştı ama o kadar şiddetli titriyordu ki sanki tohum eker gibi hepsini rüzgâra savurdu. Hepimiz birbirimize sokulmuştuk ama – heyhat! – kemik kemiğe sokulunca ne sıcaklık çıkar ki? Amansız ıstırabımız teknenin öbür tarafındaki aşırı yağlı erkek ve kadınların yüksek sesli eğlenceli haykırışlarıyla daha da kötüleşiyordu. "Yaşa!" ve "Oh, be!" çığlıklarıyla dondurucu rüzgârın esmesinden gerçekten memnunmuş gibi duruyorlardı. Birinin "Bu ihtiyar kırmızı kanın dolaşmasını sağlıyor!" dediğini duydum, italikler ona ait, ve biri de şarkı söylemeye başladı:

"Bonfile getir bize, ey garson!
Patates püresi tepeleme olsun,
Sosu sıcak, yanında ekmek bol olsun,
Ve de sıcak kıymalı böreğe ne diyorsun!"

Buz gibi rüzgâr üstümüze çullanınca, sevgili John James'in bol kıyafetleri rüzgâra yakalandı ve elbiseleri bir bayrak gibi dalgalanıp çırpınırken iki kere bel kemiğinden tutarak onu kurtardım. Göle savrulabilirdi ama çok da önem vermiyordum. Öyle üşümüştüm ki! Her an soğuktan uyuşuyordum ve daha da uyuşuyordum. Yerimi değiştirip Amelia Murgatroyd ve Jane Barmenter'in arasına geçtim ama bu sanki iki donmuş örgü şişinin arasında dikilmek gibiydi. Dizlerimiz birbirine çarptığında çıkan ses maşanın uçlarının çarpınca çıkardığı ses gibiydi. Onlardan sıcaklık değil soğuk yayılıyordu. Ve işte ondan sonra teknenin motoru bocalayarak pat pat dedi ve durdu!

On üç saat! O motor tekrar pat pat diyene kadar on üç saat!

Zayıfladıkça Zayıflama Birleşik Derneğinin üyeleri bizi birer birer terk ettiler. Teknenin kıçından kahkaha, neşe çığlıkları ve şarkı sesi geliyordu:

"Sert rüzgâr nasıl da inliyormuş, bize ne!
Acı patlıcanı kırağı çalmaz;
Kemiklerimizi korur üstündeki yağlar
Karnımız tok, sırtımız pek ağalar!"

Birer birer yoldaşlarımız kaçıp gitti ve o tombul rüzgâr kıranların arasına ilişti ve onlardan kızarmış tavuk budu ile kalın dilli sandviçler aldılar. Güneş soğuk dağların ardında battığında grubumuzda yalnızca Amelia Murgatroyd ve sevgili John James ve ben kalmıştık. Bir sandalyede üçümüz oturuyorduk, ben ortadaydım ve soğuktan titriyordum. Yavaş

ama emin adımlarla soğuk iç organlarıma işliyordu. Sevgili John James eğildi ve güvertedeki bir çatlaktan bir kuş yemi tanesi kurtarıp dudaklarımın arasına bıraktı.

Teknenin diğer ucundaki sahne ne kadar da farklıydı! Burada biz yan yana üç küskü gibiydik; orada sıcak toplu kolları ile dolgun göğüslü anaç kadınlar ve damarlarında yaz sıcağında kanların dolaştığı gani gani etli butlu adamlar tatminkâr bir sıcaklık yayıyordu. Buradaysa, Amelia Murgatroyd'a yanaştığımda sıska kemikleri beni donduruyordu; orada Jane Barmenter bir İştahla Yiyicinin yanına yaklaştığında elektrikli battaniyeye sarılmış gibi ısınıyordu. Ah, hayran kalınası şekilde pofuduk duran hanımefendilerin ikisinin arasına sıkışmayı nasıl da istedim! Ah, sevgili şişman annemin kocaman sıcak kolları ile beni geniş, sıcak ve rahat göğsüne nasıl da sık sık bastırdığını hatırladım!

Zayıf olmaya teşvik ettiğim yirmi yedi milyon kişi aklıma gelince bu düşünce altında ezildim! Ürpererek, kuş yemi ile onlardan aldığım tonlarca rahat kiloları gördüm. Pişmanlık gözyaşları ile yirmi yedi milyon erkek ve kadının on ila kırk kilodan, ortalamada her birinin yirmi kilodan ya da toplamda beş yüz kırk milyon kilodan kurtulmasından sorumlu olduğumun farkına vardım. Istıraplı bir feryatla ayağa fırladım.

Tam o anda dağlardan güçlü bir rüzgâr bastırdı. Sevgili John James'i yakaladı ve paçalarından, kol yenlerinden girerek bir balon gibi olana kadar giysilerini şişirdi. Bir tek cik diyebildiğini duyabildim ve sonra havaya yükseldi, yükseldi ve yükseldi, bulutların içinde bir nokta gibi görünene kadar yükseldiğini gördüm ve sonra ebediyen kayboldu!

Ayıldığımda keyifli bir sıcaklığın farkına vardım. Geniş, köşesiz, rahat insan vücutları beni aralarına almışlar, neredeyse battaniye gibi örtüyorlardı ve tombul ama güzel bir el dudaklarıma lezzetli bir tavuk budu tutuyordu. Gözlerimi kapayıp ısırdım. Ey mutluluk! Ey yemek!

Gözlerini tekrar açtığımda boynumu ve omuzlarımı saran rahat tombul bir kol gördüm ve mutluluktan inledim. Kol beni daha da yakına çekti.

"Daha iyi, ha?" diye sordu, kol çok ünlü yayınevi Buffal, Biderman & Co., New York'un kıdemli ortağı Peter Buffal'ın koluydu. "İddiasına girerim öyledir! Kemiklerin üstünde biraz etten daha iyisi yoktur. Kaloriler kahrolsun, ha? Arada sırada biraz gerçek yemek yemek gerek, ha?"

Yalnızca yarım kilo et istediği için tün dünyanın nefret ettiği Shylock aklıma geldi ve bense beş yüz kırk milyon kilonun gitmesinden suçluydum. Sevgili, sevgili Peter'e biraz daha yanaştım.

"Bana ne önerebilirsin acaba," diye sordum, "Edna Oldham Pank'in yazdığı, adı diyelim 'Şişmanladıkça Mutlu Ol, Yüz Adet Lezzetli ve Şişmanlatıcı Menü ile Birlikte' olacak olan bir kitap için? İlk baskı iki yüz bin adet ve posta ücreti hariç iki dolara, tüm kitapçılarda satılmak üzere?"

"Sana şunları önerebilirim, sevgili bayan," dedi "her zamanki telif ücreti, Peter Buffal'dan evlenme teklifi ve her gün üç öğün dört başı mamur bir sofra."

Önerisini kabul ettiğim için hiç pişman olmadım. Kitabım harika sattı ve sevgili Peter'de kitabım için öyle bir reklam oldu ki. İtalikler benim. Kitabımda yazan tavsiyelere uymaya başladığından beri kırk beş kilo aldı ve elbiselerine sığmıyor, neredeyse dikişleri patlayacak. Sokaktaki çocuklar "İşte o! Bu Biffy Buffy, 'Şişmanladıkça Mutlu Ol' kitabının yazarı Edna Oldham Pank-Buffal'ın kocası," diye haykırıyorlardı ve kamyoncular bile, büyük motorlu taşıtlarını sürerken, seslerini yükseltip "Hurra! Hurra! Hurra! Hurra! Gün geçtikçe şişmanlıyoruz!" diye bağırıyorlardı.

Şimdi pazartesileri, salıları ve çarşambaları kuş yemi yiyor ve zayıflıyorum, böylece sonraki üç gün yağlı etler yiyerek şişmanlayabiliyorum ve konferanslarımda seyircilere o hafta iki kilo aldığım gerçeğini söyleyebileyim. Bunu gerekli buluyorum çünkü şimdi yüz yirmi kiloyum ve on üç yıl daha konferans vermeyi umduğumdan eğer gerçekten her hafta iki kilo alırsam bin dört yüz yetmiş iki kilo olurum. Ve bu da kesinlikle rahatlıkla tahammül edebilmek için çok olurdu. İtalikler benim.

TÜRKİYE TÜRKÇESİNDE
ÖNCELİK FİİLLERİ VE İŞLEVLERİ

Türkçede ***birleşik fiiller***in yapısal özellikleri üzerine pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışma ***birleşik fiiller*** içinde özel ve farklı bir tarzı olan ***karmaşık fiiller***in bir kategorisi olarak öncelik fiilleri diye adlandırılan *–mIş ol-* ve *–mIş bulun-* yapısıyla ortaya çıkan şekilleri ince ayrıntılarıyla ortaya koyarak bu alanda yapılacak çalışmalara kaynaklık edecektir. Bu konuda daha önce çalışılmamış olması, çalışmanın orijinal nitelik taşıyor olması çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Ayrıca gramer çalışmalarında anlambilimsel çözümlemeler konusunda büyük eksiklik vardır.

Çalışmamızda öncelik fiillerinin yapısal özelliklerinin yanı sıra bu ***birleşik fiiller***in cümleye olan anlamsal katkısı, bu ***birleşik fiiller***in cümle içerisinde edatlarla oluşturdukları söz öbekleri ve meydana getirdikleri çeşitli söz kalıpları, bunların söze ve dile katkısı anlam zenginliği açısından incelenmiştir. Bu anlamda sadece yapısal çalışmalara değil anlambilimsel odaklı çalışmalara da öncülük edecektir.

Dilin canlı bir varlık olması, varlığını sürdürebilmesi için tarihsel süreç içinde değişiklik göstermesi demektir. Türk dili tarihi içinde ***ol-*** fiilinin aldığı değişik biçimler konumuzun dışındadır. Bu nedenle çalışmamız Modern Türkçe ile yani Cumhuriyet döneminden sonra yazılan edebî eserlerle sınırlıdır. Genel açıklamalar sırasında ***karmaşık fiiller***in tarihçesine değinilmiştir ancak incelenen örnekler Modern Türkiye Türkçesi ile sınırlandırılmıştır. Ayrıca Türkçenin lehçeleri

arasındaki zaman, anlam farkları konumuzun dışında olduğundan çalışmamızı Türkiye Türkçesi ile sınırlı tutmayı uygun gördük.

Çalışmada *–mIş ol-* ve *–mIş bulun-* yapısının özellikleri ve cümle içindeki işlevleri incelenmiştir. Bu yapılara ***karmaşık fiil*** adının verilmesi yaygın bir kullanımdır. ***Karmaşık fiiller***i, 1. Öncelik Filleri 2.***Alışkanlık Fiilleri*** 3. ***Niyet Fiilleri*** üç kategoriye ayırmak mümkündür. Bu sınıflandırmadaki son bir kategori olarak 4. ***Süreklilik Fiilleri*** tarafımızca eklenmesi önerilmektedir. Terim üretme sırasında işlevden yola çıkılması akılda kalıcı ve elverişli bir yöntemdir. Bu yapıların en çok ön plana çıkmış olan işlevinden yola çıkılarak oluşturulmuş bu adlandırmalara yine aynı yöntemle oluşturulmuş olan bir yenisini önermeyi uygun gördük.

Çalışmamızı bu kategorilerden örnek sayısı en fazla olan öncelik fiilleri olarak adlandırılan *–mIş ol-* ve *–mIş bulun-* yapısını derinlemesine incelemesi ile sınırlı tuttuk. Çünkü bu fiillerin cümlede kazandığı görevler ve cümleye anlamsal katkıları oldukça çeşitlidir.

Çalışmanın alana katkısını şu şekilde özetlemek mümkündür:

Öncelikle ***karmaşık fiiller*** konusuna bu alandaki terim sorununa dikkat çekmektedir. Bu birleşik yapıların adlandırılması ve incelenmesi konusunda orijinal nitelik taşır. Bu yapının ve bu yapıdaki diğer çekimlerin incelenmesi noktasında yapılacak diğer çalışmalara kaynaklık eder.

Karmaşık fiillerin ***zaman***, ***kip, kiplik*** ve görünüş değerlerinin bağlamda incelenmesi amacındaki çalışmalara örnek oluşturur.

Birleşik fiiller konusunun lise müfredatında işlenmesi doğrultusunda eksiklere dikkat çeker. ***Karmaşık fiiller*** konusunun müfredata eklenmesi noktasında kaynak niteliği taşır.

Bu çalışmada ***karmaşık fiiller***in yapısal özellikleri ve cümle içinde alabildiği çeşitli biçimler tespit edilmekle beraber bağlamda değerlendirilen çeşitli anlamsal inceliklere geniş çaplı yer verilmiştir.

–mIş ol-/ -bulun yapısının cümle içinde girdiği farklı biçimleri, aldığı çeşitli görevleri ayrıntılarıyla inceleyen, konuya anlambilimsel odaklı açıklama getiren kaynak yok denecek kadar azdır. Çalışmanın bölümlerinde ***fiiller*** üzerine anlambilimsel odaklı çalışmaların azlığına değinilmiştir. Çalışmamızda birçok örnek üzerinden yapmış olduğumuz detaylı anlamsal incelemelerin bu konudaki diğer çalışmalara öncülük edeceği kanısındayız.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretilmesi amacıyla hazırlanan kaynaklarda konumuz olan birleşik yapıların genellikle tek bir anlam özelliğine değinilmektedir. Bu birleşik yapıların onlarca farklı anlama gelebildiğini gösteren bu eser Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesi alanına da katkı sunacaktır.

Sonuç olarak öncelik fiilleri farklı açılardan baktıkça bize nice zenginlikler sunabilecek olan, hakkında nice araştırma konusuna açık, Türk dilinin esnekliğinin, kıvraklığının kanıtı olabilecek oldukça marifetli yapılardır. Bu çalışmanın daha nice araştırmalara ışık olacağı umudundayız.

https://www.babil.com/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri-kitabi-sibel-celikel

https://www.petakitap.com/kitap/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri-sibel-celikel-9786257680486

https://www.halkkitabevi.com/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri

https://www.sozcukitabevi.com/Kitap/sibel-celikel-turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri

https://www.nobelkitap.com/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri-514092.html

https://www.odakitap.com/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri-kitabi-sibel-celikel

https://www.ilknokta.com/sibel-celikel/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri.htm

https://www.kitap365.com/kitap/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri/408992

https://www.okuyanboga.com/turkiye-turkcesinde-oncelik-fiilleri-ve-islevleri

Atilla Bilgen

HAVANA KAZAN BİZ KEPÇE!

Nerede olduğumu anlamak amacıyla etrafıma bakındım. Havana'da, mutfağın hemen üstüne denk gelen bir otel odasında, oğlumla beraber olduğumu algılamam uzun sürmedi.

Havalandırma bacasının sizi içine çeken ve çektikçe sarmal koridorlarının duvarlarına çarpa çarpa sersemleten dayanılmaz gürültüsü eşliğinde uyumaya çalıştığımız gecenin sabahında, odanın penceresinden pervasızca içeriye sızan güneş ışıklarıyla gözlerimi zorlukla araladım. Nerede olduğumu anlamak amacıyla etrafıma bakındım. Havana'da, mutfağın hemen üstüne denk gelen bir otel odasında, oğlumla beraber olduğumu algılamam uzun sürmedi. Yataktan kalkmak içimden gelmediğinden başımdan aşağıya kayan yastığımı yerine koyup uykuma kaldığım yerden devam etmeye çabaladım. Göz kapaklarım, beynimden gelen emre koşulsuz uyarken, asi kulağım birden dikildi ve yan odadan gelen şifon sesine kafayı taktı. "Aldırma! İşi bitince ses kesilir." diye teskin ederken, muhtemelen temizlik yapan kadınların, havalandırma bacasının gürültüsünü aratmayan konuşma ve kahkahalarından irrite olup isyan bayrağını sonuna kadar açtı. Ufacık uzvuma söz geçirememenin çaresizliğiyle kollarımı iki yana açıp esneyerek yerimden kalktım ve olduğum yerde kalakaldım! Gece boyunca huzursuz uyumam yüzünden her tarafım tutulmuştu! Birkaç eksersiz hareketi yaparak kalça ve bacaklarımdaki ağrıyı en aza indirmeye çalışıp ilk adımımı attım, ancak devamını getiremedim. Bacaklarım fena halde uyuşmuştu. Yatağın kenarına oturdum, iki bacağımı ileriye uzatıp ellerimle aşağı yukarı masaj yaptım, ardından

adımlarımı banyoya yönelttim. Aynadan yansıyan dağılmış görüntüme sırıtarak klozetin kapağını açıp uzun uzun işedim, duşumu aldım, tıraşımı oldum ve yenilenmiş bir vaziyette odaya geri döndüm. Beklediğimin aksine oğlum uyanmıştı. Beni görünce "Bu odada bir gece daha kalmaya dayanamam "diye söylendi. Başımı sallayarak söylediklerini onayladığım sırada "Çözüm için ne öneriyorsun?" diye sordu. "O iş kolay! Resepsiyondaki Recep Abi'ye harika İspanyolcanla durumu izah edecek ve odamızı değiştireceksin." dedim.

"O zaman işimiz Allah'a kaldı desene!"

"Senden umutluyum! Halledersin bu işi."

"Neyi halledeceğim? Yerleri olsaydı zaten bu odayı vermezlerdi."

"Orası belli olmaz. Hem aç ayı yeni oda kapamaz! Önce ayaklan karnımızı doyuralım, sonra bir şekilde hallederiz."

Duvarları açık su yeşili olan yemek salonu küçüktü. Sol tarafında terasa açılan beyaz bir kapı, ortasında yiyeceklerin bulunduğu "L" biçiminde bir masa, masanın hemen yanında mutfağa açılan iki kanatlı çarpma kapı bulunmaktaydı. Tabaklarımızı almadan önce masanın önünde durup taze sıkılmış meyve suyu, meyve, ekmek, kahve, çay, yumurta ve peynirden ibaret standart Küba kahvaltısını inceledik. Bir parça peynir alıp ağzıma attım, Bir Ezine değilse de idare ederdi, zaten özel sektör olmadığından ülkenin neresine giderseniz gidin hep aynı peynir karşımıza çıkıyordu. Umduğumu değil bulduğumla yetinecektim, buna karşın ananas; hiçbir yerde olmadığı kadar lezzetli, papaya; dünyaya bu topraklardan yayılmanın gururuyla son derece tatlıydı. Bir tabak aldım, içini meyve ile doldurup bardağıma guava suyu koydum. Oğlum hala ne yiyeceğine karar veremediğinden boş gözlerle masaya bakıyordu. Onu kendi

haline bırakıp terasa giderken çift kanatlı mutfak kapısı açıldı ve Kübalı bir bayan garson dışarı çıktı. Terasta deniz manzaralı bir masaya oturduğumda oğlum garsonla bir şeyler konuşuyordu. Otel eski ve bakımsız olmasına karşın konumu güzeldi. Dalga sesleri esliğinde meyveleri mideme yollarken oğlum yüzünde anlamsız bir mutlulukla karşıma oturdu.

"Sabah sabah ne sırıtıyorsun?" diye sordum.

"Bence karnını fazla doyurma, sana bir sürprizim var."

"Hayırdır?" diye sormama rağmen yanıt vermedi. Bir süre sonra Kübalı bayan garson "Olaa" diyerek yanımıza geldi ve elindeki tabakları masamıza bıraktı. Omletin mis gibi kokusunu içime çekerken "Gracias" dedim. Kalçalarını ritmik bir şekilde sallayarak yanımızdan uzaklaşırken oğluma "Bu nereden çıktı?" diye sordum.

"Başka bir şey yok mu diye sordum, omlet var dedi, yapar mısın dedim elbette dedi, haydi yapsana dedim ve sonuç masada!"

"Tüm bunları o dandik İspanyolcanla mı hallettin? Eğer böyleyse oda işi çantada keklik!"

Bugün boş günümüzdü, amacımız Havana'ya dalmak, kaybola kaybola şehri tavaf etmekti. Ancak bir rota belirlememiştik. Karnımız doyunca göz ucuyla rehbere bakındım, arkamızda oturduğunu görünce yanına gittim ve deneyimlerinden yararlanmak istediğimi söyledim. "Sabah sabah nereden çıktın?" dercesine bıkkın bir edayla baktı, ardından "Gezilecek her yeri gezdirdim, kafanıza göre takılın." dedi. Bu kadar doyurucu bir bilgi verdiği için en derin saygılarımı sundum, ardından "Bari kaliteli puroyu nereden alabileceğimizi söyleyin" dedim. Bu sorumu duyunca gözleri nedense parladı ve "Neden ayakta duruyordun, otursana." dedi. Bana söylemiş olamazdı! Etrafıma bakındım, çevremizde ne güzel bir kadın vardı ne de başka kimse. "Rehberden gelen bu yakınlık hayra alamet olamaz!" diye düşünsem de, yapacak bir işim olmadığından sandalye çekip karşısına oturdum. Sevgi dolu bakışlarını üzerime dikip "Hiç meraklanmayın. O iş bende! " dedi. Şaşırmıştım. "Nasıl yani?" diye sordum.

"Gezdiğiniz zaman göreceğiniz gibi devletin işlettiği yerler var, ama oralardan almanı tavsiye etmem, zira çok pahalılar. Yanınıza yaklaşıp kendilerini cohiba fabrikasında çalışıyorum diye tanıtanlardan ise aman uzak durun. Fiyatları uygun olsa da sattıkları purolar sahtedir."

"Ne yapacağız bu durumda? Almayacak mıyız?"

"Küba'ya gelip de puro almamak olur mu hiç? En uygun fiyata gerçek cohibaları ben size ayarlayacağım."

"Ne zaman?"

"En kısa zamanda. Siz rahat olun ve benden haber bekleyin."

Gominist olduğundan şüphelendiğim Rehber meğerse sıkı bir kapitalistmiş! Bu gerçeği algılayınca oturduğum sandalyeye yayıldım ve "Madem sen ayarlamadan puroya kavuşamayacağım o zaman bir sigara ver de sabah keyfi yapayım." dedim. Masanın üzerindeki paketi uzatırken kaç kutu puroya ihtiyacım olduğunu sordu.

"Buraya geldiğimi duyan eş dost hep puro istedi. Haliyle onlara alacağım, tabi ki kendime de."

Bu sözlerimi duyunca gözleri daha da parladı. Otlandığım sigaradan ilk nefesi çekerken yağlı müşteri bulmanın mutluluğuyla önündeki dosyadan bir kâğıt çıkarttı ve az evvel sakındığı bilgileri bu sefer ben istemeden anlatmaya koyuldu.

"Şimdi madem tek başınıza gidiyorsunuz bazı temel bilgileri öğrenmeniz lazım. Havana üç bölgeden ibarettir. Bunlardan ilki Central Bölge'dir. Burada görülecek neresi var diye soracak olursan Capitol Binası derim, Devrim Müzesi derim. Ha bir de Güzel Sanatlar Müzesi var. Sanatla ilgiliyseniz bence gezin. İkinci bölge ise şehrin modern bölgesi olarak tanımlanan Vedado olup gezilecek tek yeri geçen gün gittiğimiz Devrim Meydanı'dır. Orayı nasıl olsa gördüğünüzden es geçin. Şehrin asıl kalbi, Eski Şehir olarak bilinen La Habana Vieja'dır. Central Bölge ile burayı Prado Bulvarı denilen büyük bir cadde ayırır. Bu bulvarı geçince şehrin ritmi birden değişir. Gerçi Habana Vieja'yı da size ilk gün gezdirmiştim."

"Madem her yeri gördük, kırıp bacaklarımızı oturalım otelimizde."

Koca bir kahkaha attı, ardından "O kadar da değil canım! Her yeri üstün körü gördünüz. Eski Şehri ayrıntılı bir şekilde gezmek gerek, zira en önemli tarihi eserler bu bölgededir. Her ne kadar biraz bakımsız olsalar da, UNESCO tarafından Dünya Kültür Mirası Listesine dâhil edilerek koruma altına alınmışlardır. Bu bölgede Plaza De La Catederal, Plaza De Armas, Plaza Vieja ve Plaza De San Fransisco olmak üzere dört meydan vardır. Bunların hepsi birbirine çok yakındır. Size önerim atlayın buradan bir taksiye ve direkt Katedral Meydanına gidin ve geziye oradan başlayın. Otelin önündeki taksiler on beş cuc isterler, mecburen vereceksiniz, zira alternatifleri yok, ancak dönerken pazarlık yaparsanız en fazla on cuc ödersiniz. Taksiler sizi Malecon denilen yedi kilometre uzunluğundaki sahil yolundan götürecektir. Oradan geçerken "Aman işte deniz kenarıymış!" diye düşünmeyin, Burası Havanalı gençler için önemli bir sosyalleşme noktasıdır. Özellikle akşamları ya da gün batımı saatlerinde grup halinde otururlar, müzik eşliğinde dans ederler. Üstelik sahil şeridi boyunca Hotel Nacional, Sovyet Rusya döneminde yapılan dev binaları da görebilirsiniz."

"Geçen gün gösterdiğiniz dünyanın en iyi mojitonun yapıldığı bar, Katedral Meydanı'na yakın mı? Gitmişken oraya uğrayalım diyoruz. Rahat bulabilir miyiz?"

"Kesinlikle. Katedral'den sağ yapın, sonra sola dönüp dümdüz yürüyün, ilk sokaktan…"

Trene bakar gibi baktığımı görünce sözüne devam etmeyi bırakıp önündeki dosyasından bir harita çıkardı, taksiden ineceğimiz noktayı ve barın olduğu yeri işaretledi, ardından "Artık eşek değilsin ya bulursun!" dercesine yüzüme bakıp haritayı uzattı. Teşekkür edip yanından ayrılınca doğruca Recep Abi'nin yanına gittik. Oğlum kırık dökük İspanyolcasıyla derdimizi anlatırken ben bir adım geride durup çakma mafya liderleri gibi kaşlarımı çattım ve adamın yüzüne dik dik baktım. Umduğumuzun aksine itiraz

etmeden isteğimize olumlu yanıt verdi. Dışarı çıkacağımızı öğrenince, acele etmemize gerek olmadığını, akşam dönünce taşınabileceğimizi söyledi.. "Bundan iyisi Havana'da mojito!" diyerek otelin önüne çıktık, karşımıza çıkan ilk taksiye binip kırk yıllık Havanalılar gibi "Plaza De La Catedral biladel!" dedik.

Ulaştığımız meydanın Havana'nın en turistik noktalarından biri olduğu etrafı seyreden, fotoğraf çeken, dolaşan, sere serpe kaldırımlara oturan insan kalabalığından belliydi. Sağımızdan solumuzdan geçen kafileleri gezdiren rehberlerin anlattıklarından duyduğumuz kadarıyla bir zamanlar bataklık olduğundan Bataklık Meydanı diye anılırmış. Sonrasında yapılan ıslah çalışmalarıyla kurutulmuş ve bin yedi yüzlü yıllarda buraya bir katedral yapılınca adı Katedral Meydanı olmuş. Katedralin yapıldığını gören İspanyol zenginleri "Ulan burası ileride çok değerlenecek!" diye düşünerek arsaları ucuza kapatıp konaklarını burada yapmışlar! Meydanın güneyinde bulunan kare tabanlı, ön cephesi barok tarzda inşa edilmiş Catedral de San Cristóbal De La Habana gerçekten görkemliydi. Ama en ilginç noktası asimetrik çan kuleleriydi. İngiliz turistlere rehberlik yapan adamın anlattığına göre; Küba'daki on bir katedralden biriymiş ve içinde bir zamanlar Kristof Kolomb'un kemikleri saklanıyormuş, ancak bin sekiz yüzlü yılların sonuna doğru külleri Sevilla Katedrali'ne nakledilmiş. Rehber soluklanmak için durduğunda, grubun içinde ayrık otu gibi sırıttığımızı fark etti! Ayrık otlarından kurtulmak olanaksız olduğundan umursamadı ve. Kübalıların sanılanın aksine sadece yüzde yirmi beşlik bir bölümün ateist olduğunu, yüzde altmışının Katolik, geri kalanın ise, bir nevi Vudu dini olan Santeria'ya inandıklarından bahsetti. Oğlumun sorgulayan bakışlarını görünce olayı bilimsel olarak açıkladım: "Canım filmlerde bolca gördüğün kara büyü var ya, işte ondan bahsediyor!" Rehberin söylediğine göre devrimden sonra ne din yasaklanmış ne de ibadethaneler kapatılmış, ancak insanların dinle ilişkileri bir şekilde kopmuş. Bu dönemde Fidel'in "Aklımla çözemediğim

şeylere inanmam, buna rağmen hiçbir kiliseyi kapatmadık, ama rahipler Amerika'ya kaçtılar!" dediği söylenir. Hal böyle olunca kiliseler aktifliklerini yitirmiş, halk katedrallere görkemli mimari eser gözüyle bakmaya başlamış. İki bin on altı yılında Papa'nın ziyaretinden sonra ayıp olmasın diye restore etmeye başlamışlar. Kübalıların kiliseyle işlerinin olmadığı, sokaklarda duyulmayan çan seslerinden zaten belliydi!

İngiliz turist kafilesi ilerleyince tabi ki peşlerini bırakmadık. Katedralin karşısındaki barok tarzda yapılmış bir binanın önünde durunca, "Ulan bunların bir bildikleri vardır!" diyerek kulak kabarttık. Yanında palmiyeler yükselen binanın adı Museo De Arte Colanial'mış ve içinde on yedinci yüzyıla ait mobilyalar bulunuyormuş. Ama asıl güzelliği koridorundaki kırmızı mermer zeminmiş. Oradan hep birlikte katedralin sağ bölümünde bulunan ve on sekizinci yüzyılın zenginlerinden Lombillo'nun yaptırdığı, bir zamanlar postane olarak kullanılan, günümüzde ise Pedagoji Müzesi olan konağı görmeye gittik. Güzeldi ama artık konak görmekten sıkılmıştık. Dikkatimizi müzeden ayırıp etrafımıza bakındık. Meydanın güzelliğini mojitolarını içerek çıkaran insanların oturduğu kafeyi fark edince gruptan ayrılıp oraya yöneldik. El Patito adlı açık hava kafesinin sağında solunda ellerinde purolar, üzerlerinde yöresel kıyafetlerle salına salına dolanan teyzeler vardı. Bazıları ise kaldırımlara oturmuş ellerindeki purolarla gelen geçene gülümsüyorlardı. Bunlar, her Havana gezisine çıkan insanoğlunun, sanal ortamda paylaştıkları puro içen teyzelerdi ve onlarla fotoğraf çektirmenin bedeli en az bir dolardı. Teyzeleri kendi hallerine bırakıp katedralin güneyine saptık ve kendimizi bünyesinde sömürge döneminden kalma konaklar ve bir sanat galerisinin bulunduğu çıkmaz bir sokakta bulduk. Göz ucuyla etrafımıza söyle bir bakıp gerisin geriye döndük ve bu sefer katedralin yan sokağına saptık. Yaklaşık elli metre ilerleyince inanılmaz bir kalabalıkla karşılaştık. İnsanlar sokağın ortasına yığılmışlardı. "Bedava ne dağıtılıyor acaba?" diye düşünüp hızlı adımlarla oraya ilerleyince karşımıza, Ernest Hemingway'in favori barı La Bodquita Del Medio çıktı. Rivayete göre dünyanın en iyi mojitosu burada yapılıyormuş. Burayı kolay bulmak bizi hem şaşırtmış, hem de güvenimizi artırmıştı. "Sabahın on birinde mojito mu içilir? Sonra uğrarız." diyerek yolumuza devam ettik. Bir sokak sonra sola dönünce barlar, sanat galerileri, mağazalar, el işi yapan butik dükkânlar, kitapçılar, müzeler, eski eczaneler ve güzel bir mimariye sahip evlerle dolu kalabalık bir caddede kendimizi bulduk. Tabeladan okuduğumuza göre adı Obispo Caddesiydi ve araç trafiğine kapalıydı. Rehberin verdiği haritayı çıkarıp nerede olduğumuzu inceleyince farkında olmadan Armas Meydanı'na ulaştığımızı gördük. Darısı diğer meydanlara diyerek cadde boyunca ilerledik. Bir süre sonra karşımıza Ernest Hemingway'ın kaldığı Hotel Ambos Mumdos çıktı ve tereddüt etmeden içeriye girdik.

Yazar burası için "Yazı yazmak için güzel bir yer" dermiş. Kaldığı birkaç yıl içinde "Çanlar Kimin İçin Çalıyor" kitabının bir bölümünü bu otelde kaleme almış. Asansöre binerek dördüncü katta çıktık ve bir zamanlar konakladığı, günümüzde müze haline getirilmiş beş yüz on bir numaralı odasına gittik. İki cuc karşılığında gezilebiliyormuş, ancak tadilatta olduğundan ne daktilosunun tuşlarına dokunup ilham alabildik ne de odanın bir duvarında asılı olan Kübalı genç sevgilisinin resmini görebildik. Odasının dış duvarında Ernest'in madenden yapılmış rölyef bir portresi asılıydı. Karşısına geçtim ve "Üstat yazmak için ne öneriyorsun?" diye sordum.

"Sarhoşken yaz, ayıkken düzelt!"

"Emrin olur üstat!"

Dediğini yerine getirmek üzere vakit kaybetmeden beşinci kattaki terasa çıktık. Manzarası büyüleyici, ortamı son derece sıcaktı. Her barda olduğu gibi burada da Latin müziği çalan bir orkestra vardı ve insanlar Havana'yı tepeden seyrederek kahve veya içkilerini yudumluyorlardı. Bir masaya oturup mojitolarımızı söyledik. Kokteylimizi içerken

bir yandan salsa yapanları seyrettik, bir yandan da Havana'ya tepeden baktık. İçkimiz bitti ama müzik bitmedi. Kalkmak istemediğimizden garsonu çağırıp menüyü istedik. Yemeklerin isimleri yazarın "İhtiyar Balıkçı" romanından esinlenmişti. İhtiyar Balıkçı çorbasının yanına iki kişilik İhtiyar Balıkçı pizzası söyleyip birer mojito daha istedik.

Yemeklerimiz geldiğinde Lacoste marka kazagını omzuna bağlayan Abi ve karısı Louis Vuitton çantalı Abla mekâna teşrif ettiler. Böylesine elit bir mekâna yalnızca kendilerinin ulaşabileceğine o denli inanmışlardı ki, bizi görünce yüzlerindeki gülümseme donuklaştı, uzak bir masaya oturup içkilerini söylediler. İnadına kadehimi onlara doğru kaldırdım ve sırıtarak selamladım. Mojito ve Latin müziği eşliğinde yemeklerimizi yedik, ayağa kalkıp Havana'yı bir kez daha seyrettik ve hesabı ödeyip aşağıya indik. Otelin zemin katındaki lobinin iki büyük duvarı yazara ait fotoğraflarla donatılmıştı. Oradaki kanepeye oturup başımı dostum Ernest'e çevirip iki mojitonun yazmak için yeterli olup olmayacağını sordum. Bakışları "Yetmez!" der gibiydi. "O zaman durmak yok, mojitoya devam!" dedim, ardından onunla poz poz fotoğraf çektirip dışarı çıktık.

Ambos Mumdos'un arkasına denk gelen ve rengi limon sarısı olan bina dikkatimizi çekince "Acep bu ne ola?" diyerek arka caddeye geçtik ve çeşitli bitkilerle süslenmiş avlusuna davetsizce daldık. İçerisi turist kafileleriyle doluydu, yine aralarına karışıp rehberlerini dinledik. On yedinci yüzyılda yapılmış olan bu aristokratik konağın sahibi, yetim kızları sokaktan kurtarıp buraya getiriyor ve bakımlarını üstleniyormuş. Bu nedenle konak ve içinde bulunduğumuz cadde, hayır işleri anlamına gelen Casa de la Obra Pia diye anılıyormuş. Ölümünden sonra, yetimler için bağış toplayan bir merkez olarak kullanılmaya devam etmiş. İleride hiçbir işime yaramayacak olan bu gereksiz bilgiyi zihnime kazımaya fırsat bulmadan, karşımızdaki tarihi konağın Casa de África olduğunu, içinde Afrika ülkelerinden getirilen objelerin ve Afrika-Küba tarzı bir din olan Santeria ile ilgili eşyaların sergilendiğini öğrendim. Buradan kanal istikametine gittiğimizde ise Küba paralarının sergilendiği bir müze, ters istikamette ise Müslümanların tek ibadet mekânı olan Casa de los Arabes'i göreceğimizi söyledi. Bu bilgileri hazmetmeden sözü Armas Meydanı'na getirip tarihçesini anlattı. Söylediğine göre kuruluşu bin beş yüzlü yıllara dayandığından şehrin en eski meydanıymış. Sömürge döneminde askeri geçitler burada yapıldığından diğer bir adı Silahlar Meydanı'ymış. Meydanın ortasında; Royal Palm ağaçlarının ve milli kahramanları Carlos Manuel de Céspedes'in heykelinin bulunduğu bulunan park, onun etrafında da tarihi binalar varmış. Park, şehirde internete bağlanabilen nadir yerlerden birisiymiş ve burada pazar günleri hariç her gün eski kitapların, plakların satıldığı bitpazarı tarzında bir pazar kurulurmuş. Kübalıların ucuz kitap almak için buraya çok ilgi gösterdiğini duyunca oğluma dönüp "Demek ki neymiş, Küba'da cehalet yasakmış!" dedim.

7'den 70'e tüm çocuklara

Lunapark

Ali Murat ERKORKMAZ
Arjin SİRKECİ
Aslı ALPER
Atilla BİLGEN
Bige Öykü ADIGÜZEL
Elvan ADIGÜZEL
Ersin BURAK
Furkan DOYGUN
Gülen GÖÇEN
Gülhan D. SEVİNÇ
İlhami KÜÇÜK
Mehmet BUĞRA
Mehmet DAL
Mehmet Kaan SEVİNÇ
Mesut EKENER
Miyase UYGUN
Murat YAPICIER
Nevra ÇELİKEL
Sibel ÇELİKEL
Utku Deniz SİRKECİ
Zeynep Azra KÜÇÜK

7'den 70'e Lunapark aylık çocuk dergisi; e-dergi formatıyla, internet mecraları üzerinden çocuklara ve çocuk dergisi sevenlere ulaştırılıyor. 7'den 70'e ibaresine takılmayın, 80 yaşındakiler de okuyabilirler :)

Tamamen gönüllülük çerçevesinde başlayan ve devam eden Lunapark; Benim, senin, onun, hepimizin çocuk dergisi. Takip edip okumanın yanı sıra yazılarıyla, çizimleriyle dergiye omuz vermek isteyen, eli kalem tutan, dudağında çalacak ıslığı olan, çocukları ve çocuk dergilerini seven her arkadaşımıza açık Lunapark'ın sayfaları. Dergide yer almasını istediğiniz çalışmalarınızı, eleştiri ve önerilerinizi: lunaparkeposta@gmail.com adresinden ulaştırabilirsiniz.

Ayrıca, küçük kardeşlerimizin yazı, resim, fotoğraf, şiir ve hikaye türü çalışmalarını da beklediğimizi özellikle belirtelim.

Lunapark, Haziran ayında yayınlanan 10. sayısı ile, yine baştanbaşa renkli, eğlenceli ve dopdolu. Dergiyi okuduktan sonra sevdiklerinizle paylaşmayı da ihmal etmeyin lütfen.

Sevgiyle kalın, Lunapark'ta kalın...

https://lunaparkcocukdergisi.blogspot.com

İNTİKAMIN İKİ YÜZÜ

BÖLÜM 3

Kahrolası iki kurşunda beni öldüremedi ama biri biyonik koluma çarptı ve onu çalışmaz hale getirdi, diğeri ise sağ elmacık kemiğime sıyırarak geçti.

Vardığımda saat 16:51 idi sağanak yağmur yağıyordu apartmana girdim, bana verdiği bilgiye göre 5. katta koridorun sonunda bir daire idi. Katları çıktım ve koridorun sonuna gittim, bahsettiği dairenin kapısında durdum, iki kez çaldım, kimse açmadı, iki kez daha çaldım ve:

-KİMSE VAR MI !?

Şeklinde bağırdım, ancak yine herhangi bir tepki yoktu, tam kapıyı kırsam mı diye düşünürken koridorun başında, gölgede kaldığı için yüzü ve üst gövdesinin bir kısmı görünmeyen, fötr şapkalı, uzun paltolu, deri eldivenli, ellerinde market poşeti olan bir adam merdivenlerden çıkıp koridorun başında belirdi ve beni görünce yürümeyi bırakıp birkaç saniyeliğine bana baktı, yoluna devam eder gibi yapmasının hemen ardından cebinden silahını çıkardı ve daha tepki veremeden iki el ateş etti !!!

Kahrolası iki kurşunda beni öldüremedi ama biri biyonik koluma çarptı ve onu çalışmaz hale getirdi, diğeri ise sağ elmacık kemiğime sıyırarak geçti.

Ardından kaçmaya başladı, ben de onu kovalamaya başladım, merdivenlerden üst kata gitmişti, peşinden ayrılmıyordum, en üst katın üç kat aşağısında bir daireye girdi ve pencereden binanın havalandırma borularına atladı, ardından çatıya doğru tırmanmaya başladı, ben de merdivenlere dönüp çatıya çıktım ve onunla tekrar birbirimize baktık ve silahımı çektim:

-Hemen teslim ol! Artık kaçabileceğin bir yer yok! Her şey bitti!

ホテル

Dememin hemen ardından koşmaya başladı ve camdan yapılma karşı binaya atladı, on dördüncü kata girdi, bunu nasıl yapabilirdi ?!

Aradan bir ana yol geçiyordu fakat fazla zamanım yoktu. En arkaya kadar gerindim ve karşı binaya atladım, çok sert ve acı dolu bir düşüştü. Dokuzuncu kata girdim ve SİKTİR !!

Biyonik kolum kopmuştu ancak bunu düşünücek zamanım yoktu. Bütün gücümle koşmaya başladım, o arada fark ettim ki sağ bacağıma cam saplanmıştı, kan damlatıyordum, bir yandan koşmaya çalışıyordum. Sonunda zemin kata vardım ve dışarı çıktım. Sağa sola bakındım ancak onu göremiyordum. Etraf çok kalabalıktı, yağmur daha da hızlanmıştı, damlaların sesi tüm sesleri bastırıyordu, bacağımdan akan kan yağmur suyuna karışıp kanalizasyona akıyordu. Dizlerimin üstüne çöktüm, ardından ekipleri aradım, sonra da kolumu almak için binaya geri döndüm, alıp çıktım.

Asıl geldiğim apartmana geri döndüm, tekrar 5.kattaki koridorun sonundaki odaya döndüm, ekip gelmişti, ardından Keith'i gördüm, bana şok içinde bakıyordu:

- Aman tanrım! Dostum, hiç iyi durumda değilsin, hemen bir doktora gitmelisin! dedi ve ardından ekiplere:

-Doktor çağırın! 'diye bağırdı.

Çok zaman geçmeden doktor geldi ve bacağımla ilgilendi. Hastaneye ne zaman gelirsem o zaman kolumla ilgileneceğini söyledi.

Ayağa kalktım ve Keith'in yanına gittim:

- Hey baksana dostum! Ne zaman kardeşine ihtiyacım olsa yanımda olmuyor, o nerede ?

- Aah! O aptalın merkezde işleri vardı ve gelmedi sonra uğrayacağını söyledi.

Gülüştük ve olay yerini incelemeye koyuldum.

Daireyi incelemeye başladım, bir masanın üstü merkezi beyin entegreleri ile doluydu, hepsi özel, eşsiz, el üretimi idi. Uzaktan kontrol için tasarlanmıştı, bu da komiserin androidi nin uzaktan kontrol edildiği ihtimalini güçlendiriyordu ancak nasıl bu kadar kusursuz bir şekilde fark ettirmeden ona takmıştı? Nasıl o kadar yaklaşmıştı? Burada iki ihtimal doğuyordu: ya görünmez olabilen biriydi ya da kimsenin şüphe etmeyeceği biriydi. Bu yüzden hiç dikkat çekmeden yanına gelebilirdi.

İkinci ihtimal beni fazlasıyla korkutuyordu, odayı taramaya devam ettim, bir dolap vardı, büyük siyah bir dolap... Açtım içerisinde bir sürü silah ve kesici delici alet vardı, o anda ekipten biri diğer odadan bana seslendi:

- Şey patron, bunu görmelisin.

Hemen diğer odaya gittim, kocaman bir pano vardı ve orada öldürülen herkesin fotoğraflarının yanlarına ok çıkartılıp ucuna notlar yazılmıştı, üzerinde sıfatlar yazılıydı: komiserin fotoğrafının üstünde "sahtekar", lezbiyen çiftin üstünde "fahişe", Yusuf'un üstünde "baş belası", androidin üstünde ise "kaçak" yazıyordu.

Androidinki nin yanında bir otel fotoğrafı vardı, onu panodan koparttım ve etrafına baktım arkasında bir oda numarası vardı, bu bir ipucu olabilirdi, bana bir şeyler verebilirdi ancak o otelin nerede olduğunu bilmiyordum. Otelin yerini tespit etmeleri için incelenmek üzere merkeze gönderdim. Bu sefer bizzat Keith'in ilgilenmesini istedim ve hastaneye gitmek için oradan çıktım.

Yaklaşık elli dakika sonra hastaneye vardım ve yeni kol takılması için doktor ile görüştüm doktor mk-6 yı takmasının dört saat süreceğini fakat çok özelliği olduğunu söyledi, ben ise o kadar zamanımın olmadığını, en hızlı hangisinin takıldığını sordum o da mk-2 model kolun bir buçuk saate takıldığını ancak sadece bıçakları olduğunu söyledi. Aslında böyle bir durumda mk-6 tercih ederdim ama zamanım olmadığı için mk-2 takmalarını söyledim doktor yarım saate başlayacaklarını söyledi ve bana oda numaramı ve hazırlanmam için gitmemi söyledi. Ben de gittim, üstümü değiştim ve yatağa yattım, o sırada mesajlarıma bakıyordum. Keith o fotoğraftaki otelin yerini bulmuş ve bana adresi atmıştı, mülteci mahallesindeydi, ameliyattan sonra oraya gidecektim, doktor geldi ve ameliyat için beni bayıltacağını bunun için bir iğne yapması gerektiğini söyledi, ben de "tamam" der gibi kafamı aşağı yukarı salladım ve doktor bana üçten geriye saymamı söyledi:

- Üç, iki, bii .....

Uyandığımda sabah olmuştu,

doktor başımda verilerime bakıyordu ve birden fırladım:

-Nn-n noldu bana? Saat kaç ?!

- Sakin olun, ameliyatınız beklediğimizden zor ve ağır geçti ancak şu an gayet iyisiniz.

-Saat kaç ?

-11:23

Yeni koluma baktım, tüm hareket fonksiyonlarını test ettim, bıçağını açıp kapadım ardından doktor:

- Kolunuz sorunsuz çalışıyor, değerleriniz de gayet iyi, istediğiniz zaman taburcu olabilirsiniz.

Dedi ve beni odamda yalnız bıraktı, ameliyat bana çok fazla vakit kaybettirmiş olsa da yapacak bir şey yoktu, toparlanıp işime dönmeliydim. Ayağa kalktım, dolaptan kıyafetlerimi alıp giyindim, silahımı kılıfına koydum ve odadan çıktım.

Acil girişinde çok fazla gürültü vardı, koşarak oraya gittim. Bir de ne göreyim! Keith sedyede ağzı burnu dağılmış bir halde içeri girdi ve gelir gelmez doktor onu ameliyata aldı Criss!e ne olduğunu sordum. O da bana:

- Her sabah olduğu gibi onu evinden almaya gittim, birkaç kez aradım ancak aramalarıma cevap vermedi, dairesine çıktım, kapıyı bir iki kere çaldım ancak herhangi bir tepki ses veya benzeri bir şey yoktu, hal böyle olunca kapıyı kırarak içeri girdim ve odanın ortasındaki halının üstünde zar zor nefes alır bir halde baygın bir şekilde yatıyordu. Hemen hastaneyi aradım ve işte buradayız.

Tam ben bir şey söyleyecek iken doktor geldi ve Keith'in durumu hakkında konuşmak istedi:

- Korkarım Keith komaya girmiş ve ne zaman uyanacağı konusunda şimdilik bir fikrimiz yok, durumunu stabil olduktan sonra MR ve tomografi çekip bakacağız.

- Peki bu nasıl olmuş?

- Muhtemelen bunu yapan kişi daha ilk vuruştan onu sersemletmiş, yere düşmesini sağlamış, yerde ona vurmaya devam etmiş, kesici ve delici bir alet kullanmamış.

Artık daha fazla insan zarar görmeden katili bulmalıydım. Bunu muhtemelen aradığımız cani orospu çocuğu yapmıştı çünkü Keith de cinayet ile ilgilenen dedektiflerden biriydi. Bu iş giderek çirkinleşiyordu.

Aslında hemen otele gitmek istiyordum, adresi Keith dün akşam atmıştı, otel mülteci mahallesindeydi ve on yıl önce terk edilmişti. Otele gitmeden önce Keith'in evine araştırma yapmaya gittim.

İçeri girdim, etrafı defalarca taradım, sadece Keith'in nerede yattığını ve nerede dövüldüğünü anlayabilmiştim ancak nasıl girdiği ya da boğuşulduğuna dair bir iz yoktu. Arkamı döndüm, giriş kapısına baktım ve taradım, evet kırık vardı ama bunu analiz ettikten sonra sabah Criss'in haber alamayınca girmek için kırdıklarıydı. Ardından girebileceği bütün delikleri taradım ve yine hiçbir zorlama izi yoktu. Bu beni korkutuyordu çünkü Keith'in tanıdığı, güvendiği biri olabilirdi, hemen apartmanın güvenlik kamerası kayıtlarını incelemeye gittim ve kahretsin ! Kameralar hacklenmişti, Keith'in eve gelişinin iki saat sonrasından sabah dokuza kadar kameralar devre dışı kalmıştı ancak o iki saate bir şey gördüm, sevgilisi onu ziyarete gelmişti otelden sonra ilk işim ona gitmekti.

Apartmandan çıktım, arabama bindim, fotoğraftaki terk edilmiş otele gitmek için mülteci mahallesine yola koyuldum ve otuz altı dakika sonra oraya vardım.

Arabadan indim, önce silahımı ardından bulduğumuz fotoğrafı dijital kopyasına bakarak kontrol ettim ve evet orası burasıydı, fotoğrafın arkasında 19-D yazıyordu.

Etraftaki herkes bana korku dolu gözlerle bakıyordu, bu bakışların eşliğinde otele girdim. Silahımı hazır pozisyona aldım, yavaş yavaş katları çıktım, en sonunda odaya gelmiştim, derin bir nefes alıp verdim, ardından kapıyı kırarak içeri girdim ve komiseri öldüren androidi gördüm, tam bana silah çekmek üzereydi ki ona üç el ateş ettim, isabet eder etmez yere yığıldı, iki karın boşluğuna ve bir tane de göğsünün sağına isabet etmişti. Onu yerden kaldırdım ve pencerenin önündeki sandalyeye oturtup kelepçeledim. Ona silahımı doğrultum, sorgulamaya başladım:

-Komiseri neden öldürdün?

- O aşağılık herifi öldürdüğüm için ne kadar

mutluyum bilemezsin.

Söylerken gözleri sarı idi ama verilen tarife göre mavi olması gerekiyordu bu dikkatimi çekti, söylediğine cevap olarak:

-Ah elimde olduğun için ne kadar mutluyum, bilemezsin !

diye bağırdıktan sonra cebimden elektroşok cihazı çıkardım ve iki kez onu şokladım, üzerinden çok geçmeden gözleri maviye döndü ve suratındaki nefret ifadesi silindi, artık şaşkın ve çaresiz bakışlarla bana bakıyordu:

-Sana bunu kim yaptırdı, söyle bana !

- İi-ii ismini bilmiyorum

demesinin ardından biri onu alnının ortasından vurdu. Hemen pencereden dışarı baktım ve karşı çatıdaki sniperı kalkıp giderken gördüm, ardından androide döndüm. Bütün devreleri kapanmadan son sözünü söylemişti: "univer st. no; 22 daire ; 14" deyip hayatını kaybetti. Ben de hemen koşarak dışarı çıktım fakat çoktan gitmişti. Ekipleri aradım ve buraya gelmelerini söyledim, ardından Criss'i aradım:

-Hey dostum!

- Evet ?

- Androidi buldum ve sorguya çektim "univer st. no;22 daire;14" şeklinde bir adres söyledi oraya hemen gidiyorum, yerime burayı gelip araştırır mısın?

- Elbette dostum ama lütfen dikkatli ol. Birinin daha cesedini yerden kazımaya sinirim dayanmayacak.

-Merak etme dostum, desteğe ihtiyacım olursa seni arayacağım, sonra görüşürüz.

dedim ve telefonu kapattım arabaya binip hemen yola koyuldum, yaklaşık bir saat yirmi altı dakika sonra oraya vardım, arabadan indim, koşarak katları çıktım ve kapının önüne geldim.

Kapıyı üç kez çaldım ardından:

- Aç kapıyı polis !!

fakat herhangi bir hareket olmadı, kapıyı kırarak içeri girdim, önce bütün evi gezdim ardından araştırmaya başladım, bir günlük buldum, okumaya başladım.

Olamaz bu olamaz, günlük Criss'in günlüğü idi! Hemen günlüğü alıp çıkışa yöneldim ama çıkış kapısının önünde Criss bana silahını doğrultmuş halde duruyordu. Onu görür görmez bana üç el ateş etti, ilk kurşun karaciğerime gelmişti, ikinci kurşun silahıma gelmişti ve kullanılmaz hale getirmişti, üçüncü ve son kurşun ise kalbime gelmişti.

Odanın ortasında dizlerimin üstüne düştüm ve Criss'e diyebildiğim tek şey:

-Nn-n neden? Tüm bunları neden yaptın?

- Neden mi ? Isaac bu kadar kör olamazsın !!!

- Isaac, polis teşkilatı uyuşturucu ticaretine komisyon karşılığı göz yumuyordu, gazetecilere para karşılığında cinayetlerin detaylarını ve olay yerlerini satıyorlar, politikacılar için sağladıkları adaleti halk için sağlamıyorlardı. O orospu çocuğu komisere ne demeli? Her pazartesi uyuşturucu baronları ile kart oynuyor ve nerede uyuşturucu ticareti gerçekleştirmesi gerektiklerini polisin olmayacağı yerleri gösteriyordu, karşılığında ise satılan her gram başına komisyon alıyordu O lezbiyen çifte ne demeli? Neden komiserlerin üst katında oturuyorlar sence?!! Onlar lezbiyen bile değildi, onların ikisi de komiserin metresleriydi,f ahişeleriydi,orospularıydı. Böyle bir insanı eğlendirdikleri için ve karısını aldatmaya yardım ettikleri için ölmeyi hak etmişlerdi. Karısını öldürürken gerçekten canım acıdı, tek suçu komiserin karısı olup karnında çocuğunu taşımasıydı ancak o pisliğin soyunun devam etmesine izin veremezdim.

Önce ağzımdaki kanı yere tükürdüm, ardından sırt üstü yere yığıldım ve zar zor:

-Pp-peki ya Yusuf ile Keith?

- Aah onlar için gerçekten üzülüyorum, onların ikisini de çok severdim fakat ikisi de beni fark etmişti, planımı bozmalarına göz yumamazdım, planım için küçük bedellerdi.

Bunların hepsi benim suçumdu, benim aptallığım yüzünden insanlar ölmüştü ve şimdi sanırım kendi aptallığım yüzünden ben de ölüyordum.

Bulanık görmeye ve zar zor nefes almaya başladım, Criss bana yaklaştı, yüzümün dibine kadar geldi ve:

-Son sözün nedir?

Son sözümü söylemeden önce ağzımda biriken kanı kenara tükürdüm ve son nefesim ile:

"DEMEK BÖYLE HİSSETTİRİYORMUŞ"

-SON-

Çizen: Murat Yapıcıer

BULUŞMAK ÜZERE

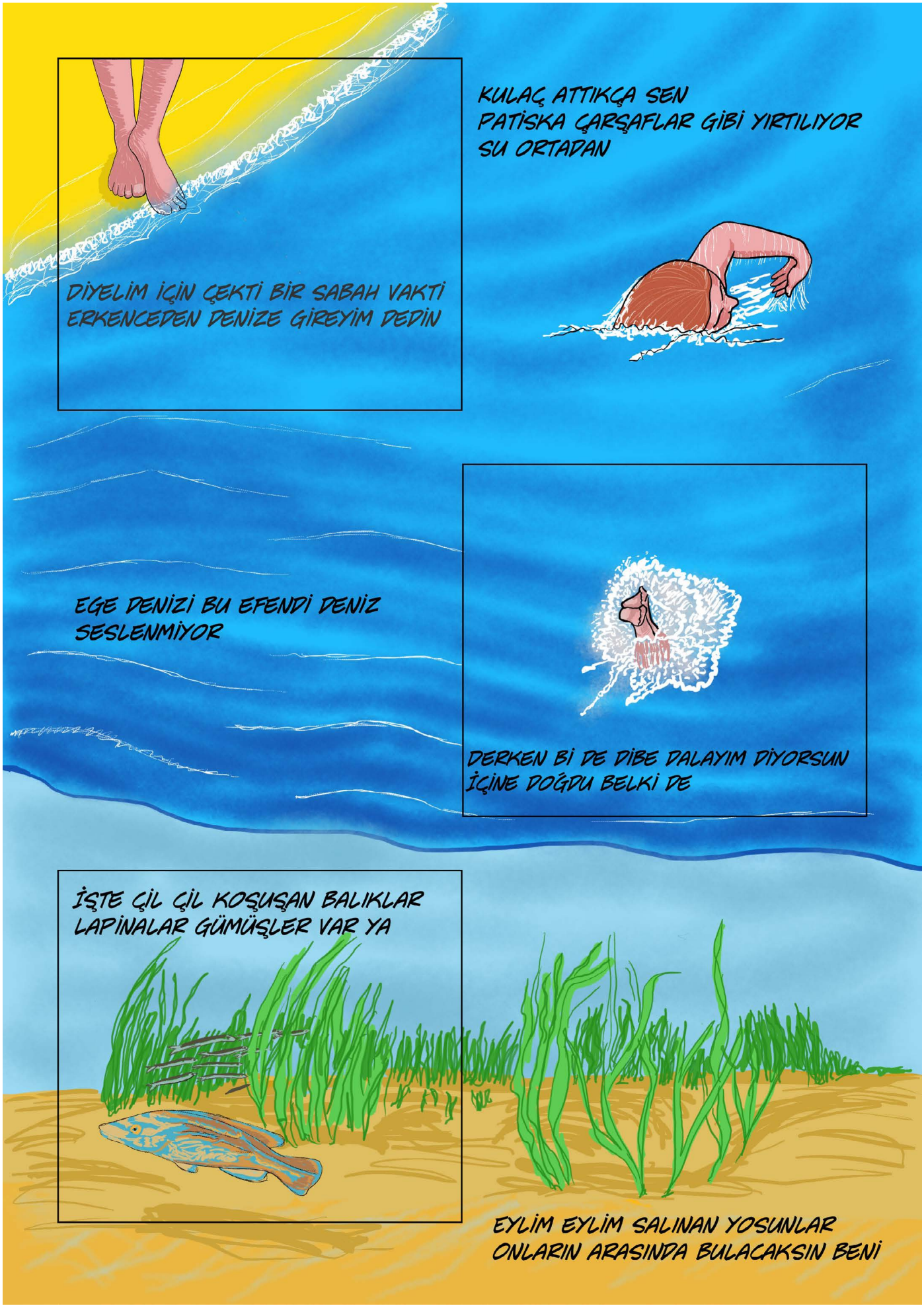
DİYELİM İÇİN ÇEKTİ BİR SABAH VAKTİ
ERKENCEDEN DENİZE GİREYİM DEDİN
KULAÇ ATTIKÇA SEN
PATİSKA ÇARŞAFLAR GİBİ YIRTILIYOR
SU ORTADAN
EGE DENİZİ BU EFENDİ DENİZ
SESLENMİYOR
DERKEN Bİ DE DİBE DALAYIM DİYORSUN
İÇİNE DOĞDU BELKİ DE
İŞTE ÇİL ÇİL KOŞUŞAN BALIKLAR
LAPİNALAR GÜMÜŞLER VAR YA
EYLİM EYLİM SALINAN YOSUNLAR
ONLARIN ARASINDA BULACAKSIN BENİ

DİYELİM SAPINA KADAR ŞAİR BİR HERİF ÇIKMIŞ ORTAYA
ÇAKMAK ÇAKMAK GÖZLERİ

MEYDAN YA TAKSİM YA BEYAZIT MEYDANI
HERKES ORDA SEN DE ORDASIN

HERİF BİZDEN SÖZ EDİYOR BU ÜLKENİN ÇOCUKLARINDAN
YÜRÜYELİM ARKADAŞLAR DİYOR YÜRÜYELİM

ÖZGÜRLÜĞE MUTLULUĞA DOĞRU
HER İŞİN BAŞINDA SEVGİ DİYOR

GÖZLERİN YAĞMURDAN SONRA YAPRAKLARIN YEŞİLİ
Bİ DE BAŞINI ÇEVİRİYORSUN Kİ

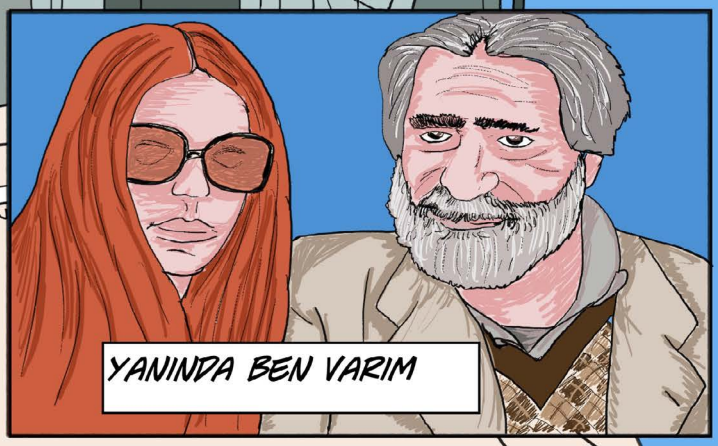

YANINDA BEN VARIM

ŞİİR
CAN YÜCEL
RESİMLEYEN
MURAT YAPICIER

Duçem BERBEROĞLU
Tuana ÇETİNKAYA

Birçok yaklaşım ve kuram bu gerçeği bizlere hatırlatmayı amaçlasa da durumun değişmesinde pek etkisi olmamıştır. Yıllardır var olan çeşitli medya unsurları ve kitle iletişim araçları bu bağlamda insanları ve özellikle gençleri psikolojik ve sosyal anlamda etkisi altına almayı başarmıştır.

DİZİ FİLMLERİN GENÇLER ÜZERİNDEKİ SOSYAL PSİKOLOJİK VE DİLBİLİMSEL ETKİLERİ

Özet

Günümüzde değişen medya ortamıyla beraber toplumlar bu değişim süreci içinde olmaya devam etmiştir. Birçok yaklaşım ve kuram bu gerçeği bizlere hatırlatmayı amaçlasa da durumun değişmesinde pek etkisi olmamıştır. Yıllardır var olan çeşitli medya unsurları ve kitle iletişim araçları bu bağlamda insanları ve özellikle gençleri psikolojik ve sosyal anlamda etkisi altına almayı başarmıştır. Medya unsurları ve kitle iletişim araçlarının üzerimizdeki etkisi fikir ve davranışlarımız konusunda olumlu veya olumsuz yönde değişime ayak uydurmaya devam etmektedir. Bu kitle iletişim araçlarından şüphesiz en yaygın olanı televizyonlardır. Televizyonlar özellikle konumuz olan gençlerin kimlik gelişim sürecinde onları fazlasıyla etkilemektedir. Yaptığımız anket çalışmasında kitle iletişim araçlarından biri olan televizyonlarda sıklıkla yer alan dizilerin gençler üzerinde psikolojik, sosyal ve dilsel yönden etkilerini inceledik. Bu etkileri araştırırken de özgün bir anket hazırladık ve sonuçlarımızı frekans analizi yöntemiyle yorumladık. Bunun sonucunda genel olarak gençlerin televizyondaki şiddet içeriklerinden rahatsız oldukları, dizileri takip ettikleri fakat bağımlılık derecesinde olmadıkları görülmüştür. Son olarak projemizde senaryo, yazar ve yapımcılarına gençleri istekleri doğrultusunda öneriler sunduk bunun yanı sıra yayında görmek istemediğimiz davranış ve olguları da belirttik.

Anahtar Kelimeler: Dizi film, genç kesim, medya, psikoloji, sosyoloji, dilbilim

Amaç:

Makalemiz, Tübitak projesi olarak hazırlamış olduğumuz araştırmanın yöntem ve sonuçlarını içermektedir. Projemizde gençlerin hayatını önemli boyutta etkileyen kitle iletişim araçlarından olan dizilerin etkilerini incelemeyi amaç edindik. Gençlerin ne tür dizilerden etkilendiği, dizileri ne sıklıkla takip ettikleri, dizilerdeki karakterleri örnek alıp almadıkları, alıyorlarsa bu karakterlerin yaşamlarına olumlu-olumsuz etkileri, ekranda ne tür diziler görmek istedikleri, dizilerde dilsel yönde kullanılan argo veya küfürlerden rahatsız olup olmadıklarını tespit etmek ilk hedefimiz olmuştur.

Araştırma yaparken gençlerin kimlik gelişimi döneminde olduğunu göz önünde bulundurursak ekranda fazla miktarda argo, küfür ve madde kullanımı görüntülerine maruz kaldıkları ve bu görüntülerin onlarda nasıl etki bıraktığı projemiz için dikkat edilmesi gereken noktalardan biridir. Bizler yaptığımız projede argo, küfür ve madde kullanımı gibi unsurları gençlerin üzerinde normalleştirmek değil ötekileştirmek istiyoruz. Asıl amacımız gençlerin taleplerini tespit etmektir. Bu doğrultuda beklentilere uygun, dilsel yönden kendi dilimizin etkin şekilde kullanıldığı içeriklerin ortaya konulması tarafındayız. Yaptığımız çalışmalar sonucu bu konulara dikkat çekmek ve yapım kuruluşlarına daha başarılı, kaliteli içeriklerin üretilebileceğinin farkında olunması gerektiğini aksettirmeye çalışmaktayız.

Giriş

Toplumlarda sürekli bir değişim içinde olan medya unsurları, dijital mecralar ve yayın organları insanları ve özellikle de kimlik gelişimi döneminde olan gençleri etkisi altına almaktadır. İnsanları ve gençleri bu bağlamda etkileyen yayın organlarından biri de televizyonlar olmaktadır. Televizyonlar hem görsel hem de işitsel özelliğe sahip olduğu için insanlar tarafından hiçbir beceri gerektirmeden kullanılabilmektedir (KIRTEPE 2014:17). Televizyonlarda toplumu etkileyen yayınların başında diziler gelmektedir. Hem seyredilme oranı hem de yayın saatlerinin ailelerin televizyonların başında geçirdiği zamana denk gelmesi sebebiyle gerek senaryo gerek de dil kullanımları açısından toplumu etkileme olasılığı yüksektir. Bu etkileri ve değişim sürecini en hızlı şekilde benimseyip, hayatına yön vermekte olan genç bir nesil söz konusudur (COŞGUN 2012:2).

Yayın organlarının eğitici ve öğretici özelliği göz önüne alındığında televizyon sosyolojik açıdan bir sosyalleşme aracı olarak kabul edilebilir (Erjem Y., Çağlayandereli M., 2006:16). Sosyalleşme aracı olarak kabul edilmesinin yanı sıra bunun gençleri hangi boyutta ve ne türde etkilediği bir başka önem verilen nokta olmalıdır. Eğitici ve öğretici özelliğinin farklı boyutlarına gençleri bilinçlendiren kamu spotlarına ve bazı konularda farkındalık kazanma düşüncesine teşvik etme, farklı kültürlerin gelenek ve göreneklerini daha yakından tanıyabilme duygusunu tatmaları başlıca verilebilecek örneklerdendir.

Konuyla ilgili gözlem yoluyla derlediğimiz olumsuz örneklerden bazıları şunlardır: Gençlerin henüz kimlik gelişimi döneminde olduğu için televizyonlarda, çeşitli platformlarda izlediği diziler ve filmlerdeki karakterlerin görünüşünden, düşünce tarzından veya alışkanlıklarından etkilenmiş olması görülebilecek muhtemel durumdur. Örneğin "Çukur" adlı dizinin yayınlandığı dönemde bazı gençlerin dizideki karakterler gibi siyah ceket giydiği, karakterler gibi konuştuğu, dizideki işaretleri muhtelif alanlara çizdiklerini bizzat gözlemlemiş bulunmaktayız. Ayrıca karakterlerin kötü alışkanlıklarından etkilenen bir kesim gencin de varlığı söz konusudur. Örneğin "Breaking Bad" (2008) ve "Narcos" (2015) Türkiye'de en çok izlenen uyuşturucu temalı diziler olmuştur (SARIKAYA 2020:31). Yapılan araştırmalara göre gençlerin uyuşturucuya başlama sebepleri kişilik özellikleri, aile yapısıyla ilgili olup değişim gösterebilmektedir. Uyuşturucu kullanımının yanı sıra kötü alışkanlıklara alkol ve sigara kullanımına başlama durumu da eklenebilir. Bununla beraber dizilerin ve dijital mecraların da gençlerin dilsel tutumuna olan etkisi yadsınamayacak kadar fazladır. Dilsel tutumların olumsuz örneklerinden biri argo ve küfür kullanımıdır. Argo ve küfrü sıklıkla içinde barındıran diziler ve içerikler maalesef bu kullanımların yaygınlaşmasına sebebiyet vermektedir. Örneğin "Netflix" adlı yapım şirketinin "Fi" adlı dizisinin 12. bölümünün 27:51 sahnesinde yer alan argo ve küfür kullanımlarına rastlamış bulunmaktayız. Başka bir örnek daha vermek gerekirse "Blu TV" adlı yapım şirketinin "Sıfır Bir" adlı dizisinin 1.bölümünde 7:37 ve 11:51 sahnelerinde de küfür kullanımı olduğunu gözlemlemiş bulunmaktayız. Bu örneklere çok daha fazla ekleme yapılabilir, maalesef hemen hemen her dizi veya filmde temaya hiçbir katkısı

olmayan bu tarz kullanımlara rastlamak mümkündür.

Televizyonlarda hoş olmayan olgulardan biri de fiziksel veya sözlü şiddettir. Şiddetin hiçbir boyutunu veya tarzını kabul etmemekle beraber hayatlarımızın herhangi bir döneminde kullanıldığını görmek ve şiddetle karşılaşmak istemiyoruz. Fakat televizyonda ve internette ekran karşısına geçen bir kişi, şiddete o kadar çok maruz kalmaktadır ki farkında olmadan ya da bilerek şiddet gösterisinin içinde yer almaktadır. Özellikle gençler yabancı dizileri internetten de izleyebildiği için sansürsüz bir ortamda rahatça gözler önüne serilen şiddete şahit olmaktadır (KOÇ 2018:32) .

Fredman ve Atkinson gibi araştırmacılar, televizyondaki şiddetin özellikle gençleri etkilediğini ve onları daha saldırgan hale getirdiğini vurgulamaktadır. Andison ise televizyonlardaki şiddet ve saldırganlık görüşü arasındaki doğru orantıya dikkat çekmiş, gençliğin dolaylı ya da doğrudan etkilendiği içerikler arasında şiddet içeren içerikler geldiğini savunmuştur (KOCADAŞ 2002:119). Çoğu bireyin izlemiş olduğu "Kuzey Güney" adlı dizide sıklıkla fiziksel şiddet görüntülerine yer verilirken, "Avlu" adlı dizide çoğunlukla hemcinslerin birbirlerine gösterdikleri fiziksel ve sözlü saldırı sahnelerine rastlanmıştır.

İncelediğimiz makalelerde de bu konuya sıkça değinilmiş fakat bizce asıl sorun yapım kuruluşlarının bu noktadaki hatalarına yeterince dikkat edilmemesi veya önem verilmemesidir. Yapımcıların oluşturduğu senaryolar birinin kendini eğitebilmesi için elbette yeterli değildir. Esasen bir dizinin amacı halkı eğitmek değildir fakat bu dizilerin seyirciye vermek istediği ileti nedir? Kötüye karşı kötü olmak gerektiği midir? İyinin asla ödüllendirilemediği bu dizi evreninde art arda sıralanmış kıskançlık oyunlarını seyretmek seyirciye ne katabilir? Dizilerde veya filmlerde kullanılan şiddet görüntüleri bir bireyi ne yönde etkiler? Hal böyle iken yayın organlarının yapımcıları üzerlerine düşen bu ciddi sorumluluğun farkına varmalı ve insanların, özellikle de kimlik gelişim sürecinde olan gençlerin, ekranda ne görmek istediklerini tespit etmeleri gerektiği kanısındayız. Böylece insanlar istedikleri içerikleri ekranda görmüş olacaklardır. Bu sayede kendi çocuklarıyla da ekran karşısında vakit geçirirken daha kaliteli, şiddet ve dilsel yönden kusur içermeyen içerikler izlemiş olacaklardır.

Makalemizde verdiğimiz örnekler hiçbir dizi, film veya dijital platformu karalama amacı gütmemektedir ancak yapım kuruluşları insanların ve gençlerin taleplerini tespit edip bu sonuçlar doğrultusunda daha başarılı işlere imza atabilirler kanısındayız.

Yöntem:

Televizyon ve dijital mecralar, her kesim insanı bir araya getiren yayın organlarıdır. Bu mecralarda yayımlanmakta olan diziler ve filmler de birçok insanı etkisi altında tutar. Yayımlanmakta olan dizilerin ve filmlerin ise kimlik gelişimi sürecinde olan gençler üzerinde daha güçlü bir yankı uyandırdığı görülebilmektedir. Bu yankı bazı gençlerin hayatına olumlu değerler ve düşünceler katmış olsa da bazılarında ise olumsuz birçok etkiyi oluşturmaktadır. Bizler projemizde bu durumların gençler üzerinde bıraktığı etkiyi ölçmek ve onların bu durum hakkında fikirlerini tespit etmek amacıyla özgün bir anket oluşturduk. Oluşturduğumuz anket, okulumuz Lüleburgaz Anadolu Lisesi öğrencilerden olan 14-18 yaş aralığındaki kız ve erkek öğrenciler tarafından yanıtlanmıştır. Anketi iki yüz otuz öğrenci cevaplamıştır. Anketimiz aşağıdadır:

Maddeler	Hiç	Nadiren	Bazen	Her zaman
*Boş zamanlarımı dizi izleyerek geçiririm.				
*Sürekli takip ettiğim diziler vardır.				
*Kitaplardan uyarlanan dizileri severim .				
*Boş zamanlarımda uygulama üzerinden dizi takip ederim.				
*Dizileri yalnız başıma seyretmeyi tercih ederim.				
*Dizileri internetten izlemeyi tercih ederim.				

*İzlediğim dizi bana kültürel değerler öğretir.				
* Dizilerin hayatıma katkısı olur.				
* Dizilerden birçok bilgi edinirim.				
*Dizileri seyrederken kendimi iyi hissederim.				
*Dizilerde gördüğüm yaşam formlarını örnek alırım.				
*Dizilerdeki karakterlere özenirim.				
*Dizilerdeki olay ve durumları gerçek hayatla bağdaştırırım.				
*Dizilerdeki uygunsuz davranışlardan rahatsız olurum.				
*Dizilerde zorbalık içeren davranışlar görmekten huzursuz olurum.				
*Dizilerdeki şiddet unsurlarını ekranda görmekten rahatsızlık duyarım.				
*Dizilerde argo sözcüklerden duymaktan rahatsız olurum.				
* Dizileri sadece dinlenmek ve rahatlamak için seyrederim.				
*Dizilerin bana kültürel bir değer öğretmesi gibi bir kaygım olmaz.				
* Dizilerden yeni bir bilgi edinmek gibi bir beklentim olmaz.				
*İzlediğim dizilerin düşüncelerimi etkilemesi veya değiştirmesinde sakınca bulmam.				
*Dizilerdeki davranış biçimlerini örnek alırım.				
*Dizilerde gördüğüm karakterler gibi davranmaya çalışırım.				
* Pek dizi takip etmem.				
*Dizi izlemeyi sevmiyorum, dinlenmek için başka etkinlikler yapıyorum (kitap okumak, spor yapmak vs.).				
* Dizileri ailemle seyretmeyi tercih ederim.				
*Dizilerde gördüklerimi örnek almam ve uygulamam.				
*Dizileri internetten değil televizyondan izlerim.				
* Bana umut veren dizileri izlemeyi severim.				

*Dizilerin hayal dünyası olduğunun farkındayım gerçek hayatla hiçbir şekilde bağdaştırmam.				
*Aksiyon sahneleri bana heyecan verir ancak bunu günlük hayatıma yansıtmam.				
*Dizilerdeki argo kelimeler beni rahatsız eder.				
*Dizilerdeki yabancı kaynaklı sözcükler beni rahatsız eder.				
*Dizilerdeki kelimeleri günlük hayatımda kullandığım zaman kendimi popüler hissederim.				
* Dizi izlemek çok vaktimi alır.				
*Dizi izlemek beni günlük hayattan koparır.				
*Dizileri karakterler gibi davranmak popülerlik katar.				
*Dizilerdeki yabancı sözcükler hoşuma gider.				
*Dizilerdeki sözcüklere dikkat etmem.				

Çoktan Seçmeli Sorular:

Hangi tür dizileri izlersiniz?

A)Aksiyon B)Komedi C)Dram D)Korku E) Fantastik

Ne sıklıkla dizi izlersiniz?

A)Her gün B)Haftada birkaç kere C)Ayda bir D) Üç ayda bir E) Hiç

Yerli dizileri mi yoksa yabancı dizileri mi daha çok takip ediyorsunuz?

A)Yabancı diziler B)Yerli diziler C)Her ikisi de

Hangi türde edebî romandan uyarlama bir dizi ya da film seyrettiniz?

A)Aksiyon B)Komedi C)Dram D)Romantik E) Fantastik F) Biyografi

Ekranlarda var olandan başka ne tür diziler görmek istersiniz?

A)Edebi eserlerden uyarlama B)İlham veren gerçek hayat hikâyeleri

C)Fantastik kurgu D)Bilim kurgu E) Tarihî gerçeklerden uyarlama

Bulgular

Televizyon ve dijital platformlarda çeşitli dizi ve filmler yer almaktadır. Bu dizi ve filmler de çoğunlukta argo, şiddet, küfür, madde kullanımı gibi unsurlar içermektedir. Projemizde bu dizilerdeki detayların gençler üzerindeki sosyal ve psikolojik etkilerini tespit edebilmek amacıyla Lüleburgaz Anadolu Lisesi öğrencilerine sorular yönelttik. Anketimizde otuz dokuz tane soru ve altı adet çoktan seçmeli soru bulunmaktadır. Sorular Lüleburgaz Anadolu Lisesinde okumakta olan 14-18 yaş arası iki yüz otuz öğrenci tarafından cevaplanmıştır.

Anketin sonucunda ortaya çıkan sayısal verilere göre ortaya çıkan tespitler şu şekildedir[1]: Gençlerde dizi izleme alışkanlığı vardır. Gençler, dizileri izlerken kendilerini iyi ve mutlu hissettiklerini düşünmektedirler.

1 Makalenin hacmini daraltabilmek adına sayısal verilere ve tabloların tamamına yer verilememiştir.

Gençler, genellikle kitaplardan uyarlanan dizileri sevmektedir ve dizi izlemedikleri zamanlarda kitap ve dergi okumak gibi etkinlikler de yapmaktadırlar. Böylece gençlerin tüm vaktini dizi izleyerek harcamadıkları şeklinde sevindirici bir sonuca varılır.

Anketteki yanıtlarda görüldüğü üzere gençler, dizileri aileleriyle izlemeyi tercih etmemektedir. Gençler dizileri çoğunlukla internetten izlemektedir ve televizyondan takip etmedikleri görülmüştür. Genellikle gençler dizileri tek başına izlemekte olup aile ile geçirdikleri zamanı kısıtlamaktadırlar. Bunun nedeni ise dizilerin ortak değerlere vurgu yapmamasıdır. Gençlerin aile ile geçirdiği zaman televizyondaki dizilerin aile kültür ve değerleri taşımamasından kaynaklı azalmıştır. Gençler bazı platformlar üzerinden yabancı kültürleri öğrenmekte ve bunun onlara faydalı olduğunu düşünmektedirler ve bu dizilerden bilgi edindiklerini ve bunun hayatlarına katkısı olduğunu düşünmektedirler fakat aile bu durumu denetleyemediği için aile üyeleri yine ortak bir paydada buluşulamaz.

Lüleburgaz Anadolu Lisesindeki gençler dizilerdeki karakterler gibi davranmadıklarını belirtmişler, bu karakterlerin hayal ürünü olduklarını doğrulamışlardır. Gençler kendi öz benliklerini geliştirmiş ve dizilerdeki davranışları veya karakterleri örnek almanın popülerlik olmadığının farkındadırlar. Gençlerin dizilerdeki karakterlere özenmediği, bilinçli olarak bir taklit söz konusu olmadığı gözlenmiştir. Gençler dizilerdeki davranış biçimlerini örnek almamaktadır.

Yanıtlara göre Lüleburgaz Anadolu Lisesindeki gençlerin büyük çoğunluğu dizilerdeki uygunsuz davranışlardan rahatsız olmaktadır. Gençler dizilerdeki zorbalık içeren davranışlardan rahatsız olduklarını belirtmiş ve bu davranışların onları etkilediği sonucuna varılmıştır. Gençlerin ekranlardaki şiddet unsurlarından rahatsız oldukları açıkça anlaşılmaktadır.

Dil tutumlarına yönelik sorulara verilen yanıtlardan anlaşıldığı üzere gençler, argo kelime kullanımını yerine ve konusuna göre bazen rahatsız edici bulmuştur. Bununla beraber genellikle gençlerin dizilerdeki kelimelere dikkat etmeyip dizilerin konusuna veya içeriğine dikkat ettiği görülmüştür. Gençler dizilerde yabancı kelimeler duymaktan rahatsız olmadıklarını dile getirmişlerdir fakat bu yabancı kelimelerin dilimize zarar verici olduğunun farkında olmadıkları anlaşılmıştır. Gençlerin dizilerde karşımıza çıkan yabancı ve argo sözcüklerin günlük dilde kullanıldığı zaman popüler olunmayacağının farkında olduğu tespit edilmiştir. Bizim örneklemimizi oluşturan gençlerde millî dil bilincinin oluştuğu tespit edilmiştir.

Gençlerin dizileri sadece dinlenmek veya rahatlamak amacıyla değil ayrıca öğrenmek amacıyla izledikleri görülmüştür. Buna göre gençlerin aslında dizilerden kültürel değerler öğrenmek istedikleri anlaşılmıştır. Gençler, dizilerde yerine ve konusuna göre bilgi edindiklerini vurgulamışlardır.

Gençler, kendilerine umut ve ilham veren hikâyeleri izlemeyi sevdiklerini belirtmişlerdir. Gençler gerçek hayat ve hayal dünyasını ayırmakta olup aksiyonu hayatlarına yansıtmadıklarını ortaya koymuştur. Lüleburgaz Anadolu Lisesi öğrencileri dizi izlerken günlük hayatlarındaki etkinliklerinden kopmamış dizi bağımlılığı derecesinde olmadıkları görülmüştür.

Bazı sorulara verilen yanıtlarda değişken sonuçlar çıkmasının sebebi gençlerin gelişim çağında olmaları ve fikirlerinin çabuk değişmesidir. Yetişkinler gençleri yönlendirmelidir.

Tablo 1

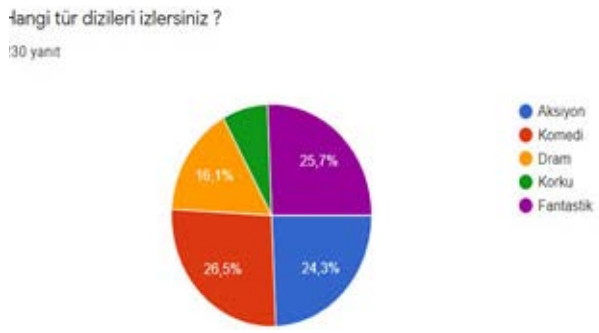

Tablo 2

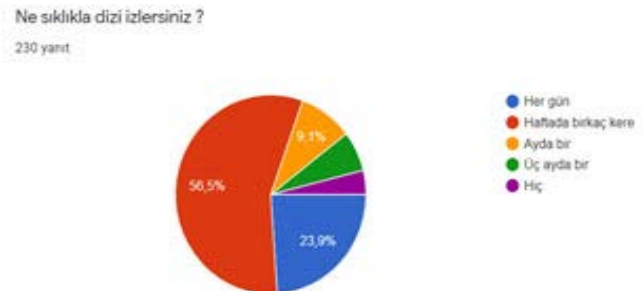

Tablo 1'de görüldüğü gibi çoktan seçmeli olan ''Hangi tür dizileri izlersiniz?'' sorusuna elli dokuz kişi fantastik, on yedi korku, otuz yedi dram, altmış bir komedi, elli altı aksiyon yanıtları verilmiştir. Buna göre Lüleburgaz Anadolu Lisesindeki gençlerin fantastik dizileri izlemeyi tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 2' de görüldüğü üzere ''Ne sıklıkla dizi izlersiniz?'' sorusuna yüz otuz kişi haftada bir, yirmi bir kişi ayda bir, on beş kişi üç ayda bir, elli beş kişi her gün, dokuz kişi ise hiç yanıtını vermiştir. Buna göre gençlerin haftada birkaç kere dizi izledikleri görülmüştür.

Tablo 3

Tablo 4

Tablo 3'te görüldüğü üzere ''Yerli dizileri mi yoksa yabancı dizileri mi daha çok takip ediyorsunuz?" sorulmuştur yüz yirmi üç kişi yabancı, yirmi altı kişi yerli, seksen bir kişi her ikisini de yanıtını vermiştir. Buna göre gençlerin yabancı dizileri daha fazla tercih ettikleri görülmüştür.

Tablo 4'te görüldüğü üzere ''Hangi türde edebi romandan uyarlama bir dizi ya da film seyrettiniz?" sorusuna yanıt olarak altmış bir fantastik, on dokuz biyografi, otuz sekiz aksiyon, on iki komedi, altmış üç dram, otuz yedi romantik yanıtları verilmiştir. Buna göre gençler dram türündeki edebî romanlardan uyarlama dizileri daha fazla izlemiştir.

Tablo 5

Tablo 6

Tablo 5'te görüldüğü üzere ''Hangi tür edebî romandan uyarlanan bir dizi ya da film seyretmek isterdiniz?" sorusuna altmış yedi fantastik, otuz iki biyografi, elli yedi aksiyon, on altı komedi, otuz üç dram, yirmi beş romantik yanıtları verilmiştir. Buna göre gençler, fantastik türdeki edebî romanlardan uyarlama dizileri izlemek istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 6'da ''Ekranda var olandan başka ne tür diziler görmek isterdiniz?" sorusuna elli iki bilim kurgu, yirmi sekiz tarihî gerçeklerden uyarlama, yirmi yedi edebî eserlerden uyarlama, yetmiş dört ilham

veren gerçek hayat hikâyeleri, kırk dokuz bilim kurgu yanıtları alınmıştır. Buna göre gençler ekranlarda daha fazla ilham veren gerçek hayat hikâyelerini izlemek istediklerini belirtmişlerdir.

Sonuç ve Öneriler

Televizyonlar her yaştan insanı ortak bir paydada buluşturan bir yayın organıdır. Bundan dolayı insanların ve gençlerin üzerinde yadsınamaz derecede etkisi bulunmaktadır. Bu etkilerin özellikle de benlik gelişimi sürecinde olan gençler üzerinde daha etkin bir rol oynadığını düşünmekteyiz. Ankette aldığımız yanıtlar bütününde gençlerin dizi ve filmlerde görmek istediği içerikleri tespit etmiş bulunmaktayız. Bu tespitler doğrultusunda televizyonlarda yayımlanan dizileri ve filmleri genelde aile değerlerine uygun olmaması sebebiyle yalnız izlemeyi tercih ettikleri gerçeğiyle karşılaşmış ve bu gerçek ışığında ebeveyn kontrolü altında olmadıkları için izledikleri içeriklerden daha fazla etkilendiklerini gözlemlemiş bulunmaktayız.

Anketimizde farkına vardığımız hususlardan biri de gençlerin klişeleşmiş olay örgüsü yerine kendilerine umut veren hikâyelerin, dizi ve filmlerin konularında daha sık yer almasını istemiş olmalarıdır. Gençlerin boş zamanlarında dizi veya film izlemek dışında dergi ve kitap okudukları, spor yaptıkları da gözlemlediğimiz olumlu sonuçlar arasında yer almaktadır. Bununla beraber gençler kitaplardan uyarlanan içeriklerin kendilerince kabul görüldüğünü ve ekranda daha çok görmek istediklerini belirtmişlerdir.

Gençlerin dizi ve filmlerde yer alan dil tutumları hakkında olan fikirlerini de projemiz kapsamında önemsemiş bulunmaktayız. Gençlerden aldığımız cevaplar doğrultusunda bazılarının dizi ve filmlerde kullanılan argo ve kötü sözlerin "yerine göre" rahatsız edici olmadığını belirtmişlerdir. Aslında dizilerdeki hoş olmayan, temayı desteklemeyen argo kullanımının bizler için ciddi bir problem olduğunun farkına varıp, bu durumun sebeplerini araştırmalı ve düzeltilmesi için adımlar atılması gerektiği kanısındayız. Bu konuda bilinç düzeyinin artırılması gerekmektedir.

Yapmış olduğumuz tespitler ışığında senaristlerin ve yapım kuruluşlarının bu

sonuçlara daha çok ağırlık vermeleri gerektiğini savunmaktayız. Bu projede amacımız dizi ve filmlerdeki senaryoları, yapım kuruluşlarını yermek değildir. Asıl amacımız yapımcıların gençlerin talepleri doğrultusunda içerik ve işleniş bakımından daha nitelikli yayınlara yer vermelerini sağlamaktır. Kanımızca dizi ve film senaristlerinin ve bu alanda her türlü içerik üretenlerin sorumluluklarının farkında olarak daha bilinçli eserler ortaya koymaları gerekmektedir. Bununla beraber öz Türkçemize uyan içeriklerin daha fazla televizyon ve dijital platformlarda yer almasını talep etmekteyiz. Dilimizin iyi ve doğru kullanıldığı içerikleri ekranlarda görmeyi hak ettiğimizi düşünüyoruz.

Kaynakça

Coşgun, M. (2012). *Gençlerin kimlik gelişimi ve sosyalleşme sürecinde televizyon dizilerinin etkisi.* Akademik Bakış Dergisi, (28), 21-2

Erjem,. Y. ve Çağlayandereli, M. (2006). *Yerli dizilerin gençlerin üzerinde model alma davranışı üzerindeki etkisi.* C.Ü Sosyal Bilimler Dergisi, 30(1), 32-16

Sarıkaya, T. (2020). *Uyuşturucu temalı dizilerin gençler tarafından alımlanması: Breaking Bad (2008) ve Narcos (2015) örneği.* Ata İlet Dergisi, 18-9

Koç, E. (2018). *Şiddet içerikli dizilerin popülarite sebepleri.* Yeni Medya Elektronik Dergisi, 2, 11-7

Kırtepe, S. (2014). *Televizyon dizilerinin toplum üzerindeki etkileri sosyo-kültürel çözümleme*, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Erzurum 245-17

Kocadaş, B.(2002). *Görsel medya ve şiddet kültürü (Ortaöğretim Çağı Gençliğinin Şiddet Eğiliminde Görsel Medya Etkisi)*, İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Malatya. 116-122

Pinup...

İllüstrasyon- Murat Yapıcıer